Ateitis

SPALIS 1980-8

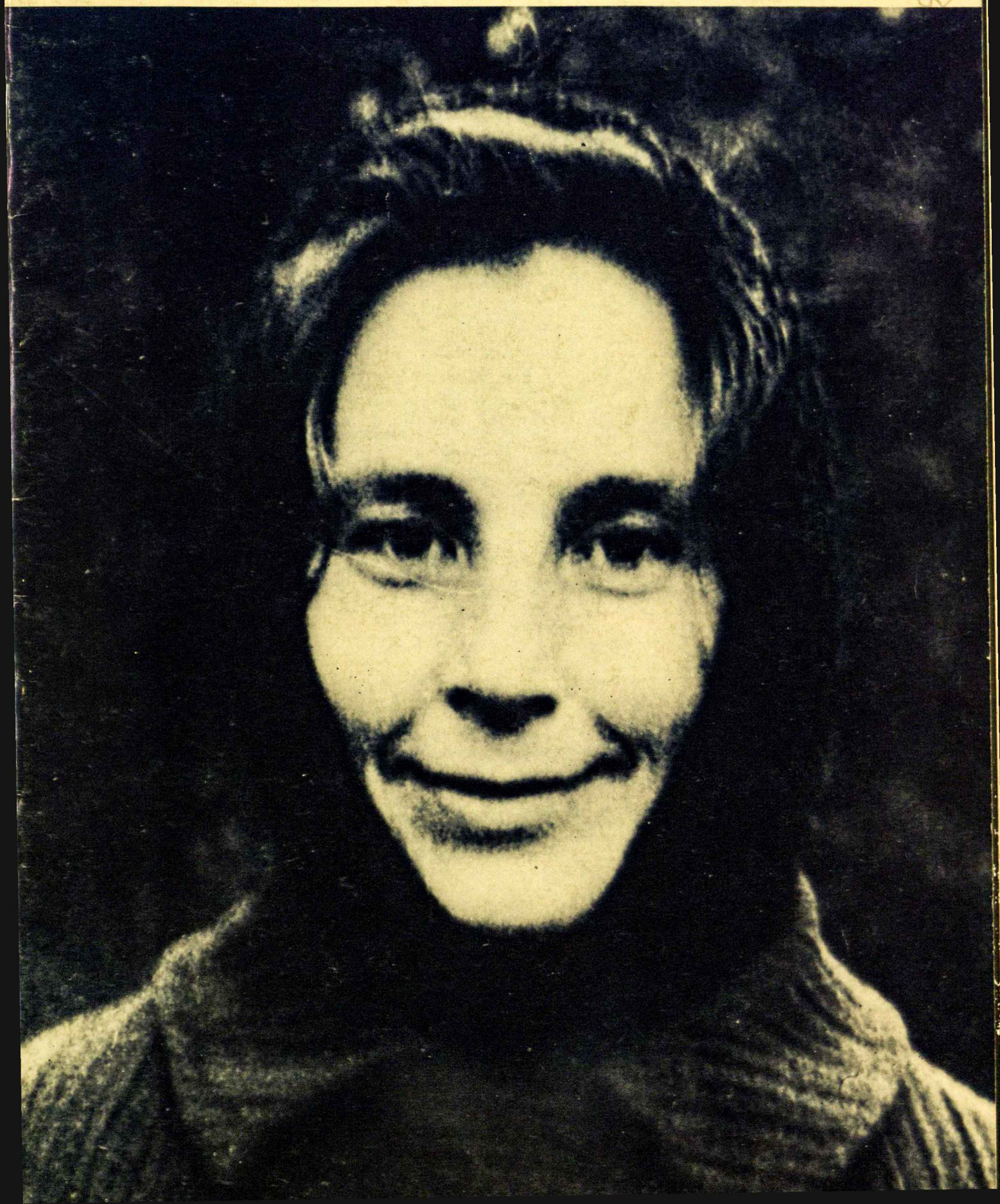

Ateitis

1980 SPALIS/OCTOBER VOL. LXX. NO. 8

Ateitininkų Federacijos leidžiamas katalikiškos-lietuviškos orientacijos mėnesinis žurnalas.

Ši diena yra laimingiausia mano gyvenime — N. Sadūnaitė 257
ANTAI... — K. Trimakas 258
Nijolės Sadūnaitės laiškai iš Sibiro 260
Nijolė Sadūnaitė prieš komunistinės priespaudos grėsmę — K. Trimakas 265
Antanas Nakas 266
Kūryba — Ant. Nakas 267
Vaizduotė, kaip Pegasas, nešė jį — O. Nakienė 268
Vaikinų ir mergaičių draugystė (anketos daviniai) — V. Musonytė 273
Pastabos apie anketos davinius — K. Trimakas 277
Lietuvių Fondo, šio *Ateities* nr. mecenato, vaizdų montažas 279
Vienišasis (apsakymas) — L. Bradūnaitė 280
Trys atžymėtos jaunos menininkės: R. Valiulytė, D. Statkutė, V. Dirvonytė 281
KNYGOS: A. Landsbergio „Muzika įžengiant..." (rec. — M. Eivaitė-Hauser) 283
ATVIRAI: Žvilgsnis į ateitininkų veiklos tikrovę (diskusijos) 285
POLĖKIAI: Pastangos 287
Vertinimas: Vedusiųjų atsinaujinimo diena 289
Patirtis: Šviesūs pokalbiai Tamsiųjų vandenų stovykloj (pasisakymai) 290
ATŽALOS: Smėlio miestai, bangos ir sapnai — L. Palubinskas 292
Ką aš norėčiau pasiekti gyvenime — M. Gražulis 294
Ar verta bandyti, jei galvoji, kad nepasiseks — V. Smalinskaitė 294
Rašiniai — R. Kuraitė, A. Keblys 294
LAIŠKAI 295
VEIKLA 296
Galimos, negalimos mintys 304

Šis numeris dedikuojamas Nijolei Sadūnaitei. Numerį redagavo ir išdėstė K. Trimakas, Mecenatas — Lietuvių Fondas. Nijolės Sadūnaitės atvaizdas (ant viršelio). Sibiro griežto režimo lagerio vaizdai (257, 263), Ant. Nako (266), R. Valiulytės, V. Dirvonytės ir D. Statkutės (281) bei J. Žadeikio (300) atvaizdai. Ant. Nako (266,268-271), R. Valiulytės (281, 292-293), D. Statkutės (282) ir V. Dirvonytės (282) kūryba. N. Palubinskienės aplankas A. Landsbergio knygai (283), R. Veselkaitės viršelis Detroito kuopos laikraštėliui (294). Nuotraukos: R. Žemaitaičio (272, 277), J. Kuprio (Lietuvių Fondo vaizdų montažas — 279; 304), A. Kezio (280, V. Tijūnėlienės (visos 288), K. Trimako (290-291, 297, 298 viršuj), A. Razgaičio (298 vidury, 303), V. Noreikos (300), K. Veselkaitės (301). Viršelio antraštė ir vinjetės dail. Vilijos Eivaitės.

Vyriausias redaktorius: kun. dr. Kęstutis Trimakas, 850 DesPlaines Ave, Apt. 409, Forest Park, IL. 60130, USA. Telef.: 312 366-2446.

Redaktoriai: adv. Saulius Kuprys, dr. Arūnas Liulevičius, Rima Sidrienė ir Aldona Zailskaitė.

Redakcijos nariai: dr. Roma Kuprienė, Jonas Kuprys, Daiva Markelytė ir dr. Linas Sidrys.

Administratorius: Juozas Polikaitis, 7235 S. Sacramento Ave., Chicago, IL. 60629, USA. Telef.: 312 434-2243.

Spaudos darbus atlieka Draugo spaustuvė Chicagoje. Prenumerata metams JAV ir Kanadoje — 9.00 dol.; Pietų Amerikoj — 5.00 dol.; kituose kraštuose — 7.00 dol. Garbės prenumerata — 15.00 dol.; susipažinimui — 7.00 dol. Vieno nr. kaina — 1.00 dol.

ATEITIS (USPS 935-440) — a magazine published monthly, except July and August, by the Lithuanian Roman Catholic Federacion Ateitis, Inc. Business address: 7235 S. Sacramento Ave., Chicago, IL. 60629 USA. Yearly subscription in the US and Canada $9.00. Single copy $1.00. Second class postage paid at Chicago, Illinois. © 1980 by the Lithuanian Roman Catholic Federation Ateitis. All rights reserved.

LI TU OS
NAC CM INĖ
M MAZ DO
BI IOT KA

Ši diena yra laimingiausia mano gyvenime.
Aš esu teisiama už Lietuvių Katalikų Bažnyčios Kroniką,
kuri kovoja prieš fizinę ir dvasinę žmonių tironiją.
Reiškia, aš esu teisiama už tiesą ir meilę žmonėms!
Kas gali būti gyvenime svarbiau, kaip mylėti
žmones, jų laisvę ir garbę.
Meilės žmonėms — visų didžiausioji meilė,
o kovoti už žmonių teises — gražiausioji meilės daina.
Tegul ji skamba visų širdyse, tegul niekados nenutyla!
Man atiteko pavydėtina dalia, garbinga lemtis —
ne tik kovoti už žmonių teises ir teisingumą,
bet ir būti nuteistai. Mano bausmė bus mano triumfas!
Gaila tik, kad mažai spėjau dėl žmonių pasidarbuoti.
Su džiaugsmu eisiu į vergiją dėl kitų laisvės
ir sutinku mirti, kad kiti gyventų.
Šiandieną aš atsistoju šalia amžinosios Tiesos —
Jėzaus Kristaus ir prisimenu Jo ketvirtąjį palaiminimą:
Palaiminti, kurie trokšta tiesybės, nes jie bus pasotinti!
Kaip nesidžiaugti, kad visagalis Dievas garantavo,
jog šviesa nugalės tamsą, o tiesa — klaidą ir melą! O kad
tai įvyktų greičiau, sutinku ne tik kalėti, bet ir mirti.

Nijolė Sadūnaitė
1975 m. birželio 17 d., Vilniuje, teisiama už KLB Kroniką.

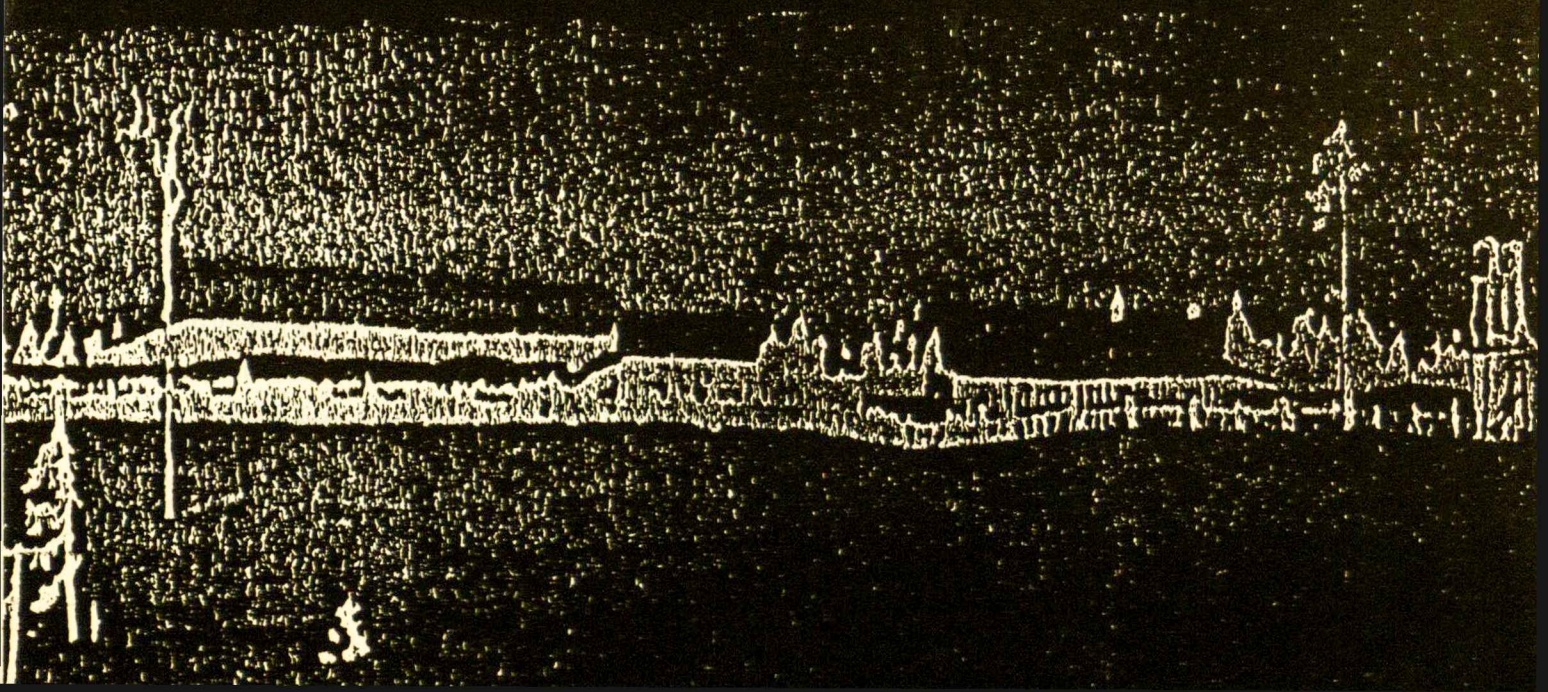

Antai...

SADŪNAITĖ: Meilė ir drąsa

„Ši diena yra laimingiausia mano gyvenime.. aš esu teisiama už meilę žmonėms!...“ — Pilni meilės ir drąsos Nijolės Sadūnaitės žodžiai jos teisme.

Teismo sprendimas: treji metai sunkaus režimo lageryje ir dar treji metai ištrėmime... „Kodėl taip mažai nubaudėte?“ — paklausė nubaustoji teisėjų.

Nors ir kaip entuziastingai sutikusi bausmę, per šešerius metus galėjo palūžti... Sibiras, sunkus darbas, kaceto sąlygos, prastas maistas, dažni sirgimai, bloga medicininė priežiūra — kartais jokios, sunkiai sergant... Galėjo pakirsti ne tik fiziškai, bet ir dvasia. Kūną gerokai pakirto, bet dvasios nepalaužė...

Griežto režimo lageryje maža laiškų teleista rašyti. Ištrėmime laiškai pagausėjo. Laiškuose — skaidrus kaip šaltinis tikėjimas Dievu. Kaipo skambi melodija, nesavanaudė meilė Dievui ir žmogui. Jokio skundo...

„Bažnyčių ir kitų šventovių čia nėra. Savo širdyje įsirengiau koplytėlę... Pas mus daug senučių ir ligonių. Todėl džiaugiuosi, kad mane atvežė pagal mano pašaukimą — slaugyti ir mylėti. Ir nors labai Jūsų visų išsiilgau, sunku bus iš čia išvažiuoti, gaila bus palikti žmones, kurie man tapo labai artimi ir brangūs“.

Į mūsų rankas pateko jos laiškų pluoštas. Sužavėjo. Ryžomės pasidalinti bent jos mintimis. Tai darome šiame žurnalo numeryje, kurį jai ir dedikuojame... Mums šį numerį beruošiant, artinosi jos ištrėmimo bausmės pabaiga. Nebuvo aišku, ar leis grįžti tėvynėn. Žinia neseniai pasiekė, kad leido.

DVASIA: Neboja varžtų

1979 m. vasarą iš Kauno į Girių kaimą, Baltarusijoj, atvyko 23 m. ūkio specialistų tobulinimosi instituto laborantė Angelė Ramanauskaitė ir liepos 18—20 d. mokė lietuviukus religinių tiesų. Ji buvo suimta, kalinama, terorizuojama, pagaliau nubausta (iš *LKB Kronikos,* Nr. 40).

„Rugpiūčio 26 d. į tradicinį Eucharistijos Bičiulių žygį susirinko apie 1000 žmonių, kurių tarpe buvo daugiausia jaunimas... Tūkstantinę minią vienijo viena intencija: permaldauti Eucharistinį Kristų ir Mariją už tautos nuodėmes... Per Lietuvą ritasi dvasinio atgimimo banga. Vis daugiau jaunų žmonių pakyla kovai už dvasines vertybes... veiklos sėkmė priklauso nuo mūsų vidinio nusiteikimo... žygiai į Šiluvą nėra išorinė demonstracija. Jų vertė priklauso nuo mūsų maldų...“ (iš *LKB Kronikos,* Nr. 40).

Užsienį pasiekė pirmasis numeris okupuotoj Lietuvoj slaptai pogrindy spausdinamo leidinio *Pastogė,* kuris skiriamas „tiems, kurie nori laisvai kurti...“

Nors vaizdai — skirtingi, ryžtas tas pats... Nebojant varžtų, nepalaužiamai siekiama laisvė plėtoti dvasią.

IŠEIVIJOJ: Narcizmas?... Polėkiai!...

Kai skaitai Nijolės Sadūnaitės laiškus iš Sibiro, kai stebi tautiečių drąsą, ginant tikėjimą pavergtoj Lietuvoj ir kai pažiūri į mūsų pačių tarpe išeivijoj paplitusį drungnumą, imi klausti, kiek yra mus pačius palietus aplink kerojanti narcizmo dvasia (žr. *Ateitį,* Nr. 3, 87 psl.) ir ar neturime sau susiradę mūsų dėmesį užvaldžiusių dievų stabų (žr. Ant. Paškaus str. „Amerika dievų rinkoje“, *Aidai,* Nr. 1, 2 psl.; Nr. 2, 73 psl.).

Kiekviena kad ir nedidelė pastanga išeivijoj rūpintis gilesne tikrove, žmogišku taurumu, ryšiu su dieviška Paslaptimi yra verta dėmesio, kaip sąmoningai taurinanti mus ir ruošianti vis kilnesniems darbams. Mūsų dėmesys toms pastangoms — naujame žurnalo skyriuje „Polėkiai“.

POPIEŽIUS: Kelionėse

Nepraėjo nei dveji metai, o popiežius jau aplankė gimtąją Lenkiją, Meksiką, Turkiją, Airiją, JAV, Afrikos kraštus, Prancūziją ir Braziliją... Grįžtant iš Brazilijos žurnalistas jo paklausė, ar jis pats nesijaučia keliaująs per daug. Popiežius atsakė: „Taip, aš keliauju per daug... Kai kada kai kas privalo daryti tai, kas yra per daug“.

Pereito šimtmečio „Vatikano kalinio“ sąvoka pakeičiama visų kraštų ganytojo-keliautojo atvaizdu. Norintiems jį daugiau matyti tvarkant Bažnyčios reikalus iš Vatikano sosto jis atsakė, kad jo kelionės yra vykdamos iš meilės.

Čia bent trumpai akcentuosime popiežius svarbiuosius atsinešimus į neseniai aplankytų kraštų didžiąsias problemas.

AFRIKOJ: „Sielos“ šokiai ir Romos direktyvos

Afrika — tai kunkuoliuojąs, ką tik iš kolonializmo išsilaisvinęs kontinentas, kuriame stebėtinu būdu krikščio-

nybė stipriai plinta. Bažnyčia čia jauna, šviežia, ieškanti savito (nebe europietiško) tikėjimo išraiškos liturgijoj ir teologijoj, daug kur nebesiremianti misijonieriais, bet vietiniais kunigais (nemaža iš jų gyvena su moterimis) ir vedusiais katechetais, kurie norėtų tapti kunigais.

Popiežius Jonas Paulius II kalbose gyrė „Afrikos sieloj" randamas vertybes, tačiau rado reikalo pabrėžti, jog liturgijoj ir Afrikoj turi būti „esminė vienybė su romėnų apeigomis". Popiežių sveikindamas Kinšasos arkivysk. kardinolas Malula apgailestavo, kad popiežius negali matyti Mišių Zairo apeigose. Vatikano potvarkiu popiežiaus Mišios buvo lotynų, ne vietinių pageidajamomis Zairo apeigomis, kuriose zairiečiai tarp kitko garbina Dievą šokiu — matyt, autentiška „Afrikos sielos" išraiška (ar tik kardinolas Malula ir kiti zairiečiai negalvojo, ką esminio prie Mišių — Kristaus aukos esmės gali pridėti romėnų apeigos, ko negalėtų pridėti jų pačių apeigos). Tas pats kardinolas apgailestavo, kad popiežius nesusitiks nei su vietiniais teologais, nei su daug kur krikščionių bendruomenėmis vadovaujančiais vedusiais katechetais, norinčiais tapti kunigais. Popiežius šioms grupėms, matyt, jau buvo pasakęs, ką norėjo pasakyti: kad turi būti „viena teologija" (saugiai nubrėžta europiečių) ir kad kunigų celibatas galioja.

Šiaip popiežius ir Afrikoje užimponavo milijonines minias, šildė jų širdis savo žmogiškumu bei krikščionišku gilumu. Visa tai nuostabu... Tačiau nepamirština lieka ir jo užimamoji pozicija Afrikos charakteringoms problemoms.

PRANCŪZIJOJ: Nesupasaulėti ir neiškrypti

Prancūzija — kadais „vyriausioji Bažnyčios duktė", vėliau ateizmo motina, sekuliarizuota, kurioj Bažnyčia prarado mases (miestuose gal tik 10% katalikų dalyvauja sekmadienio Mišiose). Nesistebėtina, kad prancūzų temperamentingumas atsispindi ir katalikų reakcijoj į tautos sekuliarizaciją: vieni suakmenėjo senovėj (arkivysk. Lefebvre tradicionalistai), kiti išėjo iš krikščionių vėžių (marksizmu persiimą progresistai).

Savo atsilankyme popiežius Jonas Paulius II siekė nurodyti gaires Bažnyčiai sekuliarizuotame krašte: likti ištikimai Kristui, nesupasaulėti, bet ir nesimesti į kraštutinumus. Užgyrė darbininkų-kunigų judėjimą (kurį 1954 m. popiežius Pijus XII buvo pasmerkęs ir uždaręs), bet skatino juos nesupasaulėjant išlaikyti kunigišką charakterį.

BRAZILIJOJ: Bažnyčia — neturtingiausiems

Brazilija — iš vardo katalikiškiausias kraštas (su septintadaliu viso pasaulio katalikų). Valdžia militariškai diktatūrinė, palaikanti turtuolius. Bažnyčia praeity tradiciniai „nesikišanti" į valdžios reikalus. Tačiau paskutiniu metu dalis hierarchijos (pvz. Sao Paulo kardinolas Arns, Recife arkivysk. Camara) ir kunigų, matydami didelį socialinį neteisingumą, ėmė užstoti skurde esančius bei išnaudojamus žemdirbius ir darbininkus. Valdžia ėmė juos persekioti. Pačioj Bažnyčioj nusistatymai skiriasi: vieni užstojo neseniai streikavusius darbininkus, kiti — ne.

Brazilijos valdžia tikėjosi, kad Jonas Paulius II, kaip iki šiol Vatikanas, bus diplomatiškai taktiškas. Apsiriko. Savo kalbose jis ėmė skelbti Bažnyčią esant „neturtingiausiųjų", žemdirbius turint teisę į jų dirbamą žemę, o darbininkus — į teisingą užmokesnį. Paneigęs marksistų propaguojamą smurtą, pasisakė už teisę streikuoti. Valdžiai patarė skubiai vykdyti socialines reformas išvengti revoliucijos.

Nežiūrint tokio didelio dėmesio socialiniams reikalams, popiežius tvirtino Bažnyčią per dvasiškius skelbiant teisingumo principus, o pačią politiką paliko pasauliečiams. Bažnyčios uždavinys — skelbti „dvasinį primatą".

PORAVIMASIS: Vaikinai ir mergaitės

Visos mažumos nori, kad jų jaunoji karta tarpusavy poruotųsi ir sudarytų šeimas. To nori ir lietuviai išeivijoje. Tačiau šalia išorinių palankių ar nepalankių sąlygų, kiekvienoj jaunoj kartoj reiškiasi „nesurašyti" dėsniai, netaip lengvai pastebimos tendencijos.

Kaip vaikinai žiūri į mergaites? Kaip mergaitės — į vaikinus? Kas rodo iniciatyvos? Kas juos viens nuo kito sulaiko? Kaip jie vieni kitus vertina, palyginus su kitataučiais?

Atsakymus į šiuos ir panašius klausimus ryžosi rasti psichologiją studijuojanti Vita Musonytė. Nors jos anketą u. 'džiusiųjų skaičius nedidelis, tačiau toj grupėj atrastos tendencijos įdomios ir skatinančios studiją plėsti (žr. jos straipsnį šiame *Ateities* numeryje).

Dėl toj grupėj pastebėtų skirtumų tarp vaikinų ir mergaičių kyla klausimas, ar tie skirtumai nesudaro plačiau apimančių kliūčių poroms lietuvių jaunime susidaryti. Taipogi pas mergaites ryški tendencija greičiau ištekėti, kai tuo tarpu vaikinai nesiskubina, nors jų rankose tebėra vyriškoji iniciatyvos privilegija.

ATEITININKIJA: 70 metų: diskusijos ir darbai

Sukaktuvininkei lyg nederėtų skųstis problemomis... Bet ir nesiskundžiama, o tik diskusijomis ieškomi joms atsakymai (žr. šio *Ateities* nr. „Atvirai" skyrių). Kur dingsta baigusieji mokslus? Kodėl veiklieji sendraugiai randa laiko ne savo, bet kitoms — visuomeninėms ir politinėms organizacijoms?

Kas tas problemas išspręs? „Konkretūs uždaviniai" (bet kas tie konkretūs uždaviniai)? Idealūs netolimos praeities pavyzdžiai, kuriuos kelsime ant altorių (kun. St. Yla)? „Socialinis bendravimas su ideologiniu momentu" (A. Barzdukas)? Jaunuomenės auklėjimas? Dvasinis „savo pačių baterijos prikrovimas" (dr. Vyt. Vygantas)?

Kad tik neliktume vien žodžio, vien diskusijų organizacija, kad tik ir iš šių diskusijų užgriebtume bent vieną kitą konkretų uždavinį dabarčiai...

Kęstutis Trimakas

1980 m. liepos 19—29 d.

1974 m. rugsėjo 27 d. Nijolė Sadūnaitė buvo suimta, nes jos rašomojoj mašinėlėj buvo rastas LKB Kronikos vienuoliktasis numeris. Po kelių mėnesių kalinimo Vilniuje, 1975 m. birželio 17 d. ji buvo nuteista ir išvežta į Sibirą.

NIJOLĖS LAIŠKAI IŠ SIBIRO

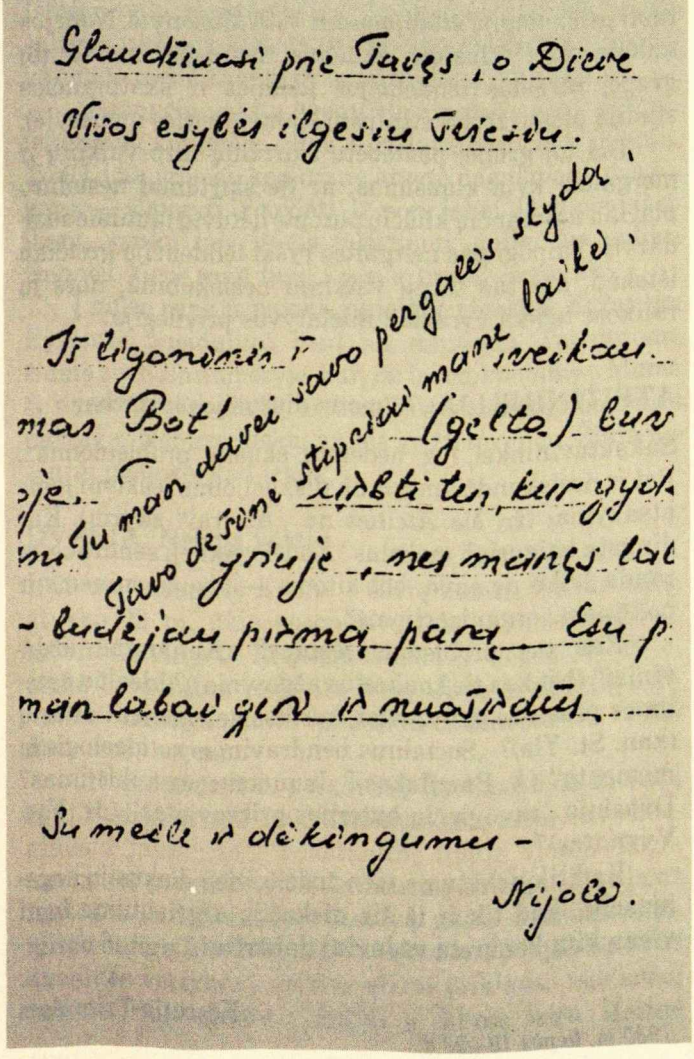

„Kodėl taip mažai nubaudėte?" — nuteistoji paklausė, išgirdusi bausmės sprendimą...

Trys metai griežto režimo lageryje ir dar trys metai ištrėmimo. „Kodėl taip mažai?" — šis klausimas turėjo nustebinti ano teismo farso veikėjus ir stebėtojus. Šešių metų bausmė už Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos spausdinimą mašinėle!...

„Ši diena yra laimingiausia mano gyvenime..." — ištarė ji (platesnę kalbos ištrauką žr. pirmajame šio nr. puslapyje).

Oficiali bausmė, jau ir taip metus iškalėjusiai, prasidėjo...

Griežto režimo lageryje

Ilga ir varginanti buvo kelionė iš Vilniaus į plačiojo Sibiro centre esančią Mordoviją. Ją pasiekusi buvo uždaryta sunkaus režimo lageryje. Prastas maistas, monotoniškas darbas, sunkios gyvenimo sąlygos, silpna ir vis labiau silpstanti sveikata. LKB Kronikoj apie jos buvimą lageryje taip rašoma:

„1975 m. spalio 10 d. Nijolė susirgo. Turėjo aukštą temperatūrą, labai kosėjo, svaigo galva, buvo bendras organizmo nusilpimas. Tiktai gruodžio mėn. ją paguldė į lagerio ligoninę. Ligos diagnozės nenustatė ir dar nepasveikusią išrašė iš ligoninės. Sirgdama turėjo siūti pirštines. 1976 m. vasario mėn. Nijolė vėl buvo paguldyta į ligoninę. Ligos diagnozės ir vėl nenustatė, o kovo mėn. 3 d. nepasveikusią išrašė iš ligoninės.

„1976 m. gruodžio 21 d. Nijolė vėl susirgo. Turėjo aukštą temperatūrą ir dešimt dienų išgulėjo lovoje, bet į ligoninę nebuvo paguldyta.

„Nuo 1977 metų kovo 13 d. iki gegužės 13 d. Nijolė buvo Mordovijos ASSR Saransko tardomajame izoliatoriuje. Kelionėje į Saranską susirgo bronchitu. Gydytojai pripažino chronišką bronchitą. Nuolat laikosi aukšta temperatūra.

„Iš Saransko grįžo su paaštrėjusiu bronchitu — vėl aukšta temperatūra, visiškas jėgų išsekimas. Kadangi ligonis nebuvo reikiamai gydomas, gavosi bronchoekstazas. Dabar Sadūnaitę žada guldyti į ligoninę. Tuo tarpu nežmoniškas lagerio maistas ir kitos sąlygos baigia išsekinti Nijolės jėgas. Jos sveikata vis blogėja".

(Iš *LKB Kronikos*, 28 nr.)

Lageryje Nijolei tebuvo leidžiama kas mėnesį rašyti tik po du laiškus. Kai kurių laiškų ištraukos buvo atspausdintas LKB Kronikoje. Štai keletas ištraukų, rodančių jos nuotaikas:

„Už šešių dienų bus pusė metų, kaip išvežė iš Vilniaus, o, atrodo, visai tai buvo taip neseniai, tarsi vakar. Ir viskas stovi akyse — mano „garbės" palyda, mano likimo draugai, kurių buvo daug (jie visi kriminalistai), o aš tik viena — politinė kalinė, paskutinis atsisveikinimo žvilgsnis į miestą, tiksliau į peroną ir visa kelionės romantika, kuri neaprašoma — ją reikia pačiam išgyventi, kad galėtum pajusti gyvenimą ir suprasti meilės reikalingumą ir vertę. Man yra galimybė tą romantiką išgyventi antrą kartą, — kai veš į ištrėmimą".

„Ir kaip gera, kad mūsų gyvenimo laivelį vairuoja gerojo Tėvo ranka. Kai Jis prie vairo — niekas nebaisu. Tada, nežiūrint kaip sunku bebūtų gyvenime, mokėsi kovoti ir mylėti. Ir galiu pasakyti, kad 1975-ji metai praskriejo kaip akimirka, bet jie — mano džiaugsmas. Ačiū Gerajam Dievui už juos".

„Mūsų ceche labai daug dulkių nėra, nors medžiaga, iš kurios siuvam pirštines, dulka stiklo dulkėmis. Darbas varginantis savo monotoniškumu, o dar prisideda dažni mašinos gedimai — reikia kantrybės. Mechanikas ateina ne kasdieną, dažnai tenka laukti, kol pataisys, o norma mūsų nelaukia"... (reikia pasiūti 70 porų pirštinių per dieną)".

„Kovo 3 d. grįžau iš ligoninės. Pagaliau, atrodo, atsistosiu ant kojų. Jūsų diagnozė teisingiausia — didelis nusilpimas".

„Mano „atostogos" tęsėsi ilgokai: kai spalio 18 d. jas pradėjau, tai lapkričio mėn. dirbau tik 6 dienas, gruodį praleidau ligoninėje ir tik jo pabaigoje siuvau 4 dienas. Sausio mėnesį padalinau per pusę — pusę dirbau, o kitą pusę — ne. Vasaris ligoninėje ir kovo trys pirmosios dienos. Dabar siuvu pamažu, su pertraukomis; pajutusi silpnumą, išeinu į kiemą pasidžiaugti grynu oru, saule. Normą padarau, nes dirbame viena pamaina. Siūti galiu pradėti 6 val. rytą, o baigti 22 val. Taip, kad kol kas viskas sekasi puikiausiai. Visi mane myli, ir aš stengiuosi tuo pačiu atsilyginti. Esu laiminga ir patenkinta".

„Pas mus daug senučių ir ligonių, todėl džiaugiuosi, kad mane atvežė pagal mano pašaukimą — slaugyti ir mylėti. Ir nors labai Jūsų visų išsiilgau, sunku bus iš čia išvažiuoti, gaila bus palikti žmones, kurie man tapo labai artimi ir brangūs. Bet juk mumis visais labiausiai rūpinasi Gerasis Dievas..."

„Laiškus gaunu ne tik nuo pažįstamų, bet ir nuo tų, kurių niekada nebuvau sutikusi. Žmonių noras padėti, kuo kas gali, taip jaudina. Kiek daug jautrumo ir nuoširdumo širdyse. Kaip visa tai džiugina, kelia nuotaiką ir skatina būti geresne, būti verta tos didžios meilės".

(Iš *LKB Kronikos,* 23 nr.)

„Darbas sekasi — visada išpildau pirštinių siuvimo normą. Dabar bus kiek sunkiau — nusilpau. Bet tai niekis, čia pat pavasaris. Atsibus žolelės, o su jomis atsiras ir daugiau jėgų, nes mes su apetitu valgome pienes, balandas, gėlių žiedus. Tai vitaminai ir kalorijos".

(Iš *LKB Kronikos,* 28 nr.)

Trys metai ištrėmime

Trijų metų sunkaus režimo bausmė baigėsi 1977 m. antroj pusėj (matyt, į tuos metus buvo užskaityti keli mėnesiai kalėjimo tuoj po suėmimo dar Lietuvoj.

Iš lagerio buvo išvežta rugpiūčio 24 d. Tai buvo kelionė su savaitiniais sustojimais Sibiro kalėjimuose. Pakely Nijolė sirgo gripu ir ausies uždegimu. Kadangi nebuvo jokio gydymo, apkurto viena ausimi. Dar blogiau, rugsėjo 5 d. sutriko širdis. Jautėsi mirštanti, prarado sąmonę, bet buvo atgaivinta.

Pagaliau pasiekė centriniame Sibire esančius Bogučanus, kur turėjo išgyventi 3 metus ištrėmimo, bet nebe lageryje. Buvo paleista be kapeikos (pinigų iš lagerio nedavė, žadėjo pasiųsti, kai atvyks į vietą ir atsiųs savo naują adresą). Nijolė rašo: „Jei ne geri žmonės, būtų tekę pabadauti".

Pirmaisiais „laisvės" — tremties įspūdžiais Nijolė pasidalino laiško ištraukoj, vėliau perspausdintoj LKB Kronikoj:

„Ir štai — aš vėl laisva! Kokia tai didžiulė laimė! Visa krūtine alsuoju grynu taigos oru, džiaugiuosi erdve, tyromis vaikučių akimis. Ačiū Gerajam Dievui už tą grožį gamtoje, už gerumo kibirkštis žmonių sielose!

„Be Dievo malonės žmogus didžiausias skurdžius. Apie tai šaukte šaukia milijonai dvasinių vargdienių, kurie neturėjo laimės pažinti ir pamilti Gerojo Dievo ir nuo vaikystės dienų klaidžioja gyvenimo šunkeliuose. Savo kelionės metu jų sutikau labai daug. Ir nežiūrint to, kaip žemai jie bebūtų puolę, kiekviename rusena gėrio kibirkštis, kurią įžiebia geras žodis. Kaip labai reikalinga jų blogio iškankintoms sieloms Dievo malonė! Melskimės, aukokimės, nes dvasinių vargdienių skaičius nepaprastai auga. Realiai pamačiau, kaip labai nelaimingas žmogus be Dievo".

(Iš *LKB Kronikos,* 30 nr.)

Sibiro „eiliniame" ištrėmime Nijolės laiškai padažnėja. Jie pasiekia jau ne vien Tėvynę, bet ir kraštus už Tėvynės ribų. Tų laiškų ištraukomis audžiame tokį Nijolės minčių, nuotaikų, norų, išgyvenimų bei gyvenimo sąlygų aprašymo audinį.

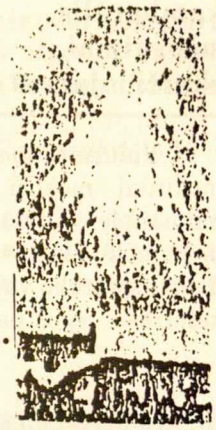

Tu mano Dievas.
Tavo rankose mano likimas...
Leisk nešti meilę,
kur siaučia neapykanta...

Savo laiškus Nijolė dažnai pradėdavo psalmės, maldos, giesmės ištrauka. Sąmoningai parinktos, jos visos parodo jos gilų dvasinį nusistatymą bei versmę, iš kur ji sėmėsi stiprybės:

Viešpats, mano šviesa, Gelbėtojas mano:
ko man bijotis?
Viešpats gina mano gyvybę:
ko man drebėti?

(26 psalmė)

Viešpatie, padaryk mane savosios ramybės pasiuntiniu ir leisk man nešti meilę, kur siaučia neapykanta, sutikimą, kur vyrauja barniai, vienybę, kur yra

skilimas, tikėjimą, kur kankina abejonės, tiesą, kur viešpatauja klaida, viltį, kur braunasi nusiminimas, džiaugsmą, kur slegia liūdesys. Mokytojau, padaryk mane savosios ramybės nešėju.

(Šv. Pranciškus Asyžietis)

Bet aš Tavimi, Viešpatie, kliaujuos,
sakau: „Tu mano Dievas.
Tik tavo rankose mano likimas."

(30 psalmė)

Viešpats — pilis prispaustiesiems,
Saugiausia tvirtovė nelaimėj.
Vilias Tavim, Tave kas pažįsta,
ir niekada neapleisi, kas Tavęs, Viešpatie, ieško.

(9 psalmė)

Glaudžiuosi prie Tavęs, o Dieve mano.
Visos esybės ilgesiu šviesiu.
Einu dėkodamas už duotą kelią
Jame ne vienas — su Tavim kartu...
Kaip gera prie Tavęs, o Dieve mano!

Tu man davei savo pergalės skydą,
Tavo dešinė stipriai mane laikė,
mane ugdė Tavo gerumas.
Platų nutiesei kelią Tu mano žingsniams,
ir mano kojos neklupo.

(17 psalmė)

Darbas ligoninėj, kambarėlis, susirgimai, skaičiuojamos dienos.

„Vidurinės mokyklos dar nesuremontavo, ir mūsų mokiniai mokosi aštuonmetėje mokykloje, antroje pamainoje... prižiūrime, kad būtų švaru koridoriuose, o po pamokų plauname visas patalpas. Darbo buvo labai daug, nes trūko valytojų, ir mums su Ana teko dirbti už keturias... jėgos pamažu grįžta. Štai ką reiškia laisvė! Dešimt dienų laisvėje, o aš jau stipriai stoviu ant kojų..."

„Perėjau dirbti į rajoninę ligoninę sanitare. Dirbu gimdymo skyriuje".

1977 m. lapkričio 10 d.

„Nuo Vėlinių dienos (lapkričio 2) persikėliau gyventi į med. seserims skirtą bendrabutį, kur gavau mažą atskirą kambarėlį su centraliniu apšildymu. Dirbu čia pat, šalia bendrabučio esančioje ligoninėje, gimdymo skyriuje, sanitare..."

1977 m. lapkričio 17 d.

„Iš Bogučanų mane iškelia į nuošalų kaimą už 100 km ir nori padaryti mane melžėja. Darbas labai sunkus, melžia rankomis, karvių daug, iki 20, o pas mane sveikata menka ir vargina nuolatinė temperatūra iki 37.7 l.: Į ligoninę atsiguliau sveikatos patikrinimui sužinoti, kodėl laikosi temperatūra... Jei sveikatos stovis bus blogas, vis tiek reiks važiuoti. Ačiū Gerajam Dievui už viską! Šv. Kalėdas sutikau ligoninėje".

Tuoj po 1977 m. Kalėdų

„Buvo nusprendę mane iškelti iš Bogučanų į nuošalų kaimą dirbti melžėja, bet, kol kas, paliko vietoje.

„Sveikatos patikrinimui 18 parų buvau ligoninėje. Diagnozė — cholecistitas. Geriu vaistus ir jaučiuosi geriau. Sumažėjo temperatūra, kuri būdavo 37.7 1.

„Gyvenu ir dirbu senoje vietoje. Žmonės man labai geri ir su meile priėmė vėl sugrįžusią į darbą..."

1978 m. sausio 22 d.

„Vasario 13 d. susirgau. Botkino — gelta, lengvoje formoje. Antra savaitė guliu ligoninėje. Minimum teks pragulėti 21 dieną, t.y. iki kovo 6 dienos... Ačiū Gerajam mūsų Tėvui už viską".

1978 m., vasario mėn. gale.

Iš ligoninės išrašė, pasveikau. Mano susirgimas Botkino liga (gelta), buvo lengvoje formoje. Kadangi manęs labai prašė, pasilikau dirbti ten, kur gydžiausi — infekciniame skyriuje. Prašau pasimelsti, kad visiems ir visada būčiau gera. Ačiū!

1978 m. kovo 4 d.

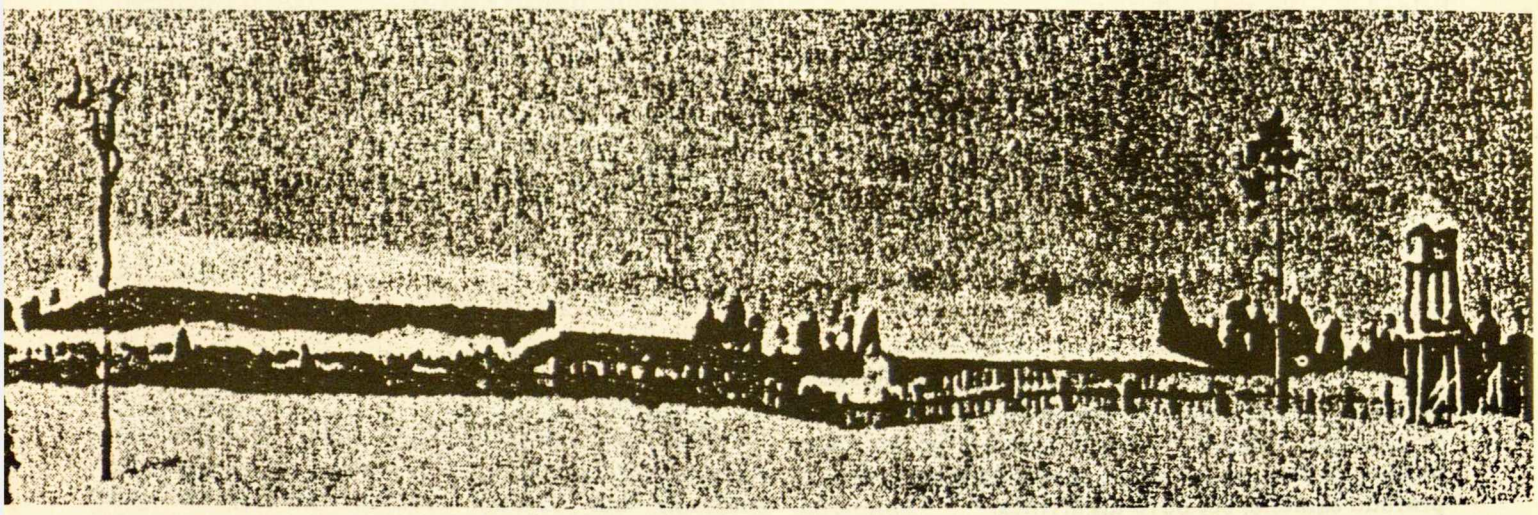

„Čia dirbti kiek lengviau, mažiau ligonių, o persirgus gelta metus sunkiai dirbti negalima. Ačiū Gerajam Dievui, po truputį vėl atgaunu jėgas".

1978 m. balandžio 2 d.

„Persikėliau iš bendrabučio gyventi pas šeimininkę... Čia daug ramiau ir geriau man gyventi. Bendrabutis lieka bendrabučiu. Kur daug jaunimo, ten daug ir triukšmo. Išbudėjus parą prie ligonių norisi pailsėti. Šeimininkė gera moteris ir mes abi gražiai sugyvenam. Turiu mažytį, bet atskirą kambarėlį".

1978 m. balandžio 2 d.

„Jis (kambarėlis) labai mažytis 2mx3m. Lova, stalas, kėdė ir spintelė knygoms. Lieka mažytis takelis praėjimui. Rūbai pakabinti ant sienos ir uždengti paklode, kad nedulkėtų. Smulkūs — lagaminuose, po lova. Štai ir visas mano turtas bei kambario apstatymas. Man, ačiū Dievui, ir tas yra per daug gerai".

1978 m. rugsėjo 20 d.

„Vasarą tenka daugiau dirbti, nes visi atostogauja. Viskas būtų gerai, tik laisvo laiko lieka labai mažai. Gaunu daug laiškų (per praėjusią savaitę apie 100) ir nebespėju visiems padėkoti. Meldžiu, kad gerasis Dievas visiems kuo gausiausiomis malonėmis atlygintų".

„Daug dirbu, labai mažai turiu laisvalaikio. Truputį peršalau, lengvai sirguliuoju, bet dirbu, nes nėra kam, dar ne visos grįžo iš atostogų".

1978 m. rugsėjo 20 d.

„Dabar teks budėti kas parą — vieną parą ligoninėje, parą pailsėti namuose ir vėl į darbą".

1978 m. rugsėjo 21 d.

„... Dabar pas mus jau — 40 l.... Gavau atostogas, bet, be jokios priežasties, neleido važiuoti į namus. Atostogas praleisiu Bogučanuose. Kai taip šalta, ligoninėje dirbti labai sunku, nes yra labai didelis temperatūros skirtumas tarp vidaus ir lauko apie 60 l. C.

„Tenka sušilusiai nuo darbo, dažnai išbėgti į kiemą, į kitus pastatus, ir taip greitai persišaldoma. Dabar pailsėsiu kiek. Per 5-kis metus, tai mano bus pirmos atostogos. Ačiū Gerajam Dievui už viską!"

1978 m. gruodžio 17 d.

„Žemas kraujo spaudimas nuo pervargimo. Paromis dirbti labai sunku. Prašysime, kad leistų dirbti po 12 val., būtų lengviau. Pagrindinis vaistas normalus poilsis, kurio man dažnai trūksta. Anksčiau pas mane buvo normalus kraujo spaudimas. Tai paskutiniųjų metų dovana".

1979 m. balandžio 28 d.

„... Į Vilnių, jei būsiu gyva ir Gerasis Dievas to norės, greit sugrįšiu. Sibire beliko svečiuotis 13 mėn. ir 17 parų".

1979 m. balandžio 28 d.

Ryšiai su toli esančiais artimaisiais ir arti esančiais ligoniais bei bendradarbiais.

„Kaip gera, kad mus jungia maldos vienybė, kurios negali išardyti didžiausi atstumai".

1977 m. gruodžio 22 d.

„Siunčiu savo fotelę... Tebus Jums mano didžio dėkingumo nors mažas atspindys. O už visa gera Viešpats atlygins kuo gausiausiai".

1978 m. liepos 2 d.

„Dirbu gimdymo skyriuje. Žmonės man labai geri ir draugiški. Ir Sibiro šalčiai bejėgiai užgęsinti žmonių širdyse meilės ir gerumo. Ačiū už tai Geriausiajam visų mūsų Tėvui".

1977 m. lapkričio 10 d.

„Bendrabutyje su seserimis labai gražiai sutariame, gyvename kaip vienos šeimos nariai. Čia visas internacionalas: ukrainietė, taisės, rusaitės ir aš sutariame kaip tikros sesės".

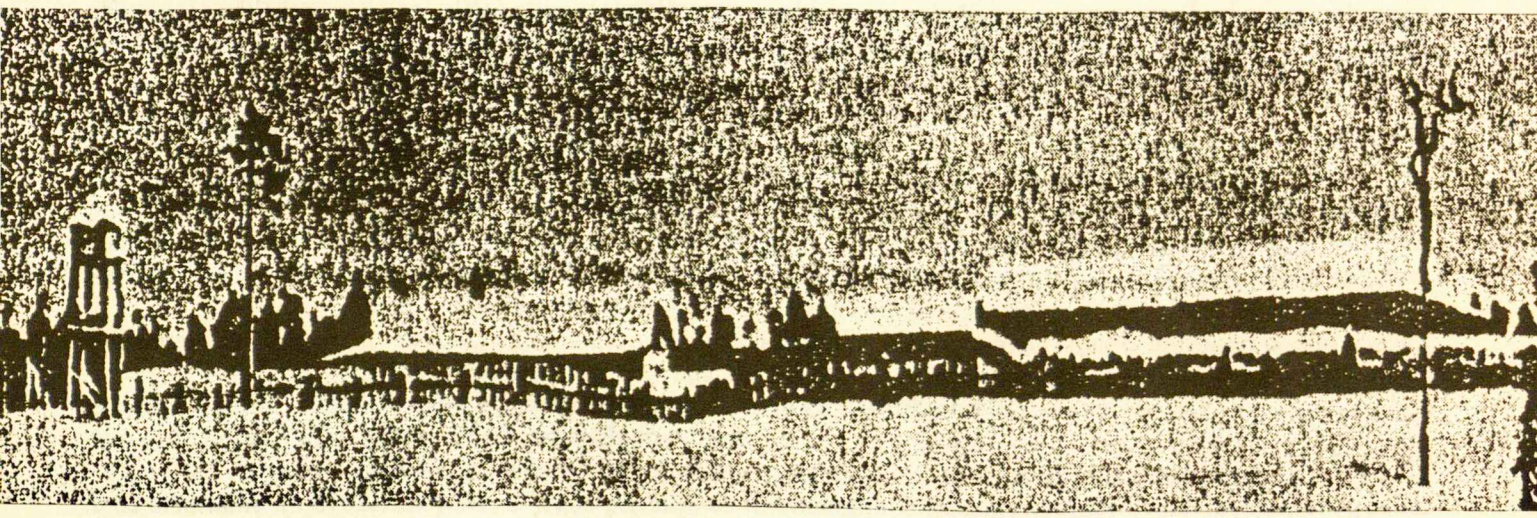

„... Žmonės čia man visi labai geri, nuoširdūs ir draugiški. Niekados nesitikėjau Sibire surasti tiek dvasinės šilumos. Ačiū Dievui, Jo Meilės ir Gerumo kibirkštys nebijo šalčių nei vėjo. Dega jos ir Sibiro žmonių širdyse ir sielose".

1977 m. lapkričio 17

„Dirbu, kai pavargstu, pailsiu ir vėl gerai. Ligoniai mane labai myli ir laukia, kada aš budėsiu. Atneša daug gėlių, dėkodami už slaugymą. Sibiro miškuose jų labai daug. Mūsų palatos ir kabinetai skendi gėlėse. Parsinešu jų ir namo — pradžiuginti savo šeimininkę. Visi man labai geri ir nuoširdūs. Už viską be galo esu dėkinga Gerajam Dievui!"

1978 m. birželio 21 d.

„Savo darbu ligoninėje esu labai patenkinta. Į darbą einu, kaip į šventovę. Juk Gerasis Dievas yra pasakęs: „Buvau ligonis ir aplankėte mane". Kaip gera, kad galime per artimą tarnauti Jėzui. Padėkite Jam dėkoti už viską, ką Jis atsiunčia".

1978 m. birželio 26 d.

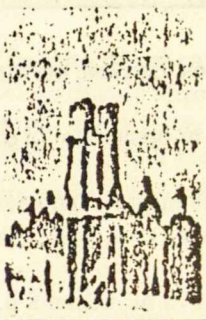

Ne pavergėjų malonės, bet malonės iš Dievo... Nors Sibiras aplink, širdy — Jėzaus gimimo vieta.

„Nuotaika visų geriausia. Mane čia ir vadina: „Linksmoji mūsų Nelė". Kaip nesidžiaugti, kai tiek daug gėrio ir grožio žmonių širdyse".

1977 m. gruodžio 18 d.

„... Dėl manęs nereikia rašyti jokių prašymų, nes jie nieko nepadės. Vienintelė man būtina parama, tai Jūsų visų maldos. Be galo esu už jas dėkinga".

1977 m. gruodžio 22 d.

„Į Maskvą ar kitus miestus nuvažiuoti neturi teisės. Bet man ir čia gerai. Juk kai Gerasis Dievas su mumis — visur dangus, o be Jo visur pragaras. Bažnyčių nei kitų šventovių čia nėra. Savo širdyje įsirengiau koplytėlę. Ji labai kukli, panaši į Jėzaus gimimo vietą".

1977 m. gruodžio 22 d.

„Labai prašau, nerašykite dėl manęs jokių prašymų. Man jų malonės nereikia, o Gerojo Dievo malonės ir pasigailėjimo. Jūsų visų maldos — mano stiprybė ir džiaugsmas. Kai Galybių Dievas su mumis, kas prieš mus?! Labai prašau vieno — melstis už mane, kad vis labiau mylėčiau Gerąjį Dievą ir padėkite Jam už viską dėkoti. Amžinai liksiu už tai dėkinga".

1978 m. birželio 21 d.

„Nuotaika pati geriausia. Žinau ir tvirtai tikiu, kad mūsų gyvenimo laivelį vairuoja Geriausiojo Dang. Tėvo ranka. Tad tekyla iš mūsų širdžių Jam meilės, šlovės ir padėkos giesmė".

1978 m. gruodžio 17 d.

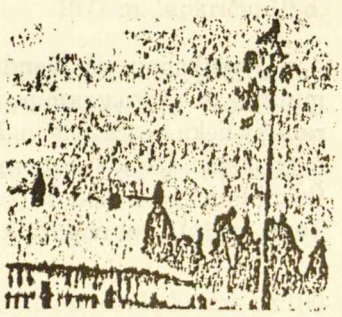

Bogučanuose: Gamta, Žiemos šalčiai, Trumpalaikė vasara.

„Bogučanuose labai graži gamta. Didingu grožiu. Aukšti kalnai apaugę mišku, baltutėliai beržai, kaip nuotakos, plati (iki 3 km pločio vietomis) gražuolė upė Angara. Jaučiuosi patekusi į šiaurės Šveicariją. Kasdiena, džiaugdamosi nepakartojamu ir neaprašomu gamtovaizdžio grožiu, giedu savo dvasioje Visatos Viešpačiui ‚Te Deum'."

1977 m. lapkričio 17 d.

„... Sniego daug ir šalčio buvo jau iki 50 l. C".

1978 m. gruodžio 18 d.

„Oras atšalo. Šaltukas siekia 40 l. C. Šaltį pakeliu gerai, kaip čia gimę sibiriečiai".

1978 m. sausio 26 d.

„Pas mus oras atšilo, šviečia saulutė, tik stiprūs vėjai. Pavasaris Bogučanuose prasideda gegužės mėn. Birželio mėnesį dar būna šalnos, o rugsėjo — pirmas sniegas. Vasara trumpa — liepa, rugpiūtis. Gal ir gerai, mažiau uodai ir mažos musytės (maškara) įkyrės. Jų čia labai gausu. Pasirodo vos sniegui nutirpus ir išnyksta, kai sniegas iškrenta".

1978 m. kovo 4 d.

„Pas mus vėl atšalo. Per šv. Velykas ir dabar laikosi šaltukas iki 25 l. C. Dienos labai gražios, saulėtos ir giedrios. Visa Bokučanų gamta giedote gieda Viešpačiui džiaugsmingą Aleliuja".

1978 m. kovo 28 d.

„Bogučanuose atšilo ir sniego nebeliko. Jau medeliai ruošia pumpurėlius. Atėjo pavasaris. Ačiū Viešpačiui už tą didį gamtos grožį".

1978 m. gegužės 5 d.

„Šiandien Švč. Mergelės Marijos apsilankymo pas šv. Elzbietą diena. Sekmadienis — saulėtas ir šiltas. Linksmai čirškia paukšteliai; galvutes — žiedus į saulutę kreipia gėlytės, oras po lietaus tyras ir švarus. Visa gamta džiaugiasi".

1978 m. liepos 2 d.

„Bogučanuose pavasaris, atšilo, tirpsta sniegas, čiulba paukšteliai. Labai gražu! Ačiū Kūrėjui už tą nuostabų gamtos pabudimą iš žiemos miego".

1979 m. balandžio 28 d.

„Dega Lietuva komunistinės priespaudos gaisru... Nijolė Sadūnaitė atsistoja prieš to gaisro grėsmę...“

Kęstutis Trimakas

Kas yra toji moteris, kurios labiau bijo komunistų valdžia, negu ji tos valdžios? Kuri, pati teisiama, tiesiais žodžiais teisė komunistų teisingumo farsą? Kurios didžiausias ginklas — rašomoji mašinėlė, spausdinama Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika ir meilė... Kas ji — kuri, ištremta, ir Sibire randa Dievą... ir savo meile užkariauja sibiriečių širdis? Paprasta moteris, tik nepaprastai apsisprendusi už Dievą... ir už žmones.

* * *

Nijolės gyvenime svarbus apsisprendimas įvyko pačioj jaunystėj, užbaigus gimnaziją. Apie pasirinktą kelią sužinome iš dviejų šaltinių. Pirmasis šaltinis yra jos motinos laiškai. Viename jų ji aprašo šitokį įvykį:

„Vieną sekmadienį po pietų užėjo smarki audra. Žaibas trenkė į bažnyčios bokšto viršūnę (Anykščių bažnyčia). Prasidėjo gaivalingas gaisras. Vietos ugniagesiai buvo bejėgiai dėl tos aukštybės. Tai visas būrys pamaldžių moterų ir mergaičių talkininkavo: nešė vandenį su kibirais aukštyn prie vargonų. Nijolė ir Bronė (motinos augintinė, našlaitė — Red.) stropiai dalyvavo tame darbe“.

Pati motina prileidžia šio įvykio ryšį su Nijolės (ir Bronės) apsisprendimu: „Gal būt Jėzus pamilo jas dėl kilnaus Bažnyčios gelbėjimo darbo“. Nijolės pasikeitimas taip apibūdinamas: „... sveika, judri, gyva mergaitė... Anksčiau labai mėgo draugystes, sportą, šokius, teatrą, kiną... Dabar pasuko šv. Teresėlės ‚mažuoju keliu‘.“

Išvažiavo į Panevėžį. Kai sugrįžo tėvų aplankyti, motina pastebėjo dar didesnį pasikeitimą: „Jos būdas nuostabiai sušvelnėjo. Ji jaučiasi labai laiminga, kad jaunystėje suprato tikrąją gyvenimo prasmę: pasiaukoti iš meilės Jėzui. Tegu ištveria iki mirties“.

Žinoma, kad tokiuo keliu einant komunistų valdomam krašte bus daroma sunkumų ir kliūčių. Motina tai užsimena 1959 m. laiške: „Aplinkos sąlygos yra nepalankios. Tai daug vargo, rūpesčio ir pergyvenimų tenka įdėti. O jėgos per silpnos tai ‚aukai‘... Tai norėčiau net nutraukti tą bandymą, bet... (Nijolė) nesutinka“.

Kas tas Nijolės pasiaukojimas, tie bandymai, kuriuos besirūpinanti motina tik laiškų užuominomis apsako? Viešumon tai iškelia *Komjaunimo tiesa,* tik viską iškreipdama savo „tiesa“. 1960 m. vasario 10 d. laidos pirmajame puslapyje aprašomi žygiai „jaunimo, išmokusio komunistiškai galvoti, nusikračiusio religinių prietarų ir kitų praeities liekanų,... kurį kruopščiai išauklėjo, išmokslino, išpuoselėjo, paruošė dideliems žygiams mūsų šlovingoji Partija“. Tokioj atmosferoj po eilės „pavyzdingų“ komjaunuolių žygių nurodomas ir vienas „baisus paslydimas“:

„Sadūnaitė mokykloje buvo puiki, draugiška mokinė, tačiau, baigusi mokyklą, pakliuvo visiškon savo religinių tėvų įtakon. Jos neleido į kiną, masines jaunimo priemones, pasilinksminimus, bruko jai į galvą religines nesąmones, uždarė Panevėžio mieste esančiame nelegaliame vienuolyne... gavosi tokie liūdni rezultatai“.

Komunistiniu požiūriu, rezultatai tikrai „liūdni“. Fiziniu atžvilgiu trapi, jauna moteris — o nepataikavo, nenusilenkė ir nepasidavė asmens laisvę užgniaužiančiai komunistinei sistemai ir, nežiūrint sunkumų, kliūčių, kalėjimo, pagaliau — ir Sibiro bausmės, ėjo pasirinktu keliu — pasišvęsti Kristui, reikale tarnauti kitiems... Jos kelias per slaptą vienuolyną Panevėžy, sergančių tėvų bei paliegusio kun. P. Raudos globa, jos žmogiškas atsižvelgimas į kitų reikalus (pvz., tai rodo, kad ir ši jos laiško ištrauka, kodėl ji, baigusi medicinos seserų kursus, pasirinko dirbti pamestinukų kūdikių namuose Vilniuje: „Atėjau čia dirbti todėl, kad tokiems vaikams ypač trūksta meilės ir motinos glamonės“), jos prisidėjimas prie Lietuvių Katalikų Bažnyčios Kronikos perspausdinimo, jos didvyriškai drąsi laikysena bei teisėjams „į akis“ tiesos pasakymas teismo metu, jos dvasinis nepalūžimas griežto režimo lageryje bei ištrėmime Sibire... Nepalūžtanti, visad besirūpinanti kitais, visur Dieve randanti stiprybės, vilties ir prasmės.

* * *

Ne vien Anykščių bažnyčia degė anuomet, kai Nijolė padėjo gesinti nešiodama vandenį. Dega Lietuva bei kiti sovietų valdomi kraštai komunistinės priespaudos gaisru, neigiančiu Dievą ir žmones. Savo krikščioniška asmenybe, darbais ir pavyzdžiu Nijolė Sadūnaitė atsistoja prieš to gaisro grėsmę. Ne fizine jėga, bet aplinkui tą grėsmę silpnina savo nepalaužiamu apsisprendimu už Dievą ir žmones.

ANTANAS NAKAS

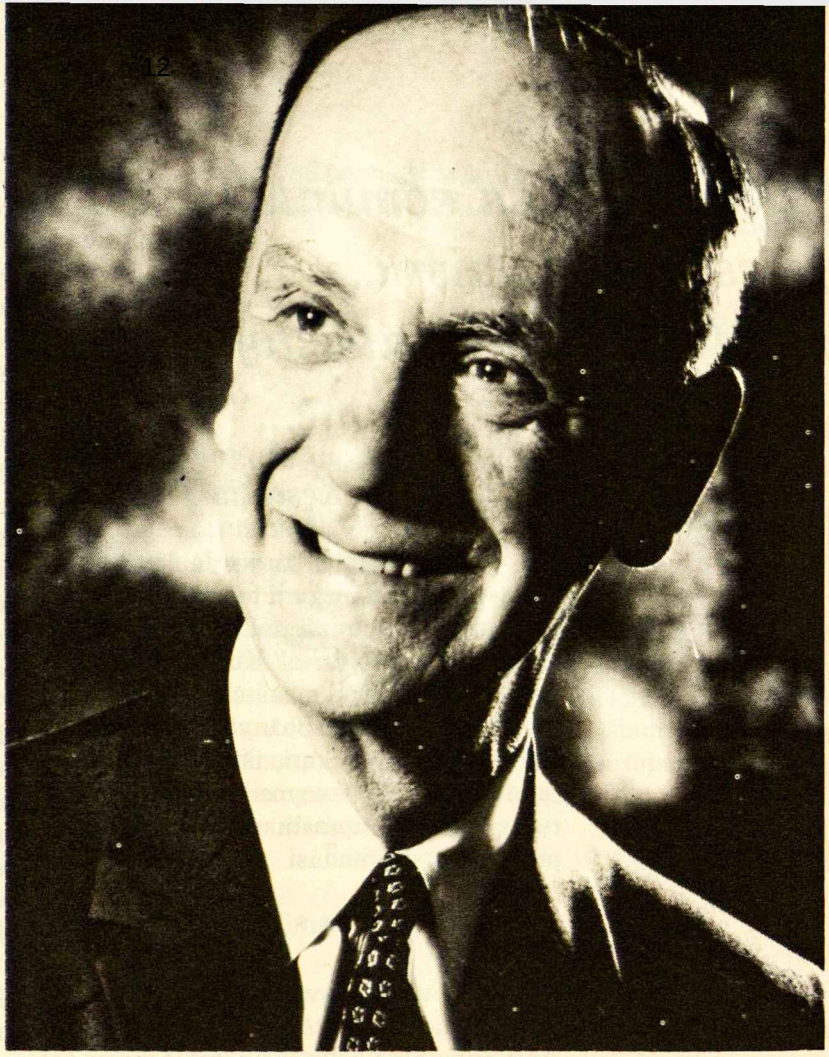

Ant. Nakas. *Tave myliu.*

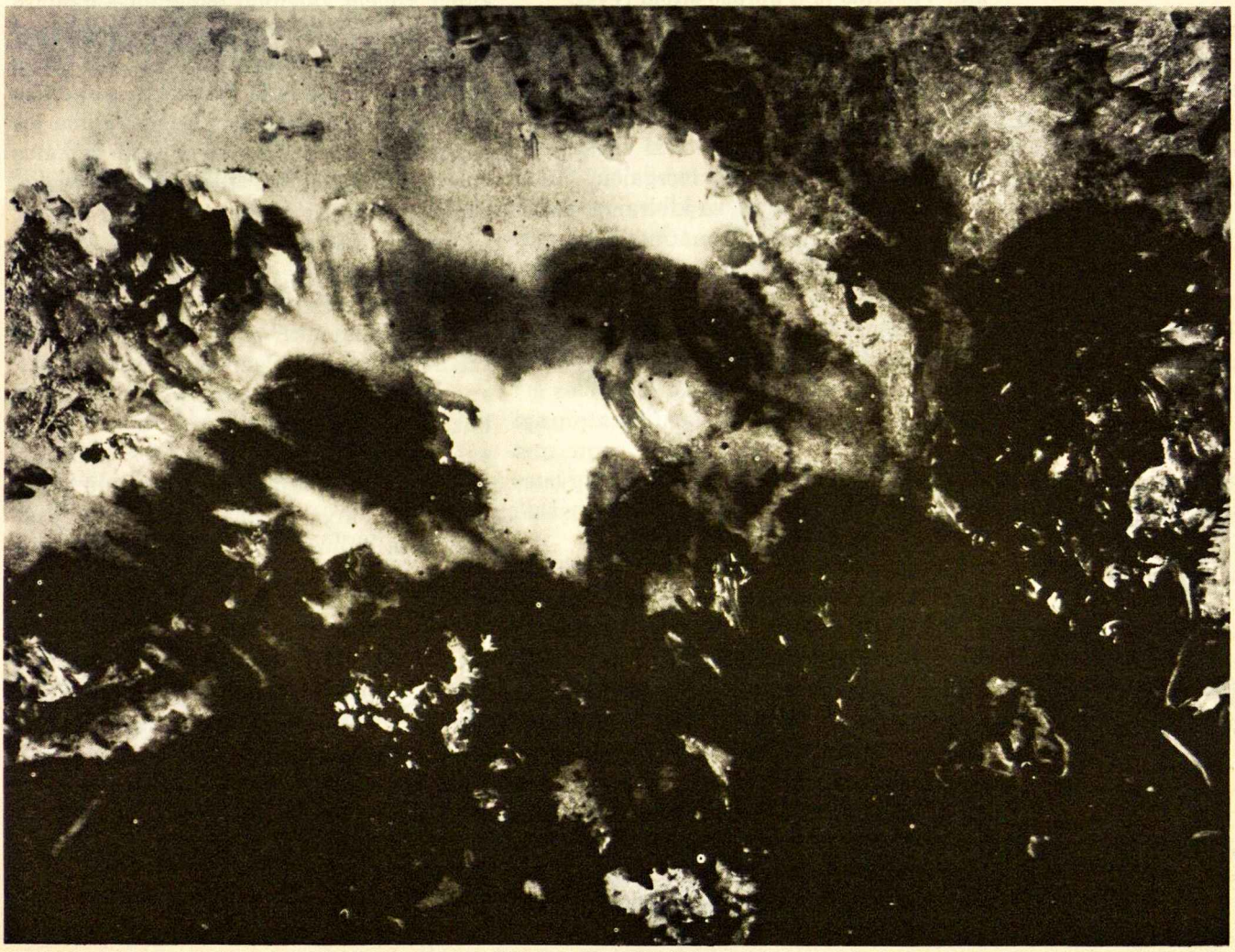

Antanas Nakas gimė Rokiškyje 1904 m. kovo 13 d. vargonininko šeimoje. Tėvui anksti mirus, vyresnysis sūnus Vladas stojo tėvo vieton ir rūpinosi šeima, mokydamas ir mažąjį Antaną groti vargonais. Antanas vėliau sakydavo: „Aš užaugau prie vargonų". Pirmojo pasaulinio karo su motina nublokštas į Smolenską, lenkų pradžios mokykloj pajuto norą piešti ir tapyti. Vakariniuose dailės kursuose ėmė vystytis pirmieji dailės daigai. Muzika ir dailė, palietusios jį vaikystėj, tapo jo gyvenimo palydovės, kuriomis jo turininga svajotojo siela siekė išsisakyti. Baigęs Liepojos realinę gimnaziją 1924 m. bei teisės studijas Kaune 1930 m., vertėsi teisininko profesija. Šalia to, nuo 1934 m. Kauno konservatorijoj studijavo muziką bei pedagogiką, tapdamas diplomuotu muzikos dėstytoju bei Kauno Muzikos kursų vedėju. Tremtyje susidarė sąlygos gilintis muzikos studijose Salzburgo konservatorijoj bei įsijungti į lietuvių išeivių muzikinį gyvenimą. Chicagoje 1951 m. įsteigė savo fortepijono studiją, laisvu laiku komponuodamas įvairius muzikos kūrinius. 1966—1969 m. Chicagos Meno institute bei pas privačius dailininkus studijavo dailę. Turėjo tris individualias meno parodas ir dalyvavo bendrose lietuvių dailininkų parodose. Muzika ir dailė jam tapo dar artimesnės grožio išreiškėjos ir jis ėmė ieškoti tiltų tarp jų. Tačiau silpna sveikata ir kieti gyvenimo smūgiai nutiesė jam tiltą į Anapus.

Argi kurdamas žmogus netampa Aukščiausiojo Kūrėjo atspindžiu ir Jo galios ribotu menininku?

Kūryba

Kūryba yra charakteringasis žmogiškas būties elementas. Joje matome žmogaus dvasios ir gyvenamosios aplinkos veidą. Ji mums kalba apie dabarties ir ateities problemas, bandydama nusakyti žmogaus ir pasaulio santykius. Jos giliuose aruoduose glūdi didysis žmogaus turtas, o jos dvasingume regime ateities vizijas ir neatskleistas širdies paslaptis. Po kūrybos šydu slepiasi nuolat gyvos žmogaus pastangos pasiekti stebuklingąjį grožio, gėrio ir tiesos pasaulį, kuriame nebėra formos netobulumo, minties lėkštumo ir idėjos nevaisingumo.

Kūryba yra mįslingasis žmogiškos būties prasiveržimas, nes joje pastebime nuolat neramų, nesulaikomą, visados gyvą veržlumą skelbti tiesą ir grožį, kartais labai neįprastai pergyventą ir suprastą, bet publikai pateikiamą atvirai ir drąsiai, nebijant nei kritikos, nei pajuokos. Ir kuo didesnis kūrybingumo potencialas, kuo aukštesnė kūrybos kokybė, tuo, regis, galingesnis veržlumas ir narsesnė drąsa.

Kūryba drauge yra kančia ir džiaugsmas. Dvasiniai išgyvenimai kūrėjo yra gilūs, kaip gilus yra okeano dugnas. Vandenyno paviršiuje siaučia audros, laužo laivo stiebus ir plėšo bures, tačiau okeano gelmių jokia audra nepasiekia: ten tebeviešpatauja ramybė ir tamsoje prasiskverbia saulės spindulys.

Todėl kūrybos akivaizdoje žmogus turi susimąstyti. Argi kurdamas žmogus netampa Aukščiausiojo Kūrėjo atspindžiu ir Jo galios ribotu menininku? Didieji menininkai yra kaip reflektoriai, kurie perduoda Aukščiausiojo Menininko šviesą, spalvas, garsus mūsų ausims ir akims.

Menininko nerami dvasia — taip, kaip bėgantis vanduo... To bėgančio vandens nepaslėpsi, nenusausinsi, neužtvenksi. Žiūrėk, jis prasigraužia, prasiveržia, ištrykšta, kaip geizeris ar fontanas visomis vaivorykštės spalvomis. Tur būt, dėl to kūrėjo nenugąsdina kliūtys, pikta kritika, ribotumai, kuriuos uždeda gyvenimas ir nedėkinga, slegianti aplinka. Jis pergyvena depresiją, nepasisekimus ir — nepalūžta. Jis keliauja per tamsią bręstančios kūrybos naktį ir nepamiršta saulės. Gyvena skausme ir kuria džiaugsmą. Vaizduoja kančią, bet dainuoja apie viltį. Jis dirba ir tada, kada daugelio nuleistos rankos įkrenta į stagnaciją, neviltį ir nevaisingumą.

Antanas Nakas

Jis keliauja per tamsią bręstančios kūrybos naktį ir nepamiršta saulės. Gyvena skausme ir kuria džiaugsmą.

Antano Nako dailės darbai:
šiame psl.: *Eloa* (A. de Vigny)
269 psl. viršuj: *Undinės akimis;*
apačioj: Princesė Tourandot.
270 psl.: *Nature morte.*
271 psl.: *Baltaragio malūnas.*

Vaizduotė, kaip Pegasas, nešė jį į neišmatuojamus tolius...

Ona Nakienė atsako į klausimus apie savo vyrą Antaną Naką

Kas motyvavo Antaną kurti?

Antaną kurti motyvavo jo aplinka ir jo daugialypė prigimtis, kuri, metams bėgant, išugdė jame pilnutinį, komplikuotą žmogų — į gilų mąstytoją, entuziastą, svajotoją, mylinti grožį visose jo apraiškose: muzikoje, mene, šokyje bei skulptūroje, literatūroje, ypač lyrikoje, gamtoje, ypač jūroje, ir turiningų asmenų draugystėje, kuriuose jis ieškojo kibirkšties originalumo ir subtilumo. Pats buvo didelės inteligencijos, plačių horizontų ir stipraus veržlumo užbaigti savo siekius ir įgyvendinti sumanymus. Troškimas išreikšti, išsakyti savo sudėtingą sielą įvairiais būdais buvo jam prigimtas

Kas įkvėpė?

Gal geriau atsakymo reikėtų ieškoti klausime, kas Antaną pažadino kurti? Jo kūrybai, kaip ir kitų, būtina laisvė. Todėl našiausi būdavo jam vasaros mėnesiai, kada, atsipalaidavęs nuo fortepiono pamokų (kur dirbo su didele meile ir atsidavimu jaunimui), pilnai galėdavo pasišvęsti vien tik kūrybai. Atsikvėpęs galėdavo pažvelgti į gamtą, ypač į jūrą, kurią jis nepaprastai mylėjo, dangaus platybes, žvaigždynus, miškų tankmes, gėlių taures, virpančias plaštakes ir kolibrus. Senuose Wisconsino miškuose ir Michigano ežero apaugusiose kopose jis ieškodavo nugriuvusių medžių raizgynuose, paslaptingų formų, upeliukščių, pelkynų ir ežerų nebūtų esybių. Saulės nusileidimas prie jūros jam būdavo ypatinga susikaupimo ir susižavėjimo valanda. Maldos valanda. Dangaus ir jūros žėrėjimas, debesų slinktis, virstanti fantastinėmis pilimis, kalnynais, fata morgana, nematytais miražų pasauliais, užkerėdavo jo sielą.

Gamta jam buvo didžiausia įkvėpėja. Bet tai nereiškia, kad jis piešė iš gamtos. Jo abstraktai ir pusiau abstraktai yra tik jo vaizduotės kūriniai, kuriems gamtos grožis buvo stiprus akstinas. Jo vaizduotė tada išsiliedavo tiek muzikos kompozicijomis, tiek varsomis, kurios viena kitą papildydavo ir jungėsi į vieną — jo gyvenimo dainą.

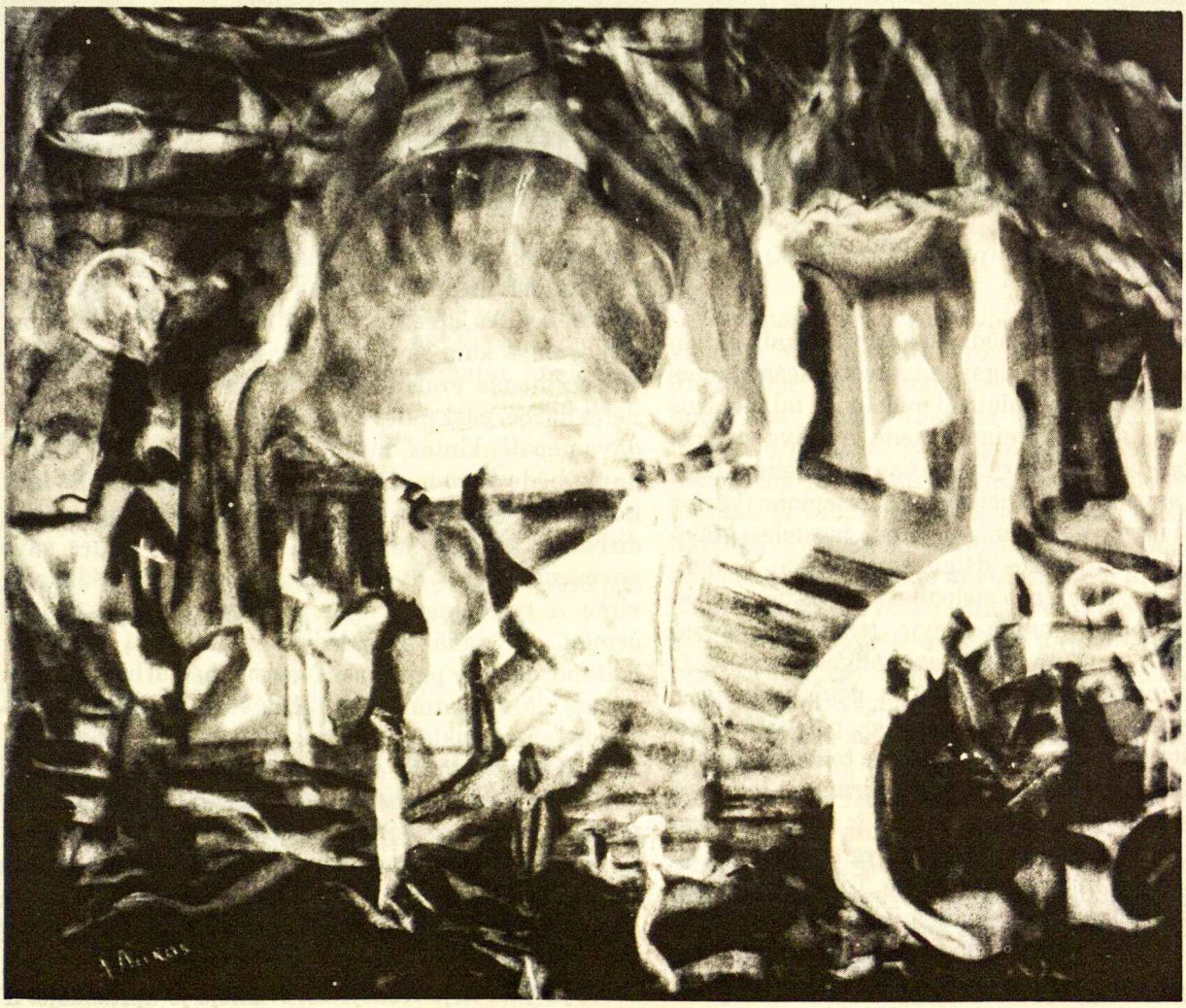

Kaip Antanas kūrė?

Antanas kūrė įvairiais būdais: spontaniškai, gaivališkai išsiveržda mas ar ilgai, apgalvotai ieškodamas tobuliausiai savo sielos gilumą išreikšti, ar tai muzikos kompozicijose, ar tapybiniame mene, ar savo straipsniuose. Labai dažnai jo kūryba ėjo paraleliu keliu. Čia jis paskendęs savo improvizacijose prie fortepiono (kurias dažniausiai užrašydavo į magnetofono juosteles) klavišais bėga jo spontanškos džiaugsmo, ilgesio, romantikos ir modernizmo pilnos melodijos. Tai vėl jis, nusileidžia į savo dailės studiją rūsyje, ten leidžia gyvai vaizduotei tęsti savo melodijas spalvingose drobėse. Ir gimsta pasauliai, kurių nėra, jūrių gelmių versmės, fantastinės gėlės, šokantieji medžiai, pasakiškos esybės, trykšta spalvos neaprėpiamuose toliuose, dažnai spiralės, ratų, pusrutulių bei angų formose. Jo varsų pajautimas, pustonių, tonų perėjimai ir niuansai buvo meistriški, apvaldyti — tai švelnūs, lyg už rūko, tai vėl stichiniai stiprūs, nuolatos besikeičią. Tokiu būdu pagal jo kintančias nuoaikas melodijos ir spalvos jungėsi į vieną: išsakyti savo kūrybinio nerimo pilną sielą.

Dažnai jis kūrybos procese būdavo labai nekalbus. Praeidavo daug "nebylių" dienų. Būdavo taip susikaupęs, kad net nematydavo, kas vyko greta jo... Niekados nepasakodavo apie tai, ką jis norėtų sukurti. Dažnai, ieškodamas kaip savo nuotaiką išreikšti paveiksluose, ištisas dienas praleisdavo savo dailės studijoje, pasinėręs darbe, paskendęs savo vizijose. Ir daug sykių grįždavo nepatenkintas, nusiminęs... Ir vėl ėjo. Vėl ieškojo naujų būdų savo fantazijos versmėms išsilieti. Po kiek laiko vėl grįždavo prie savo atrinktųjų ir ilgai prie jų dirbdavo, kartais net savaitėmis. Ir tik baigęs savo paveikslą ir bent privizoriškai jį įrėminęs, atnešdavo jį į viršų ir tylėdamas jį man parodydavo pastatęs ant grindų... Ir tada prasidėdavo mūsų trijų pokalbis: Antano, mano ir paveikslo. Nevisuomet tai buvo darnus vienas kito supratimas. Nemėgdavo jis, kai aš jį pakritikuodavau ar paklausdavau, kodėl yra taip, o ne kitaip. Pykdavo ant manęs sakydamas: "Todėl, kad aš taip noriu!" Dažnai džiaugdavomės abu, kad pavyko kažką naujo išgauti, ko negalima nei išanalizuoti, tik reikia jausti ir pačiam žiūrovui kurti savo neregimą pasaulį.

Ką Antanui reiškė grožis?

Grožį jis juto ir jo ieškojo kiekvienoje jo apraiškoje: ir

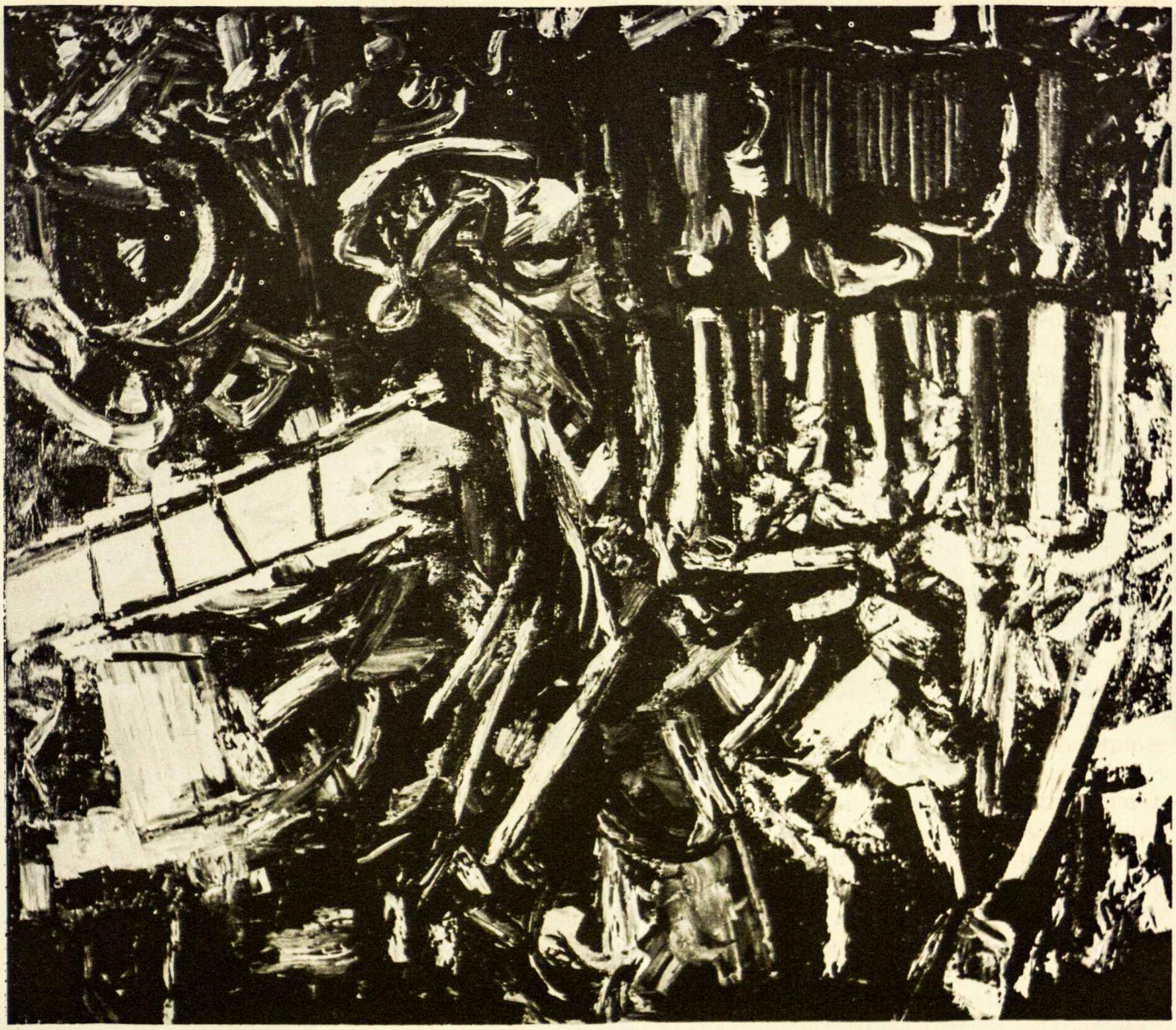

muzikoje, ir poezijoje, ir aplamai, grožinėje literatūroje, ir skulptūroje bei šokyje, ir gamtoje, o ypač vandenyse. Ir žmonių sielose. Ir maldoje. Jis tikėjo į Dievą, visatos grožio Kūrėją. Daug kompozicijų skyrė religinei muzikai. Jos paveiksluose dažnai matai Madonas, kryžius, koplytėles, žengiantį Kristų. Grožis jam buvo pagrindinis jo gyvenimo elementas.

Ką Antanui reiškė tikrovė?

Tikrovė jam buvo reikalinga tam, kad ją paverstų per savo vidinį spektrą į nežinomų pasaulių vizijas.

Ką Antanui reiškė vaizduotė?

Vaizduotė, kaip Pegasas, nešė jį į neišmatuojamus tolius. Ji nuolat kito. Nuolatos jį skatino kurti, vis kitaip ir kitaip. Rodos, neįmanoma išmatuoti jo vaizduotės gilumo ir paslaptingumo. Todėl gal man ir kitiems, jį giliau pažinusiems, gaudavosi įspūdis, kad jo improvizacijos nebaigtos, neišsakytos dainuotos melodijos, nebaigti pokalbiai, nei spalvų tonų žėrėjimas paveiksluose, nei minčių išsakymas straipsniuose.

Ką Antanui reiškė gyvenimas?

Gyvenimas jam buvo realybė, kurioje jis ieškojo grožio, visur ir visuomet tik grožio. Jis mylėjo gyvenimą. Jaunystėje buvo linksmas, draugiškas, nuoširdus ir malonaus būdo, linkintis gero kitiems. Socialus. Mėgdavo juokauti, įvairius juokus krėsti... Tik vėliau, kai pradėjo jį varginti jo širdis, dažnai būdavo tragiškai liūdnas. Ir tada jo nuotaikos nuolatos keitėsi. Nepasitikėjo savo sveikata ilgus metus. Dvi operacijos, surištos su jo sutrikusia kraujo apytaka, įnešė į jo sielą didelės baimės jausmą... Mūsų sūnaus Vytauto netikėta mirtis (1976.XII.21) sukrėtė mus kaip tornado. Antano širdies negalavimai dar sustiprėjo. Siaube ir abstulbime abu ieškojome atsakymo "Kodėl?", nerasdami atsakymo. Tai klaikiais sielvarto mėnesiais, kai kildavo man visokių minčių, jis man sakydavo: "Mes turime visą skausmą išgyventi, visą meilę Vytui atiduoti." Nuo Vyto išėjimo į anapus, jis daugiau nesukomponavo nei vienos dainos. Bet pamažu ėmė skambinti savo improvizacijas ir tapyti, norėdamas pabėgti nuo šiurpios tragedijos. Jis juto, kad artinasi jo gyvenimo pabaiga. Jis nekentė žiemos, šalčio ir sniego. Ir tik pirmam sniegui iškritus, staiga nutrūko jo gyvenimo daina.

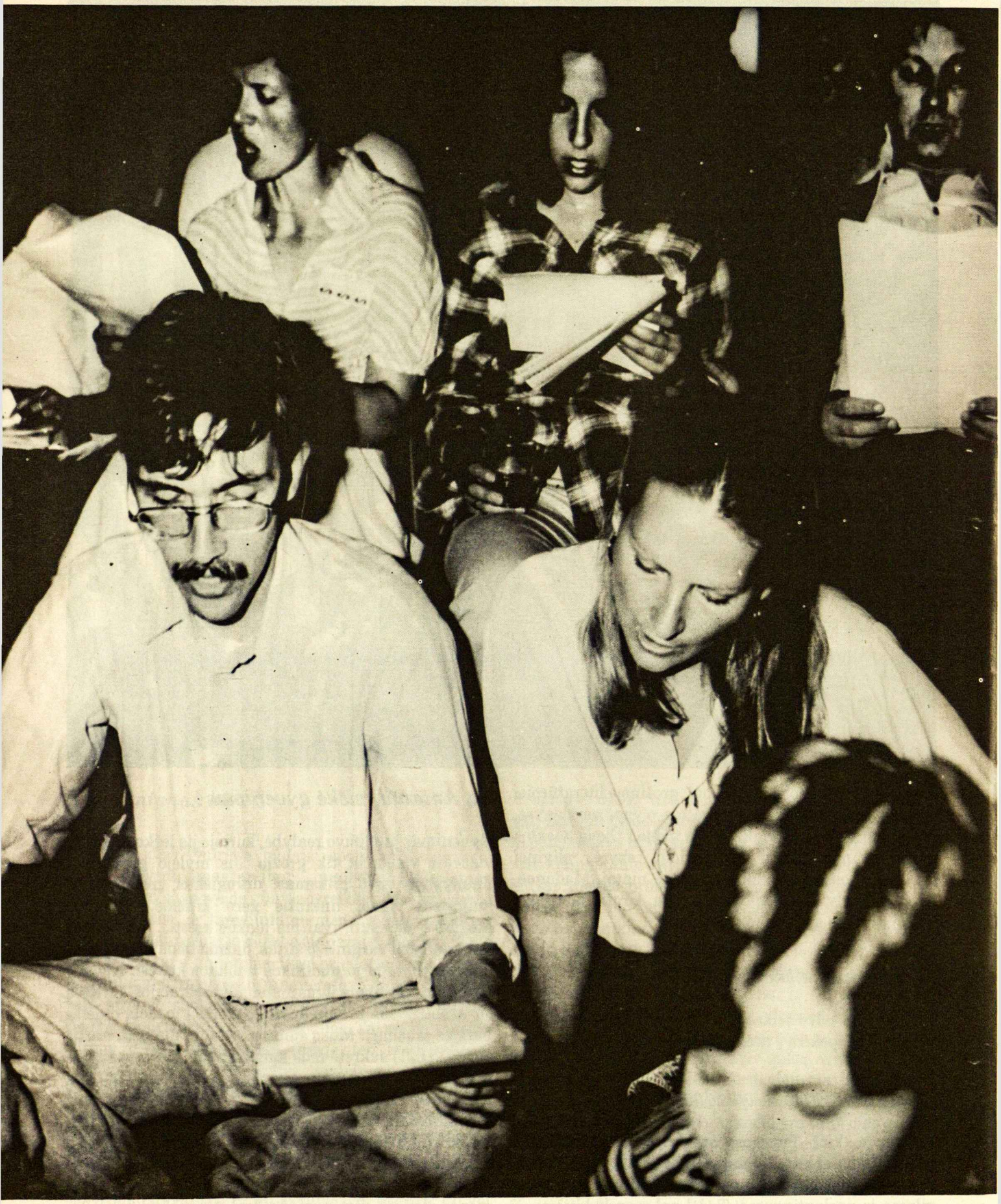

Nuotr. Rimanto Žemaitaičio

Žvilgsnis į išeivių lietuvių jaunimo galvoseną.

VAIKINŲ IR MERGAIČIŲ DRAUGYSTĖ

Atsakymais į anketą pasisako pats jaunimas

VITA MUSONYTĖ

Vita Musonytė, *birželio mėn. gavus magistro laipsnį, toliau tęsia psichologijos studijas įgyti doktoratą. Ji yra Chicagos studentų ateitininkų draugovės ir Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos centro valdybos narė.*

LIETUVOS NACIONALINĖ MOKYKLOJO BIBLIOTEKA

Lietuvių išeivių jaunimo tarpe dažnai girdime nusiskundimų, kad sunku pradėti ir išlaikyti draugystes su kitos lyties asmenimis. Žinoma, tokių sunkumų pasitaiko ne vien lietuvių tarpe: jų yra ir kitose kultūrose. Tačiau šis klausimas ypatingai aktualus tautinėms mažumoms, kurios siekia išlaikyti tautinę gyvybę kitataučių aplinkoje — taigi ir lietuviams išeivijoje.

Mažumos ir mišrios vedybos

Gordon savo knygoje *Assimilation in American Life* (Asimiliacija Amerikos gyvenime, 1964) pastebi, kad etninės grupės gerai supranta, jog mišrios šeimos veda į asimiliaciją: jeigu kokios mažumos prieauglis vaikystėj daug laiko praleidžia žaisdamas su kitataučiais, jei paaugęs priklauso organizacijoms, kurioms priklauso įvairių tautų jaunimas, ir jei universitetuose bendrauja su kitataučiais, nesistebėtina, kad jis, nepaisydamas savo etninės kilmės, tuoksis su kitataučiais, su kuriais visą laiką bendravo. Anot Gordon, tas reiškinys yra viena priežasčių, kodėl tautinės grupės sąmoningai įkuria jaunimo organizacijas. Tokiu būdu tikimasi sudaryti sąlygas draugystėms išaugti etninės grupės ribose.

Rašydamas apie santuokas ir kultūros išlaikymą, Caven (1964) mini kelias priežastis mišrioms santuokoms. Viena priežastis yra silpni ryšiai su etninės kilmės kultūra. Tai nereiškia, jog tik tie, kurie menkai rišasi su savo tėvų kultūra, sukuria mišrias šeimas. Pagal Caven, jeigu jaunuolis nejaučia didelio ryšio su savo etnine grupe, jis ar ji nei nedės ypatingų pastangų sukurti šeimą su savo tautybės nare,-iu. Caven aiškina, kad kaip tik darbe ir universitete, kur susiduriama su kitataučiais, jaunuolis,-ė gali nutolti nuo savo etninės grupės ir nuo tos aplinkos, kur būtų proga susitikti tautiečius. Jeigu etninė bendruomenė ypatingai maža ir dar apsupta kitų didesnių kitataučių grupių, tada jaunuolis, negalėdamas savo bendruomenėje surasti jam patinkamo gyvenimo draugės,-o, ieškos jo,-jos kitataučių tarpe.

Kas jaunuolius prie viens kito patraukia

Taigi, jaunuolis,-ė ieško jam, jai patinkamo, patrauklaus kitos lyties asmens. Kokie gi veiksniai nulemia patrauklumą tarp dviejų žmonių? Tuo klausimu yra įvairiausių nuomonių bei teorijų. Be abejo, skirtingus žmones patraukia skirtingos savybės. Vis dėlto kai kas gali būti bendra.

Coombs (1966) teigia, kad patrauklumą stiprina sutarimas vertybėse, o šis sutarimas — komunikacijos lengvumą: žmogui yra lengviau susikalbėti su kitu tada, kai jam atrodo, jog kitas jį mėgsta.

Kerckhoff (1962) aiškina, kad sutarimas stiprina trumpalaikes draugystes, o vienas kito papildymas puoselėja ilgalaikes draugystes. Kai ieškoma draugo,-ės, pirma atranka vyksta pagal amžių, religiją bei socioekonominę klasę. Po to sutarimas pasidaro svarbus. O dar vėliau — kontrolės ir meilumo papildomumas.

Panašiai kaip Kerckhoff, Murstein (1970) surūšiavo

draugystės vystymąsi į tris stadijas: (1) pirmoj stadijoj dar prieš patį bendravimą vyksta pirmasis vertybių palyginimas-patenkinimas: matuojami tokie dalykai kaip grožis, amžius, pinigai ir religija; čia daug ką nulemia tai, kaip pats asmuo žvelgia į save: jei jis pats nesijaučia patraukliu, tai, nepasisekimo baimės veikiamas, jis iš viso gali nedėti pastangų užmegzti ryšius su kitu; šalia palyginimo svarstoma, ką šia draugyste galima laimėti (pvz. malonumą) ir ką pralaimėti (pvz. pinigų bendros kelionės išlaidoms); (2) šioj stadijoj ryšiai užmezgami, jie pasidaro pastovesni; abiejų vertybės lyginamos artimesniame bendravime; (3) šioje rolių išbandymo stadijoje toliau taikomasi prie rolių ir stebima, ar atitinka abiejų asmenybės bei asmeniški bruožai (pvz. nuotaikingumas, sugebėjimas spręsti).

Anketa

1978 m. pradžioje buvo sudaryta anketa tirti jaunų išeivių lietuvių galvoseną apie vaikinų ir mergaičių draugystę. Teiginiai rūšiuojami pagal Mursteino nurodytas tris draugystės stadijas. Anketą užpildant reikia pažymėti, ar su duotais teiginiais atsakytojas sutinka, nesutinka ar neturi nuomonės (abejoja; nei sutinka, nei nesutinka; ar į klausimą neatsako).

Atsakiusiųjų charakteristika

Šią anketą užpildė 19 studenčių ateitininkių, 10 skaučių akademikių ir 10 studentų ateitininkų (pastangos apklausinėti skautus akademikus nesulaukė rezultatų). Visi iš Chicagos ar jos apylinkių.

Mergaičių amžiaus vidurkis — 21 metai (ateitininkių — 22; skaučių — 20), vaikinų — 22 metai.

Iš 29 mergaičių 22 (t.y. 76%) jau buvo draugavusios su vaikinu bent šešerius mėnesius: iš 13 ateitininkių — 19 (68%), iš 10 skaučių — 9 (90%). Iš 10 vaikinų 7 buvo draugavę su mergaite bent pusę metų. Anketos užpildymo metu 11 mergaičių (38%), iš jų 4 ateitininkės (21%) ir 7 skautės (70%) turėjo pastovų berniuką, bet tik vienas vaikinas (10%) turėjo pastovią mergaitę. Iš pastovų draugą turinčių 11 mergaičių 6 (t.y. truputį daugiau kaip pusė) draugavo su lietuviu, iš tų 4 ateitininkių tik viena draugavo su lietuviu, o iš 7 skaučių 5 turėjo lietuvį draugą. Vienintelis tuo metu draugavęs studentas ateitininkas draugavo su lietuvaite.

Be to, anketą užpildžiusiųjų tarpe jau buvo vedusių: dvi studentės ateitininkės, dvi akademikės skautės ir vienas studentas ateitininkas. Visi jų gyvenimo partneriai,-ės buvo lietuviškos kilmės.

Anketos daviniai

Anketos daviniai surūšiuojami pagal Mursteino draugystės stadijas: (1) vertybių atitinkamumas, (2) tolimesnis vertybių lyginimas ir (3) prisitaikinimas prie rolių.

1. Vertybių atitinkamumas

Aplamai, lietuvaitės patrauklesnės už amerikiečius. 41% visų mergaičių su tuo sutiko, 14% nesutiko, o 45% neturėjo nuomonės. Gi 60% vaikinų sutiko, 30% — ne ir 10% buvo be nuomonės.

Aplamai, lietuviai vyrai patrauklesni už amerikiečius. Vos 17% mergaičių su tuo sutiko, tiek pat nesutiko, o daugumas (66%, t.y. du trečdaliai) neturėjo nuomonės. Tuo klausimu vyrai daugiau pasidalino (30% — sutiko; 30% — ne, 40% — be nuomonės).

Taigi, matome, kad lietuviai vaikinai ir mergaitės nevienodai galvoja apie vieni kitus. Proporcingai daugiau vaikinų manė lietuvaites esant patrauklesnes už amerikiečius, negu kad lietuvaitės galvojo lietuvius esant patrauklesnius už amerikiečius.

Lietuvaitės per daug įsivaizdina. Šiuo klausimu mergaičių nuomonės pasidalino: maždaug po trečdalį sutiko (31%), nesutiko (38%) ar neturėjo nuomonės (31%). Vaikinai truputį labiau linko nesutikti: taip (20%), ne (40%), be nuomonės (40%).

Lietuviai vyrai per daug įsivaizdina. Čia rezultatai panašūs kaip ir dėl lietuvaičių įsivaizdinimo, tik truputį daugiau vaikinų ir mergaičių neturėjo nuomonės: 24% mergaičių sutinka, 31% nesutinka, 45% neturi nuomonės. 10% vaikinų sutinka, 40% nesutinka, 50% — be nuomonės.

Lietuvaitės per daug ambicingos. Mažai (tik 10%) lietuvaičių taip galvoja, beveik du trečdaliai (62%) nesutiko, ketvirtadalis (28%) neturėjo nuomonės. Truputį daugiau (20%) vaikinų sutiko, bet didelė dauguma pasidalino lygiomis — (po 40%) arba nesutikdami, arba nepareikšdami nuomonės.

Lietuvaitės ne tokios mandagios kaip amerikietės. Didelė dauguma atsakiusiųjų tiek lietuvaičių, tiek lietuvių, su tuo teiginiu nesutiko. Mergaičių 76% nesutiko, 10% sutiko ir 14% neturėjo nuomonės. Vaikinų 80% nesutiko, likusieji 20% — be nuomonės; sutinkančiųjų nebuvo.

Lietuviai vyrai ne tokie mandagūs kaip amerikiečiai vyrai. Šiuo klausimu mergaitės pasidalino po trečdalį (34.5%) sutiko, tiek pat nesutiko, o 31% neturėjo nuomonės). Gi vaikinų didžiulė dauguma (80%) buvo be nuomonės, penktadalis (20%) nesutiko, o sutinkančiųjų nebuvo.

Jeigu matau berniuką (arba mergaitę), kuris,-i man patinka, bet dar nelabai pažįstu, aš vis neišdrįstu prieiti. Vaikinų didžiulė dauguma (90%) pareiškė turį drąsos tokiuo atveju ir tik vienas (10%) nebuvo tikras. Beveik pusė (45%) mergaičių sakėsi turinčios tokios drąsos, trečdalis (34.5%) — ne, o penktadalis (20.5%) nebuvo tikros. Taigi, atrodo, kad dar daugeliu atveju lietuvių susipažinimas priklauso nuo vaikino iniciatyvos.

Lietuvaitės laukia berniuko iniciatyvos susipažinti ar pasimatyti, o amerikietės pačios imasi iniciatyvos. Šiuo klausimu mergaitės ir vaikinai nedaug kuo skyrėsi, apytikriai pasidalindami tuo klausimu, tik truputį mažiau vaikinų abejojo tuo klausimu. Mergaitės: taip, laukia — 38%; ne, nelaukia — 34.5%; be nuomonės — 27.5%. Vaikinai: taip, laukia — 40%; ne, nelaukia — 40%; be nuomonės — 20%. Įdomus skirtumas tarp skaučių ir

ateitininkių; daug didesnė skaučių proporcija (60%, net didesnė už vaikinų) mano, kad pačios lietuvaitės imasi iniciatyvos (20% — ne, nelaukia; 20% — nežino), kai tuo tarpu beveik pusė ateitininkių (47%) galvoja, kad lietuvaitės iniciatyvos nesiima (21% — ne, nelaukia; 32% — nežino).

Yra sunku prieiti prie lietuvaičių, nes jos vis laikosi prie grupės. Šiuo klausimu buvo apylygiai atsakyta, su kiek mažesne proporcija be nuomonės. Vaikinų po 40% sutiko ir nesutiko, o likusieji 20% buvo be nuomonės. Mergaičių 45% sutiko, 31% nesutiko, o 24% buvo be nuomonės. Tik ir čia pastebimas tas pats skirtumas tarp ateitininkių ir skaučių: pusė ateitininkių galvojo, kad lietuvaitės laikosi prie grupės, kai tuo tarpu pusė skaučių su tuo nesutiko.

Lietuviai vyrai per daug geria. Didelė mergaičių dauguma atsakė — taip (83%; ne — 7%, be nuomonės — 10%), kai tuo tarpu vaikinų nuomonės pasidalino maždaug po lygiai (taip — 30%, ne — 40%, be nuomonės — 30%). Yra keletas galimų priežasčių, kodėl vyrai ir merginos nesutaria šiuo klausimu. Gali būti, kad šios merginos dažniau mato tuos vyrus, kurie daug geria. Vyrai, kurie atsakė į šį klausimą, gal nebendrauja su smarkiai geriančiais, o gal jie mano, kad tie, kurie geria, negeria per daug.

Lietuviams vyrams svarbiau išeiti išgerti su draugais, negu kad išeiti su mergina. Mergaičių daugumai atrodė, kad lietuviams vyrams svarbiau draugų kompanija su išgėrimu, negu pasimatymas su mergaite (taip — 58.5%, ne — 7%, be nuomonės — 34.5). Vyrų gi tik mažas nuošimtis su tuo sutiko (taip — 20%, ne — 40%, be nuomonės — 40%).

Nereikia man skubėti rinktis gyvenimo draugo,-ės, nes visuomet bus galimybė pasirinkti. Šiuo atveju didesnį pasitikėjimą ta galimybe parodė vaikinai (taip — 70%, ne 0%, neturi nuomonės — 30%). Tuo tarpu tik trečdalis mergaičių jautė tokio pasirinkimo kaip ir neribojamą galimybę (taip — 34.5%, ne — 34.5%, be nuomonės — 31%). Gal tuo parodomas didesnis spaudimas, kurį jaučia mergaitės ištekėti. Spaudimas gal ateina iš tėvų, iš draugų, arba iš baimės, kad liks neištekėjusios. Tačiau mergaičių įvairuojantys atsakymai vaizduoja, jog ne visos tą spaudimą išgyvena vienodai.

Yra per mažai lietuvių vaikinų lietuvaitėms. Taip galvoja beveik du trečdaliai mergaičių (62%, ne — 14%, nežino — 24%) ir tik trečdalis vaikinų, kurių nuomonės daugiau pasiskirsto (taip — 30%, ne — 30%, be nuomonės — 40%).

Yra per mažai lietuvaičių lietuviams vaikinams. Vyrų nuomonė visai tokia pat, kaip ir vaikinų „užtenkamumo" klausimu, o mergaičių — kaip tik priešinga: jos galvoja, kad mergaičių jiems „užtenka" (o gal net per daug?) — 62% galvoja, kad užtenka, 17% — neužtenka, o 21% yra be nuomonės).

Aš neatsisakau galimybės, kad mano vyras, žmona bus nelietuvis,-ė. Daugiau kaip pusė lietuvaičių tokią galimybę priėmė (taip — 55%, ne — 14%, be nuomonės — 31%), tuo tarpu vaikinų — tik kas penktas (taip — 20%, ne — 40%, be nuomonės — 40%).

Nėra laiko studentavimo metais išlaikyti draugystę tarp vaikino ir mergaitės. Dėl to, kad daugumas anketą užpildžiusiųjų bent pusę metų yra draugavę su kuo nors, nėra nuostabu, kad daugumas ir galvoja, jog tai įmanoma. Klausimas vis dėlto lieka, ar yra kokių kliūčių draugystėms studijų metu, ir, jei yra, tai kokios.

2. Vertybių lyginimas

Lietuvaitėms svarbu, kad tik vyras turėtų pelningą profesiją. Sutarimas finansiniuose reikaluose dažnai nulemia draugystes, o vėliau vedybų pasisekimą. Tačiau pusė tiek mergaičių, tiek vaikinų nesutiko su šiuo teigimu, jog mergaitės nori „bi-tik bagoto". Mergaičių

Šią anketą užpildžiusiųjų lietuvaičių grupė lietuvių vaikinų atžvilgiu yra šiek tiek kritiškesnė, negu vaikinai — lietuvaičių atžvilgiu...

Antra vertus, nemaža vyrų manė, kad sunku prieiti prie lietuvaičių...

Kokios galimybės šitaip galvojančiam jaunimui susipažinti ir susidraugauti?

---

tarpe atsirado taip apie savo tautietes manančių (taip — 21%, ne — 55%, be nuomonės — 24%); vaikinų pusė nesiėmė apie moterų norus piniginiuos reikaluos spręsti (taip — 0%, ne — 50%, be nuomonės — 50%).

Nėra taip svarbu, kad sudarydami šeimą vyras ir moteris būtų to paties tikėjimo. Mergaičių nuomonės šiuo klausimu pasidalino apylygiai po trečdalį (nesvarbu — 38%, svarbu — 31%, be nuomonės — 31%). Vyrų gi pusė tikėjimo bendrumą laikė svarbiu (50%, nesvarbiu — 30%, be nuomonės — 20%). Vyrų didesnis dėmesio kreipimas į tikėjimo bendrumą gal išaiškintinas tuo, kad šią anketą užpildžiusieji yra vien ateitininkai. Ir moterų tarpe pastebima, jog ateitininkės (svarbu — 42%, nesvarbu — 32%, be nuomonės — 26%), bendrą tikėjimą labiau vertino už skautes (svarbu — 10%, nesvarbu — 50%, be nuomonės — 40%).

Lietuvaitės neužtenkamai rūpinasi lietuviškais reikalais. Labai mažai mergaičių ir niekas iš vaikinų su tuo nesutiko. Pusė mergaičių (taip — 10.5%, ne — 55%, be nuomonės — 34.5%) ir beveik du trečdaliai vyrų (taip — 0%, ne — 60%, be nuomonės — 40%) galvoja, kad mergaitės pakankamai rūpinasi tautiniais reikalais.

Lietuviai vyrai neužtenkamai rūpinasi lietuviškais reikalais. Šiuo klausimu buvo didesnis nesutarimas tarp mergaičių ir vyrų. Mergaičių du penktadaliai su tuo sutiko (41.5%, ne — 24%, be nuomonės — 34.5%), gi vyrų pusė nesutiko (sutiko — 20%, ne — 50%, be nuomonės — 30%).

3. Prisitaikymas prie rolių

Moteris yra svarbi tam, kad prižiūrėtų vaikus ir namus. Moterų išsilaisvinimo idėjos jau bus šiuo atveju palietusios lietuvaites: du trečdaliai jų su šiuo teigimu nesutiko (69%, sutiko — 10%, be nuomonės — 21%); ateitininkių — pusė (53%, sutiko 15.5%, be nuomonės — 31.5%, o skautės — vienbalsiai. Vyrai gi (ateitininkai) galvoja, kad tradicinis moters vaidmuo lieka svarbus (sutiko — 50%, ne — 20%, be nuomonės — 30%).

Vyro pagrindinė šeimyninė pareiga yra parnešti uždarbį į namus. Kažin ar šis teiginys tinkamai išreiškia tradicinį vyro vaidmenį šeimoj. Kaip ten bebūtų, tik retas kas su juo sutiko, daugiau neturėjo aiškios nuomonės, o pusė nesutiko (mergaitės: sutinka — 10%, nesutinka — 55%, be nuomonės — 35%; vyrai: sutinka — 10%, nesutinka — 50%, neturi nuomonės — 40%).

Lietuviai vyrai moka atjausti moterį. Mažai kas laikė lietuvį sugebančiu atjausti. Vyrų dauguma buvo be nuomonės (sutinka — 20%, nesutinka — 10%, be nuomonės — 70%), o merginų nuomonės dalinosi tarp nežinančių ir nesutinkančių (sutinka — 14%, nesutinka — 41%, be nuomonės — 45%).

Lietuvaitės moka atjausti vyrą. Didesnė pusė mergaičių buvo linkusios taip galvoti (taip — 55%, ne — 3.5%, be nuomonės — 41.5%), vyrų dauguma neturėjo nuomonės (taip — 30%, ne — 10%, be nuomonės — 60%).

Išvados

Iš šių duomenų negalima daryti jokių apibendrinimų apie lietuvių jaunimo galvoseną draugystės klausimais, nes šis nedidelis anketą užpildžiusiųjų skaičius vargiai reprezentuoja platesnę jaunimo pupuliaciją. Duomenys parodo tik atsakančiųjų galvoseną. Vis dėlto galima matyti tam tikras tendencijas.

Šią anketą užpildžiusiųjų lietuvaičių grupė lietuvių vaikinų atžvilgiu yra šiek tiek kritiškesnė, negu vaikinai — lietuvaičių atžvilgiu. Pavyzdžiui, nemaža šių mergaičių dalis manė, kad lietuviai vyrai ne tokie mandagūs kaip amerikiečiai, kad jie neužtenkamai rūpinasi lietuviškais reikalais, kad jie per daug geria. Antra vertus, nemaža vyrų manė, kad sunku prieiti prie lietuvaičių, nes jos vis laikosi prie grupės ir didelė dalis susilaikė nuo klausimo, ar lietuvaitės moka atjausti vyrą.

Kokios galimybės šitaip galvojančiam jaunimui susipažinti ir susidraugauti? Aplamai, vyrai manė, kad lietuvaitės yra patrauklesnės už amerikietes, bet daugumas mergaičių nelaikė lietuvių vyrų patrauklesniais už amerikiečius. Taigi šių lietuvaičių akyse jie neišsiskiria nuo amerikiečių. O jei kuris lietuvis patiktų, šios merginos, ypač ateitininkės, tur būt, lauktų jo iniciatyvos susipažinti. Jis gal ir imtųsi iniciatyvos, gal ir ne — jis juk gali būti vienas iš daugelio, kurie nesiskubins rinktis gyvenimo draugės, nes galvoja, kad visuomet bus galimybė pasirinkti moterį. Betgi merginos yra nekantresnės.

Kad draugystė išsivystytų, reikia pažiūrų panašumo. Kažin kiek to pažiūrų panašumo yra tarp lietuvių jaunimo? Bent šioj atsakiusiųjų grupėj kai kur jos neatrandi. Kad ir štai dėl rūpinimosi lietuviškais reikalais. Tiek vyrai, tiek mergaitės sutiko, kad lietuvaitės pakankamai rūpinasi tautiniais reikalais, bet jų nuomonės išsiskyrė dėl lietuvių vyrų: mergaitės manė, kad jie per mažai rūpinasi lietuviškais reikalais, o vaikinai — kad pakankamai.

Šios grupės duoti atsakymai parodo, kad prisitaikymas vaikino-mergaitės draugystėje tarp lietuvių jaunimo išeivijoj gali būti nelengvas. Kad ir moters vaidmens atžvilgiu, proporcingai daugiau vyrukų negu mergaičių manė, kad moteris svarbi tam, kad prižiūrėtų vaikus ir namus. Tuo tarpu vyrų uždarbio atžvilgiu matomas didesnis sutarimas: tiek vaikinai, tiek mergaitės negalvojo, kad tai vyro svarbiausia šeimyninė pareiga.

* * *

Išsamiau ištirti draugystės problemas reikėtų apklausinėti ir kitas lietuviško jaunimo populiacijos dalis, parinkti daugiau specifinius klausimus ir duoti didesnę galimybę pasirinkti atsakymus. Pavyzdžiui, gal reikėtų duoti jaunimui pažymėti savybių-vertybių reliatyvų svarbą, tokių, kaip tautybė, religija, išvaizda, išsilavinimas, finansinis stovis. Taip pat būtų įdomu ištirti, kiek išreikštos nuomonės derinasi su elgesiu; pavyzdžiui, būtų galima ištirti, kaip religinių įsitikinimų panašumas rišasi su draugystės pasisekimu.

Sociologai aiškina, kad nuotolis tarp dviejų jaunuolių dažnai nusprendžia, ar jie susituoks. Tačiau neretai pastebima, kad įvairiuose krašto miestuose ir skirtinguose kontinentuose gyvenąs lietuviškas jaunimas nepaiso tolimų distancijų ir sukuria šeimas. Būtų įdomu ištirti, kokie veiksniai veikia ir nulemia apsisprendimą vesti, nežiūrint nuotolių, kokia proporcija tolimų distancijų draugysčių prieina prie vedybų, palyginus su gyvenamojo krašto jaunimu.

Ši studija tėra pradžia lietuvių jaunimo draugysčių tyrinėjimo darbe. Turint daugiau duomenų, būtų galima geriau pažinti lietuvaičių ir lietuvių nusistatymus draugystės klausimais ir geriau suprasti veiksnius, kurie nulems tautiečio ar kitataučio pasirinkimą gyvenimo partneriu, ir tuo pačiu mūsų tautinį išlikimą išeivijoje.

Bibliografija

Cavan, R. S. „Subcultural variations and mobility". H. T. Christenson (red.). *Handbook of Marriage and the Family.* Chicago: Rand McNally, 1964, psl. 535-581.

Coombs, R. H. „Value consensus and partner satisfaction among dating couples". *Journal of Marriage and the Family,* 1966, *28,* psl. 166—173.

Gordon, M. M. *Assimilation in American Life.* Nev. York:Oxford University Press, 1964.

Kerckhoff, A. C., ir Davis, K. E. „Value consensus and need complimentarity in mate selection". *American Sociological Reviev. 1962, 27,* psl. 295—303.

Murstein, B. I. „Stimulus-value-role: A theory of marital choice". *Journal of Marriage and the Family,* 1970, *32,* psl. 465—481.

PASTABOS APIE ANKETOS DAVINIUS

Kęstutis Trimakas

Ar šios tendencijos būdingos jaunimui?

Sveikintinas yra šis Vitos užsimojimas apklausinėjimais pažvelgti į jaunosios kartos galvoseną vaikino-merginų draugystės klausimais išeiviškoj situacijoj. Žinoma, kaip ir kiekvienoj pradžioj, tenka pralaužti užtvaras, nugalėti kliūtis. Ir čia Vitai reikėjo pačiai sudaryti anketą bei apklausinėti. Atsakiusiųjų skaičius nedidelis ir dėl to, kaip pati Vita pastebi negalima davinių paanalizuoti griežtesniais statistikos būdais nei juos laikyti charakteringais išeivijos jaunimui. Tačiau kaipo pradinė studija ji įdomi ir užčiuopianti gal ne vieną kryptį, tendenciją, kurią vertėtų nuodugniau pastudijuoti. Tarp tų tendencijų suminėtinos šios.

Spaudimas mergaitėms ieškoti partnerio

Bene svarbiausia atskleista — ir, atrodo, lietuvaitėms charakteringa, t.y. plačiau negu tik atsakiusiųjų grupei priklausanti — tendencija yra jose jaučiamas spaudimas ieškoti partnerio. Lietuvaitėse pastebimas įsitikinimas, kad joms yra per maža lietuvių vaikinų, kad ta galimybė juos surasti yra gan ribota, todėl negalima delsti ir dėl to net pusė jų prileidžia galimybę, kad jų vyras gali būti nelietuvis.

Vaikinų tarpe atvirkščiai: tik retas kuris galvoja, kad lietuvaičių per maža, daugumas įsitikinę neribota galimybe surasti gyvenimo draugę ir tik kas penktas prileidžia galimybę, kad jo žmona gali būti nelietuvaitė.

Ne tik galvosenoj, bet ir gyvenime skaičiai parodė mergaites labiau poruojantis: anketos apklausinėjimo metu daugiau kaip trečdalis mergaičių turėjo pastovų draugą, kai tuo tarpu tik vienas iš dešimties vaikinų turėjo pastovią draugę. Ir kone pusė tų mergaičių draugų buvo nelietuviai.

Kyla klausimas, ar, nežiūrint to spaudimo, lietuvaitėse yra išlikęs tradicinis moters pasyvumas; t.y. pasyvi laikysena, kad ne ji, o vyras turi parodyti iniciatyvą užmezgant pažintį. Čia nuomonės dalinasi: truputį daugiau negu po trečdalis — tiek mergaičių, tiek vaikinų — teigia ir neigia lietuvaites imsiantis iniciatyvos, palyginus jas su amerikietėmis. Beveik pusė į anketą atsakiusių lietuvaičių sakosi turinčios drąsos prieiti prie patinkamo, nors nepažįstamo vaikino, tuo tarpu — trečdalis — nedrįstų to padaryti. Tai rodo, kad tradicinis moters pasyvumas lietuvaičių tarpe, matyt, šio krašto įtakoj ima nykti.

Vaikinai apie mergaites ir save

Šioje nors labai mažoje vaikinų grupėje (10) pastebima tendencija lietuvaites palan-

Lietuvaitėse pastebimas įsitikinimas, kad joms yra per maža lietuvių vaikinų, todėl negalima delsti.

kiai vertinti. Aštuoni iš dešimties laiko jas mandagesnėmis už amerikiečius, šeši — patrauklesnėmis ir pakankamai besirūpinančiomis lietuviškais reikalais. Keturi galvoja, jog jos nei ambicingos, nei neįsivaizdina; trys teigia, jog jos moka atjausti vyrą.

Kartu su šiuo teigiamu įvertinimu pastebima kita mažesnė tendencija, būtent — susilaikymas nuo sprendimo: šeši neturi nuomonės, ar lietuvaitės moka atjausti vyrą, penki — ar lietuvaitėms svarbi vyro pelninga profesija, po keturius — ar jos per daug įsivaizdina, ambicingos, ar pakankamai rūpinasi lietuviškais reikalais.

Dar didesni procentai vaikinų be nuomonės, kai jie svarsto apie bendraamžius lietuvius: aštuoni (iš 10) neturi nuomonės, ar jie tokie mandagūs kaip amerikiečiai, septyni — ar moka atjausti moterį, penki — ar lietuviai vyrai įsivaizdina ir ar pakankamai jiems rūpi lietuviški reikalai, o keturi — ar jie patrauklesni už amerikiečius.

Visuose tuose klausimuose mergaitės turėjo aiškesnes nuomones vienaip ar kitaip. Toks vyrų nuomonės neturėjimas šiuose tarpasmeninius santykius paliečiančius klausimus kelia klausimą: ar ši, kad ir maža vaikinų grupė kartais nereprezentuoja bendrai Vakarų kultūroje, o taip pat ir mūsų tautoje vyrams bene charakteringo mažesnio jautrumo, pastabumo ir gal orientavimosi tarpasmeniniuose ryšiuose. Šią galimą tendenciją lietuvių vaikinų tarpe būtų verta giliau ir plačiau pastudijuoti.

Mergaitės apie vaikinus ir save

Į anketą atsiliepusios mergaitės gerokai kritiškos lietuvių vaikinų atžvilgiu, gan geros nuomonės apie savo bendraamžes tautietes, o procentas neturinčiųjų nuomonės mažesnis negu vaikinų.

Geroka dalis (41.5%) lietuvaičių galvoja, kad vaikinai nepakankami rūpinasi lietuviškais reikalais; tiek pat — kad jie nemoka atjausti moters; tik kas šešta galvoja, kad lietuviai patrauklesni už amerikiečius, ir kas trečia — kad lietuviai mandagesni. Didelė dauguma (83%) įsitikinusios, kad lietuviai vaikinai per daug geria ir kad gėrimas jiems svarbiau už pasimatymą su mergaite (58.5%).

Ar ši kad ir maža vaikinų grupė neprezentuoja bendrai Vakarų kultūroje vyrams bene charakteringo mažesnio orientavimosi tarpasmeniniuose ryšiuose?

Anketą užpildžiusių didesnė pusė galvojo lietuvaites esant mandagesnes už amerikiečius (76%), nesant ambicingomis (62%), mokančias atjausti vyrą (55%), pakankamai besirūpinančias lietuviškais reikalais (55%), patrauklesnes už amerikiečius (41%), neįsivaizdinančias (38%). Neigiamai apie bendraamžes tautietes tepasisakė mažumos, kurių didžiausia (31%) galvojo, jog lietuvaitės per daug įsivaizdina.

Neturinčiųjų nuomonės pasitaikydavo, bet jų procentas nedažnai peržengdavo trečdalį. Tik palyginant lietuvius vyrus su amerikiečiais patrauklumo atžvilgiu du trečdaliai jų negalėjo vienaip ar kitaip apsispręsti.

Tolimesnės studijos turėtų parodyti, ar išeivėms lietuvaitėms charakteringa tokia gerokai kritiška nuomonė apie lietuvius vaikinus bei tokia gana gera nuomonė apie savos kartos tautietes.

Ateitininkės ir skautės

Tarp ateitininkių ir skaučių pastebima skirtumų. Proporcingai daugiau skaučių (70%) negu ateitininkių (21%) anketos pildymo metu pastoviai draugavo, patyrė bent šešerių mėnesių vaikino-mergaitės draugystę (90%; ateitininkių — 68%), buvo daugiau ištekėjusių (dvi iš dešimt, kai tuo tarpu buvo dvi ištekėjusios ateitininkės iš 29) ir tarp draugaujančių proprocingai daugiau skaučių (beveik pusė) pastoviai draugavo su lietuviu (ateitininkių — ketvirtadalis).

Proporcingai daugiau skaučių (60%; ne — 20%) manė, kad lietuvaitės pačios imasi iniciatyvos susipažinti su vaikinu (ateitininkių 21%; ne — 47%). Pusė skaučių galvojo, kad lietuvaitės nesilaiko grupės ir todėl nėra sunku prie jų prieiti, kai tuo tarpu pusė ateitininkių galvoja, kad lietuvaitės grupės laikosi ir todėl yra sunku prie jų prieiti.

Visos skautės be išimties prieštaravo teigimui, kad moteris yra svarbi tam, kad prižiūrėtų vaikus ir namus; tam teigimui prieštavo ir ateitininkės, bet ne vienbalsiai: prieš pasisakė 53%, nuomonės neturėjo kas trečia.

Proporcingai daugiau ateitininkių (42%; ne — 32%), negu skaučių (10%; ne — 50%) laikė bendrą tikėjimą svarbiu vedybiniame gyvenime.

Šioje skaučių grupėje (palyginant su ateitininkėmis) pastebima kiek didesnė tendencija galvosenoj „išsilaisvinti" iš moters tradicinės rolės, prileisti bendražamžėms tautietėms daugiau iniciatyvos susipažįstant su vaikinu, šiek tiek daugiau draugaujant su vaikinais (ir lietuviais) ir nelaikant bendro tikėjimo svarbiu šeimoj. Tolimesnėmis studijomis būtų tikrai įdomu sužinoti, ar tie skirtumai yra plačiau charakteringi ir, jei charakteringi, ar yra kilę iš tėvų, iš aplinkos, iš priklausymo skirtingoms ideologinėms organizacijoms ar dar dėl kitų priežasčių.

LIETUVIŲ FONDO, ŠIO „ATEITIES“ NUMERIO MECENATO VAIZDAI

Lietuvių Fondas, parėmė „Ateitį“ 500 dol. auka skelbiamas šio „Ateities“ numerio mecenatu.

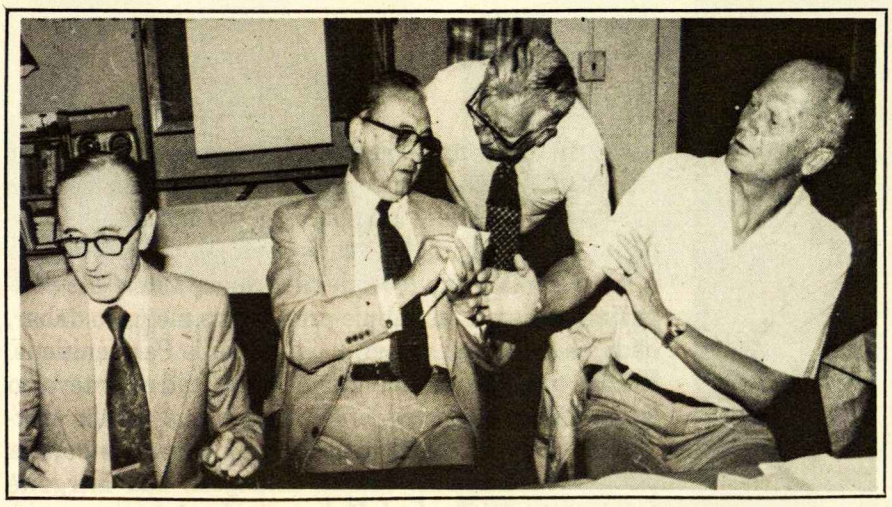

1.

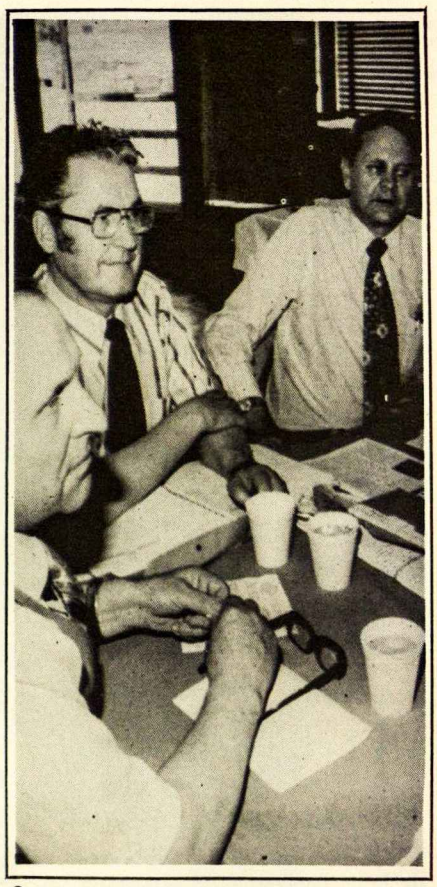

2.

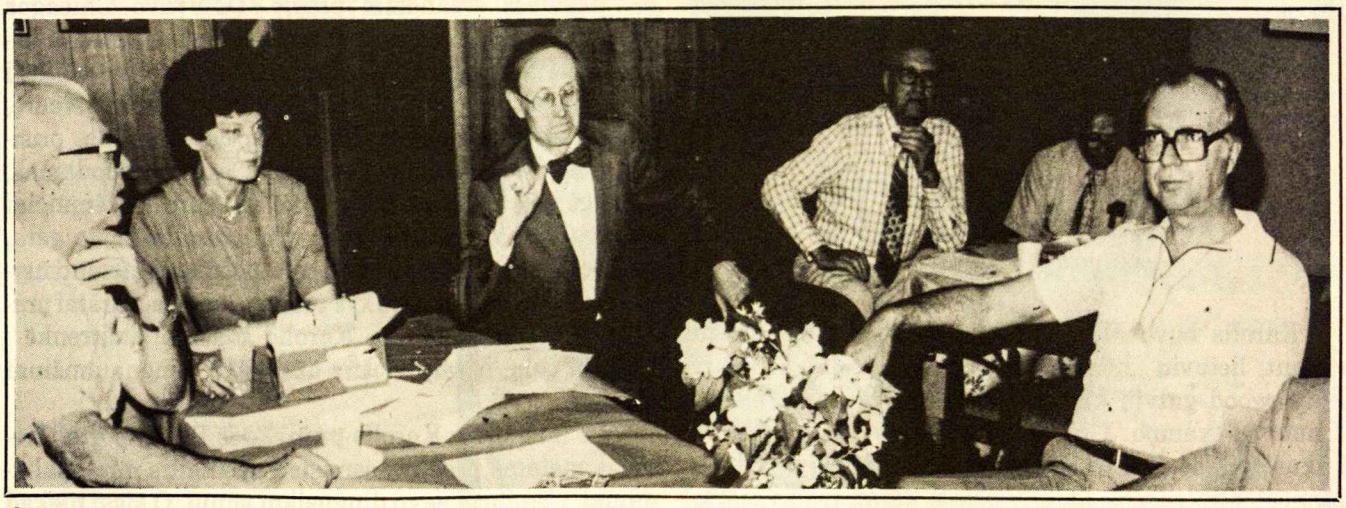

3.

4.

Lietuvių fondo tarybos ir valdybos posėdžių vaizdai. (1) Gyvos diskusijos — inž. V. Naudžius, S. Baras, P. Mažrimas ir dr. F. Kaunas. (2) Trys pirmininkai — dr. K. Ambrozaitis, dr. A. Razma ir dr. G. Balukas. (3) Klausosi pranešimų — A. Juodvalkis, M. Remienė, A. Bagdonas, P. Želvys, K. Barzdukas ir J. Vaznelis. (4) Bendra tarybos-valdybos 1979 m. nuotrauka.

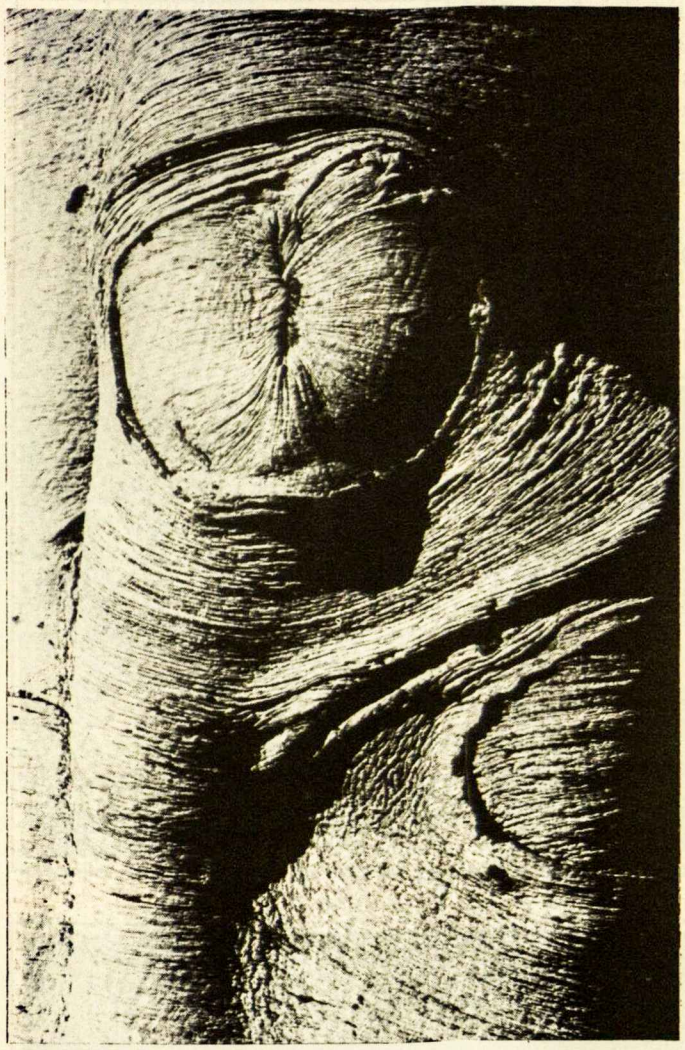

VIENIŠASIS

Karolis buvo Marquette Parko elgeta, ar, geriau sakant, lietuvių „bomelis". Jo buveinė buvo 69-tos ir Maplewood gatvių kryžkelėje, tiesiai prie „Paramos" krautuvės kampo. Čia jis prasėdėdavo ištisus metų laikus. Atrodė, kad jis tiktai vienas pilnai išgyvendavo žiemos šaltį, rudens lietų, vasaros karštį ir pavasario jaunos saulės spindulius. Savo namų Karolis ir neturėjo. Kai prireikdavo užuovėjos ar kokio nors šiltesnio kampelio, jisai prisiglausdavo prie namų sienų ar įlįsdavo tarp šiukšlių dėžių. Dar giliau įtaukdavo kaklą į apdriskusią skrandą ir toliau tęsdavo savo egzistenciją. Rugiagėlių spalvos akys visus stebėdavo. Jis galbūt žinojo ir net daugiau pletkų, nei krautuvių pardavėjos. Bet Karolis su nieku nesileisdavo į pokalbius. Jam visiškai užteko jo vienumos. Žili plaukai, barzda ir visiškai sunykęs, raukšlėtas veidas — tai senio išvaizda, bet Karolis buvo iš tikrųjų gan jaunas, dar nesulaukęs pusšimčio. Išdėvėtas, bet storas paltas visuomet apgaubdavo jo kūną, net ir vidury rugpiūčio mėnesio. Karolis nemėgdavo praustis, nagų karpyti ar pas plaukų kirpėją užeiti. Jam tie užsiėmimai atrodė beprasmiški.

Karolis neelgetaudavo. Jisai buvo išdidus. Kalbant apie pinigus, jisai nepaimdavo dvidešimt penkių centų iš kokios nors besigailinčios rankos. „Kodėl tiek mažai? Aš neimu mažiau dolerio", jisai atkirsdavo susigėdinusiam žmogui. Karolis taip pat užeidavo ir į lietuvių skaniausių gėrybių parduotuves. Jaunos pardavėjos, susidomėjusios šiuo savotišku charakteriu, jam tik kraudavo rūkyto kumpio, žuvų ir cepelinų, balandėlių ir juodos duonos riekių.

Taip Karolis ir pragyvendavo Marquette Parke. Bet kaip jis čia atsirado ir kodėl taip skyrėsi nuo įprasto žmonių gyvenimo? Karoliui atsitiko tai, kas dažnai daug kam atsitinka — kai vienas traumatiškas įvykis nulemia visą ateitį. Karolio atveju, tai buvo žmonos tragiška mirtis.

* * *

Buvo ypatingai giedri diena. Net kažkodėl ir skerdyklų kvapas neatrodė toks stiprus. Bridgeportas tiesiog žibėjo, saulės apglobtas. Jaunas Karolis Pažėmaitis, vienos skerdyklos savininko sūnus, ruošėsi savo vestuvėm. Jisai galvojo apie savo mielą Rūtelę. Jie susipažino debiutančių baliuje prieš trejus metus, o dabar, būdama dvidešimt vienerių, ji taps ponia Pažėmaitiene. Karolis tiesiog kunkuliavo džiaugsmu, kad net ir tėvai jo laime užsikrėtė. Tėvas žinojo, kad sūnus perims skerdyklos valdymą, todėl ir nesirūpino jaunosios porelės pinigų problemomis. Mama džiaugėsi, kad mergaitė priklauso aukštam socialiniam sluoksniui.

Vestuvės sklandžiai praėjo. Dalyvavo Chicagos „ponija" — politikai, prekybininkai ir net atsirado sveikinimas iš burmistro. Po baliaus Rūta ir Karolis įsisėdo į vestuvių proga padovanotą Kadiliaką ir traukė į šiaurę, Niagaros krioklio link. Rūta tuoj pat užsnūdo, prisiglaudusi prie Karolio peties, o jisai, sau niūniuodamas, įsmeigė pavargusias akis į kelią. Taip Pažėmaičiai keliavo apie pusantros valandos. Karoliui buvo gera, žmonos lengvas alsavimas jį ramino, dienos įtempti nervai atsileido ir pamažu akys pradėjo merktis, pirštai pradėjo slysti nuo vairo... Karolio mašina atsitrenkė į granito uolą, ir taip viskas užsibaigė. Žmona amžinai užmigo.

Po laidotuvių Karolis pranyko iš Bridgeporto. Trejiems metams praėjus, senasis Pažėmaitis mirė, palikdamas visą turtą savo dingusiam sūnui. O šisai niekad nebegrįžo. Jam nerūpėjo nei pinigai, nei jo jaunystės gyvenimas. Jisai savo nepakeliamą skausmą norėjo pats vienas išgyventi. Tik taip jis galėjo bandyti Rūtos atsiprašyti.

* * *

Pereitos savaitės dienraštyje buvo paskelbta trumpa žinia: „Karolis, visų lietuvių draugas, buvo vakar rastas negyvas Artesian „ieloje", prie 68-tos gatvės. Laidoja rytoj Lietuvos Dukterų Draugija. Tegul ilsisi ramybėje".

Ir tik dabar Karolis tikrai gali pajusti ramybę.

Lionė Bradūnaitė

Lionė Bradūnaitė — *Chicagos studentų ateitininkų draugovės 1979—1980 m. valdybos narė ir Dielininkaičio moksleivių kuopos jaunučių globėja.*

Rima Valiulytė

Violeta Dirvonytė

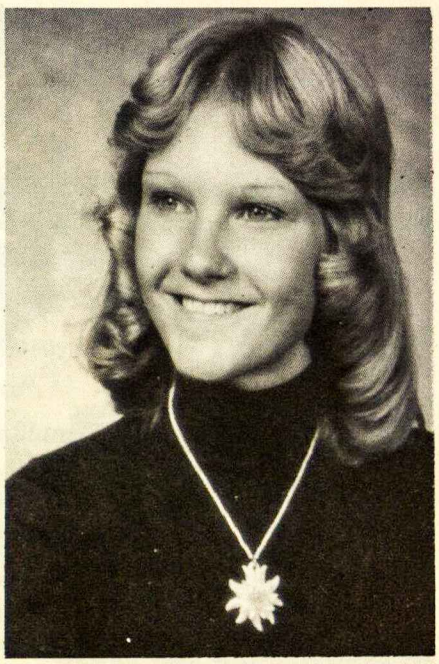

Diana Statkutė

TRYS ATŽYMĖTOS JAUNOS MENININKĖS

RIMA VALIULYTĖ — dažna *Ateities* žurnalo jaunimo apsakymų iliustratorė, *Ateities* konkursuose iš eilės laimėjusi 1977, 1978 ir 1979 m. moksleivių pirmąsias premijas už iliustracijas; šįmet laimėjo Balzeko Lietuvių kultūros muziejaus Moterų gildos meno premiją - stipendiją studijuoti meną. Baigusi Marijos aukštąją mokyklą, šį rudenį pradėjo studijuoti meną Lojolos universitete Chicagoje.

Rima Valiulytė. *Žirgas* (rašalas).

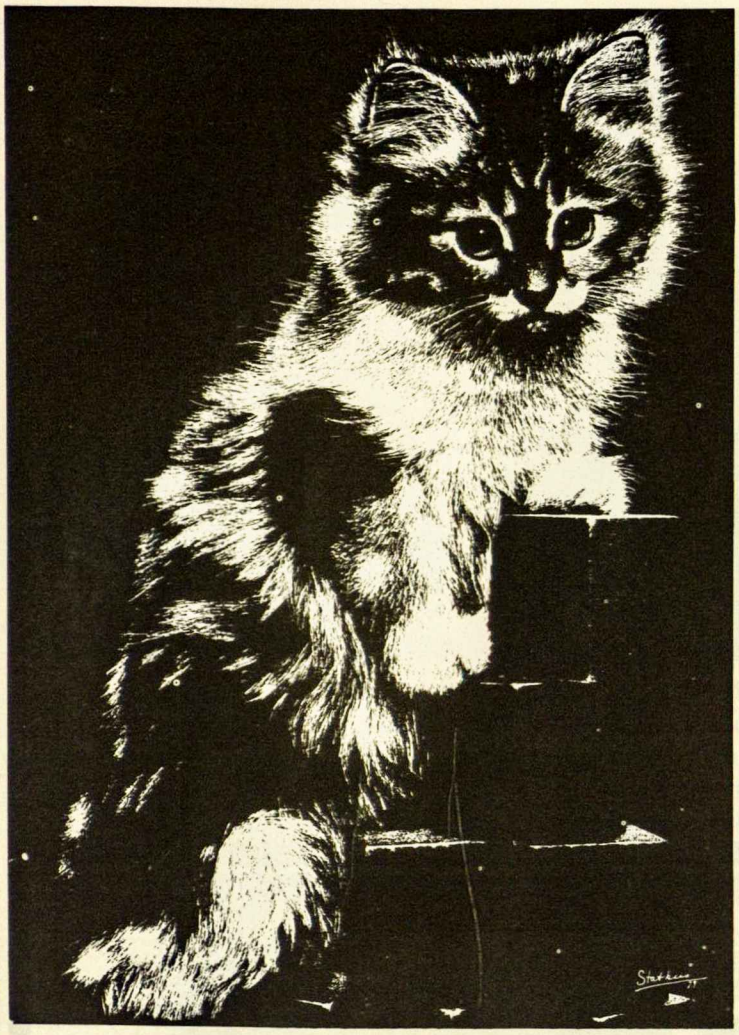

DIANA STATKUTĖ laimėjo atžymėjimą Balzeko Lietuvių kultūros muziejaus Moterų gildos jaunų lietuvaičių meno konkurse. 1976 m. baigusi Marijos aukštąją mokyklą, šiuo metu studijuoja pritaikomąjį meną Amerikiečių Meno akademijoje. Jos dailės darbai buvo išstatyti Jaunimo centre, Talman banko festivalyje, Sears Tower darbų parodoj ir kitur.

Diana Statkutė. *Mausie* (raižymo lenta).

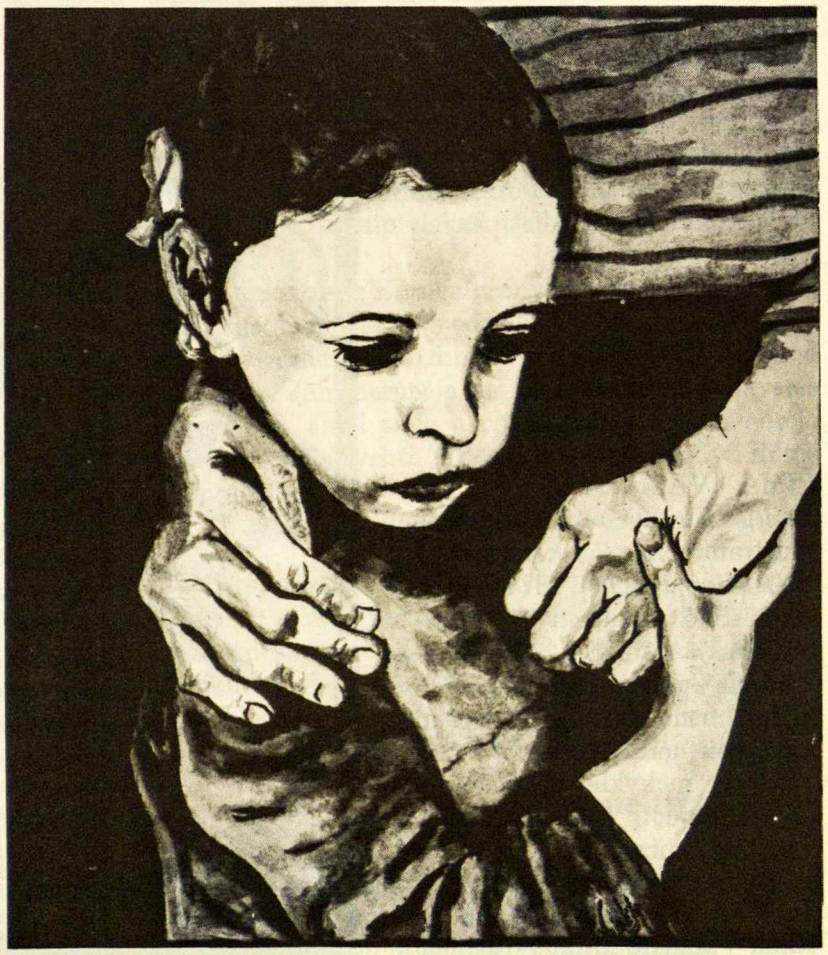

VIOLETA DIRVONYTĖ laimėjo atžymėjimą Balzeko Lietuvių kultūros muziejaus Moterų gildos jaunų lietuvaičių meno konkurse. Baigusi Mother McAuley aukštąją mokyklą, šį rudenį pradėjo studijuoti architektūrą ir grafiką Illinois universitete Urbanoje. Dalyvavo Illinois valstijos stipendijų meno parodoj, Chicagos pradedančiųjų dailininkų parodoj ir kt.

Violeta Dirvonytė. *Klaustukas* (rašalas).

Knygos

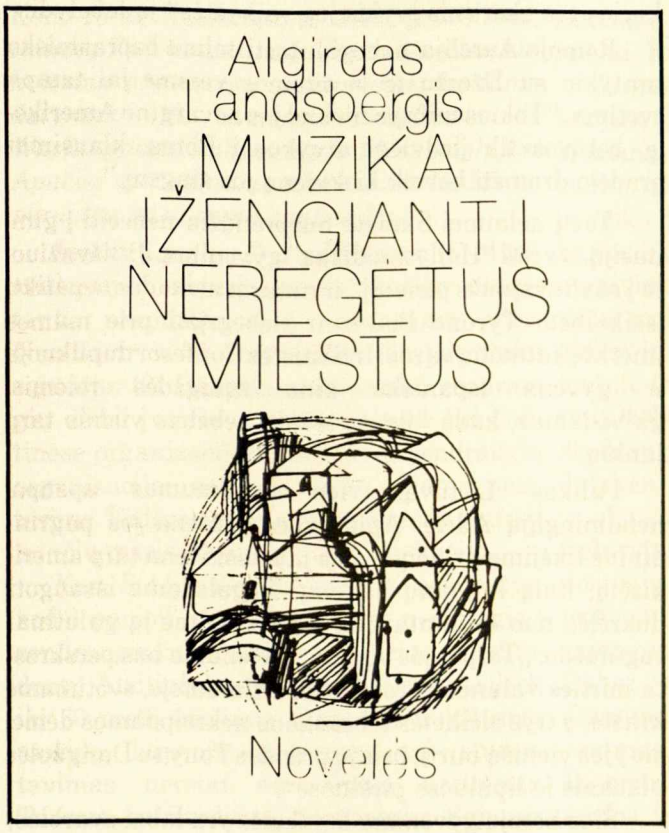

LAIMINGAS PASAULIS, KURIS DAINUOJA

"Ateities" leidykla jau nuo 1969 metų yra išleidusi šešiolika literatūrinių vaikalų, jų tarpe eilėraščių rinkinius, romanus ir apsakymus. Sekant šia tradicija, "Ateities" 1979 metų literatūros serijos leidinys yra neseniai pasirodęs žinomo rašytojo ir dramaturgo Algirdo Landsbergio novelių rinkinys *Muzika įžengiant į neregėtus pasaulius,* kuris laimėjo 1979 metų Lietuvių rašytojų draugijos premiją. Šis novelių rinkinys susideda iš septynių novelių: "Dainos gimimas," "Duetas moters balsui ir smuikui Venecijoje," "Dangūs tuštėja, dangūs pildosi," "Tyrone Power ir Martin Fierro plačiajame ekrane," "Sinjora su katėm," "Trys psichiatrai pienių lauke" ir "Rašytojas M. lankosi N. mieste".

Šiąnakt mane aplankė mano miręs draugas.
Jisai atėjo pas mane į svečius.
Sėdėjome mudu prie padengto stalo
Ir kalbėjome gerus žodžius.

Vincas Mykolaitis—Putinas

Prisiminimai, kaip miręs draugas, glūdi giliai kiekvienoje novelėje ir lydi novelių herojus — veikėjus per jų ypatingus krizės laikotarpius. Veikėjai, kurių daugumas yra lietuvės moterys, yra savotiškai paskendę šių moderniųjų laikų problemose, toj tikroj identifikacijos krizėje, ir jie stengiasi išspręsti savo dilemas per savęs ieškojimą ir analizavimą. Veikėjai, kurie vienaip ar kitaip yra išrauti iš buvusių saugių ir savų namų (dažniausiai Lietuvoje), staiga yra apsupti jiems svetimu ir nesuprantamu vakarietišku pasauliu.

"Dainos gimime" sutinkame lietuvį engebistą, kuris yra atvažiavęs su lietuvių choru į Valijos miestą. Engebistas, prisiminęs savo piemenystės dienas, privalo ir čia prižiūrėti savo avinėlius: "...tik paleisk juos be priežiūros, susigundys kokiais blizgučiais ar skudurais, galva apsisuks, dar pas kapitalistus sugalvos pabėgti..."

Novelėje „Duetas moters balsui ir smuikui Venecijoje" mes sutinkame lietuvį Venecijoje, berašantį laišką savo buvusiam ir jau mirusiam mokytojui apie nelaimingą santuoką, kurią būtų galima palyginti su televizijos „muilo operom". Stipriausias šio herojaus prisiminimas yra buvusio mokytojo smuiko frazė, kurią jis išgirdo Vokietijos pabėgėlių stovykloj naktį prieš važiuojant į Ameriką: "Ji aprėpė ir išdainavo mano laimę ir nuo to vakaro ji tebelydi mane visą gyvenimą."

Sekančiose novelėse Landsbergis mus supažindina su keturiom lietuvėm moterim: su Adėlę — "Dangūs tuštėja, dangūs pildosi," su Skaistę — "Tyrone Power ir Martin Fierro plačiajame ekrane," su Aurelija Vaidilaite — "Sinjora su katėm," ir su Jūra D. — "Trys psichiatrai pienių lauke." Nelaimingiausia ir vyriausia iš moterų yra Adėlė, kurios gyvenimas yra pilnas prisiminimų iš Lietuvos: maldaknygė, Lietuvoje pasiūta suknelė, katinėliai vazoje ir kalendorius, kuriame Lietuvos erdvus dangus su gubomis lauke. "Oigi gražus gražus tolimasis dangus". Jaunosios Skaistės naujas gyvenimas Amerikoje rišasi su paskutiniu matytu filmu Jonavos konoteatre Lietuvoje ir su to filmo mirštančia žvaigžde, Tyrone Power. „Ir iš jos lūpų išsprūsta: Aš noriu važiuoti į Hollywoodą."

Simpatiškiausia veikėja yra Aurelija Vaidilaitė, kuri yra atvažiavusi su mylimuoju Džoržu į senovės

Romą aplankyti turistines vietoves. Bepozuojant nuotraukom, Aurelija apsvarsto savo paklusnumą jam, automatiškus įpročius ir praleistas beprasmiškas valandas su juo. "Jos kūnas stovėjo vietoje, bet ji, vis greičiau, svetimuoju keliu keliavo į savo praeitį, į savo buvusius gyvenimus."

Stipriausiai paveikta prisiminimais yra Jūra D.; ji Amerikoje neįstengia išspręsti savo gyvenimo esmės, nuo to laiko kada Lietuvoje mirštanti mama neatsakė į jos klausimą: Ar tu myli mane? Aplankiusi tris psichiatrus skirtinguose miestuose ir skirtingame amžiaus periode, Jūra D. galų gale grįžta į gimtinius Zarasus, kur nelaimingasis vaikystės epizodas jai lyg vėl pasikartoja.

Paskutinėje novelėje, "Rašytojas M. lankosi N. mieste," sutinkame seną lietuvį rašytoją, kuris po dvylikos metų grįžta į pasikeitusius Lietuvių Klubo namus perskaityti savo novelės naujai lietuviškai publikai. "Jis laukė pasveikinimų, pasiūlymų išgerti alaus, kurių jis oriai atsisakytų. Niekas jo nepažino." Rašytojo M. nuotaika susidrumsčia jam prisimenant neigiamus kritiko žodžius apie jo surūdijusį stilių ir pasaulėžiūrą.

Šiuos herojų prisiminimus lydi tam tikri besikartojantys objektai, žodžiai, įvykiai ar identifikavimosi elementai. Engebistas apsuptas visokiom dainom. Nors jis tvirtina galėsiąs dainuoti, tik jam vienam "žiopčioti į melodiją kaip lydeka." Kiekvieną dieną Adėlė pradeda su žvilgsniu į dangų, bet ir Amerikos dangus tampa "dalis jos ilgesio ir ją supančios svetimybės." Pienės, medžiai, jūra, lakštingalos ir "kambarys be gėlių, kaip daržinė" karojasi Jūros D. gyvenime. Persiskyręs lietuvis identifikuojasi su medkirčiu, tik išlindusiu iš miško. Rašytojas M. lygina save su lapkričiu. Jo akys kaip rudenio lapai ir jo senatvė kovoja su lapkričio vėjumi. O kūryba: "kuo skiriasi mūsų žodžiai nuo dulkių, besisklaidančių lapkričio popietėje." Aurelija jaučia Romoje katėm laisvės, orumo ir grakštumo pavydą ir Jūra D. jaučiasi kaip gili jūra, kurios niekas "nežinos iki paties dugno." O Skaistės veidas "tobulėja, artėja prie kino žvaigždės tobulybės" ir užsidėdamas juodą gaučo skrybelę, Confesor "sušunka ne savo balsu: Confesor — ne Confesor, bet Martin Fierro."

Sustojom kryžkelėj,
Kur pasisuks gyvenimas mus jaunas?
Aš, rodos, jau matau, kaip jo krantus
Naujų idėjų bangos plauna.

Vytautas Montvila

Ir štai novelių herojai, pilni prisiminimų, atsiranda gyvenimo kryžkelėj. Kryžkelės slenkstyje jiems atrodo, kad jie žengia iš saugaus gyvenimo į nesaugų, svetimą ir naujų idėjų pilną pasaulį. Engebistas jaučia grasinantį parelelizmą tarp Lietuvos ir laisvės troškančios Valijos. Jam berašant laišką mylimajai, jo pasąmonės srovė išreiškia visas panikos mintis dėl darbo praradimo ir jo atpažinimo. "O kaip jie žino, kas aš toks?" Rašytojas M. žengia į savo gyvenimo lapkritį. Jis jaučia savo "svetimšališką orumą" ir stebi, kaip jo paties ranka, laikanti novelės popierius, atrodo svetima. Jam kadaise pažįstamas miestas dabar "koks begališkai svetimas pasaulis."

Jaunasis lietuvis Venecijoje prisimena: "nuo pat kūdikystės mane supo mylinčių, geros valios žmonių būrys." Nutardamas palikti Bažnyčią dėl moters, jis įžengė nepasiruošęs į vedybinį gyvenimą ir po penkių mėnesių, prisiėmęs kaltę, sekioja žmoną ir jos meilužį po venecijines gatves.

Nauji pasauliai laukia ir moterų. Jūra D., palikusi gimtinę, ieško Amerikoje laimės vyruose. Ji keičia studijas ir gyvenvietes ir išbando freudines, behavioristines ir kūno kalbos psichoterapijas. Niekur nerasdama atsakymo, Jūra D. sugrįžta prie tos kryžkelės, nuo kurios tas „kertinis įvykis jos vaikystės" ją tebelydi.

Romoje Aurelija nebegali tęsti toliau beprasmiško santykio su Džoržu ir jo šilumos versmė jai tampa svetima. "Tokios mintys niekad jos nevargino Amerikoje, bet vos tik jiedviem atvykus į Romą, klausimai pradėjo drumsti beveik kiekvieną jos žingsnį."

Tėvų nelaimei Skaistė nusprendžia nebeeiti į gimnaziją, o vesti "Hollywoodišką" gyvenimą. Ji "išvažiuoja į savo svajonės pasaulį" ir nutaria niekados nepalikti išsikalbėto Tyrone Power ir nebegrįžti prie mamos įmerktų katinėlių vazos. Ir Skaistės Confesor duplikuoja ir gyvena ispaniško kino žvaigždės rolėmis, galvodamas, kada "jis su tėvais nebebus vienas tarp jankių."

Palikus Lietuvą, vien svetimumas apsupa nelaimingąją Adėlę. Aplinkybės griauna jos pagrindinius tikėjimo principus ir ji jaučiasi viena tarp amerikiečių, italų ir jaunų lietuvių. Negalėdama išsaugoti dukrelės nuo svetimtaučio, Adėlės baimė ją galutinai sugniuždo. „Taip ir jos vienatinė vienuma bus perskrosta mirties valandoje, mėsinės svetimumoje, svetimame krašte, o trys sicilietės tebešūkaus nekreipdamos dėmesio į jos vienišą mirtį, prie jų prisidės Tony su Danguolės plaukais jo lipniuose pirštuose".

Šios herojų gyvenimo kryžkelės yra labai svarbios, nes, kaip nesibaigiantys siūlai, šios kryžkelės su visais prisiminimais ir "leitmotyvais" suriša herojų praeitį su dabartimi ar ateitimi, jų nerimą ir baimę su galutiniu nusprendimu išsivaduoti ar pasiduoti.

Engebisto dainos tebelieka žiopčiojančios ir pilnos baimės. Festivalio šūkis "laimingas pasaulis, kuris dainuoja, puikios jo dainos" neįgyvendinamas ir tebelieka beprasmis. Persiskyrėlio lietuvio kelionė į Veneciją buvo "muzikos dovana." Ten jam "susilietė visi siūlai," nes jis suprato, kad tai buvo žmonos balsas, o ne kūnas, į kurį jis įsimylėjo. "Jos balsas priklausė venecijinės dainos ir baigminės smuiko frazės pasauliui."

Senasis rašytojas M. suranda savo kūrybos "mūzą" kurčnebylaus žmogaus laikysenoj ir šypsenoj: „...o gal jo ausyse aidėjo pamirštoji pirminė kalba, niekuo nesiskirianti nuo muzikos." Jei pirmoje novelėje dainos gimimas buvo užmuštas "lopšely" — pirminėje stadijoj "nebylaus" engebisto, tai šioje paskutinėje novelėje, atjaunintas rašytojas M. išbėga ieškoti vėl tos dainos gimimo "O ir išgirdęs — kaip aš ją išversiu žodžiais?"

Skaistės ir Confesor paraleliniai gyvenimai tampa filmu. Kaip ir pradžioje, kada Skaistė pastebi Confesor ant laiptų, taip ir pabaigoje ji vėl mato jo veidą. Gale novelės - filmo susieina visi siūlai ir kaip užsibaigiantis

Atvirai

ŽVILGSNIS Į ATEITININKŲ VEIKLOS TIKROVĘ

Kovo 15 d., Washingtone, JAV, įvyko Ateitininkų Federacijos vado Juozo Laučkos sukviestas ateitininkų pasitarimas, kuriame dalyvavo 16 asmenų, daugiausia iš Washingtono, Baltimorės ir Philadelphijos. Apačioj spausdiname Aleksandro Radžiaus paruoštą pasitarimo santrauką.

Juozas Laučka: Dvi problemos: (1) Mūsų studentija, baigusi mokslą, kažkur dingstanti, nesijungianti į sendraugių eiles. Neretai ir visai išnykstanti iš ateitininkų sąjūdžio: (2) Daugelis ateitininkų sendraugių dirba įvairiose visuomeninėse bei politinėse organizacijose, bet savai sendraugių organizacijai neranda laiko. Šiame pasitarime Federacijos valdyba norėtų išgirsti minčių, pasisakymų ir atvirų diskusijų.

Kun. Stasys Yla: Dvi galimos priežastys, kodėl naujoji akademikų karta nesijungia į sendraugius: (1) Ar tik nebus dėl to, kad Studentų Ateitininkų Sąjungoje leista pasilikti iki 30 metų amžiaus. O jei dar aukštesnių mokslo laipsnių siekiama, tai studentavimas neretai dar ilgiau užsitęsiąs. Tuomet su Studentų Ateitininkų Sąjunga visas ateitininkiškasis veikimas ir baigias. (2) Nuo ateitininkų greičiausia nutolstama dėl to, kad neturime konkrečių sendraugių uždavinių, neieškome gabių žmonių, nesurandame progų jiems sendraugiuose pasireikšti. Kuopų susirinkimai dar ne veikla.

Diskusijose: Ateitininkai neturi atsakymų į laiko problemas, kaip, pvz., dvikalbiškumą ir kt. Sendraugių problema esanti sunki, nes kiekvienas identifikuojasi savojo laiko perspektyvoje. Kodėl iš vidurinės kartos akademikų nekilo asmenybių, kurios atgaivintų ateitininkų sąjūdį? Ar dabartiniai moksleiviai ir studentai yra tiek ideologiškai ir idėjiškai susiformavę ir subrendę, kad jie ir toliau savo gyvenime išliktų ateitininkiškos dvasios, kad jiems perėjimas į sendraugius būtų savaime suprantamas dalykas.

Arvydas Barzdukas: Prieš 20 metų buvusi sudaryta komisija ištirti ir apsvarstyti jaunesniųjų sendraugių problemai. Komisija priėjusi išvados, kad jaunųjų sendraugių sąjungos nereikia. Gal tai buvusi klaida. Dabar vėl viskas iš naujo svarstoma. Jaunimą labiausia riša socialinis bendravimas, nors yra ir ideologinio momento. Iš sendraugių nereikia laukti plačios, intensyvios veiklos savojoj organizacijoj. Tada atitrauktume pajėgių žmonių iš bendrojo lietuviško veikimo.

Diskusijos: Studentiškasis jaunimas turi daug idealizmo ir kursuose įsisavina

---

filmo celiulioidas, kurį užgauna liepsnos, pranyksta herojai - aktoriai Skaistė ir Confesor. Aurelijos katės tampa "sąjungininkėmis", kurios suriša jos praeitį su ateitimi einant Šventuoju Keliu. Gal ir netyčiom Aurelijos pavardė Vaidilaitė labai panaši į vaidilutę. Jūros D. gyvenimo siūlai ją nuneša atgal į gimtinius Zarasus, kur mergaitės šypsena atperka ją nuo motinos neatsakymo. "Viskas priklauso nuo to, ar mergaitė atsakys."

Vien tik nelaimingoji Adėlė neįstengia išsivaduoti nuo baisiosios svetimybės. Ji pasiduoda savo baimėm ir atitolina nuo savęs dukrelę. "Gilioje tyloje Adėlė išgirdo tinko gabalėlį krentant ir pajuto vienišą ašarą prisirpstančią veido svetimybėje."

Šis Landsbergio novelių rinkinys bus kiekvienam skaitytojui aktualus ir įdomus. Landsbergis gerai supranta lietuvio emigranto ilgesius gimtosios šalies ir jo prisirišimą prie praeites momentų ir prisiminimų. Jis parodo senosios kartos nepripratimą prie didmiesčių, prie nuobodžiaujančių masės veidų, prie McDonaldo kotletų, PAN AM lėktuvų ir Cola Cola skardinėlių. Landsbergis taip pat gerai pavaizduoja jaunąją lietuvišką kartą, pakibusią tarp dviejų pasaulių. Gyvenimas Vakaruose pasirodo trivalus, be pagrindų ir be krypties. Nors kiekvieno herojaus likimas yra kitoks, Landsbergis mums neskaito nei pamokslų, nei neduoda atsakymų. Jis tik kviečia nus skaityti, pergalvoti savus gyvenimus ir juos lydėti, kaip mums atrodo, geriausiai. Tik kiekvienas, priėjęs prie savo kryžkelės, turės nebijoti paklysti, bet ir neprarasti širdies. Esu tikra, kad kiekvienas skaitytojas džiaugsis praleidęs keletą valandų skaitydamas šias noveles, gi baigęs šį rinkinį, ras savo širdy šiek tiek ir Jūros D., ir Adėlės, ir rašytojo M..O gal ir Aurelijos bei Skaistės ir kitų. Bet tik ne engebisto!

Marija Eivaitė-Hauser

„Nuo ateitininkų greičiausia nutolstama dėl to, kad neturime konkrečių sendraugių uždavinių..."
— St. Yla

ideologinius principus neblogiau, kaip nepriklausomoj Lietuvoj. O ir tada nebuvę geriau. Bet ar tas įsisąmoninimas esąs pakankamai gilus, kad jo pakaktų visam gyvenimui? Sendraugiams reikia konkrečių uždavinių. Reikėtų kiekvieniems metams nustatytų gairių. Ateitininkija turėtų imtis kokios nors misijos, pvz., kad ir arkivysk. Jurgio Matulaičio kanonizacijos byloje informuoti visuomenę, populiarinti patį Matulaitį. Bet ar bereikia akcentuoti šventųjų reikalą, nes šiais laikais tai nesą aktualu ir niekam įspūdžio nedarą? Tačiau dalyviai labiau pritarė minčiai, kad šventasis mūsų tautoje turėtų didelės reikšmės, ypač okupuotoje Lietuvoje. Gi Europoje dabar leidžiamos knygos apie šventųjų gyvenimus, rodomas didelis jais susidomėjimas. Ateitininkai turėtų prisidėti prie Matulaičio akcijos ir dar pajudinti kanonizacijos bylų užvedimą ateitininkams kankiniams, kaip S. Šalkauskui, P. Dovydaičiui, ark. M. Reiniui, vyskupams Borisevičiui ir Ramanauskui ir kitiems... O sendraugių misija negalinti būti griežtai formuluota platforma. Pagrindinė mūsų misija esanti padėti jaunesniems, globoti juos ir pagelbėti įsijungti į sendraugius.

Dr. Vytautas Vygantas: Šiais laikais esame tam tikrame konflikte. Esam žodinė organizacija. Žodis mus gerai nuteikia. Žodis akcentuojamas. Mes žodžiaujame. Tuo tarpu jaunimui žodis nedaug reiškia. Kita problema: mes gyvename nirvanoj, be konkrečių uždavinių. Reikia bent keleto uždavinių: šventųjų akcijos, Petkaus, Sadūnaitės ir kitų lietuvių kovotojų reikalai. Reikia komunikacinio forumo — trumpo periodiško vadovybės kreipimosi į mus tiesioginiai, kad primintų mūsų uždavinius. Sendraugių problematika esanti ne tik pagalba jaunimui, bet savo pačių baterijos prikrovimas. Reiktų atnaujinti dvasinių pratybų, rekolekcijų metodus. Reikia ne tik duoti, bet ir patiems gauti.

„Reikia bent keleto uždavinių: šventųjų akcijos, Petkaus, Sadūnaitės ir kitų lietuvių kovotojų reikalai. Reikia atnaujinti dvasinių pratybų, rekolekcijų metodus".
— Vyt. Vygantas

Diskusijos: Ateitininkai turėtų būti tam tikras balzamas, gydantis visuomenės žaizdas, kurios dabar yra atsivėrusios. Reikėtų kelti pagarbą žmogui, bet nereikia pačios visuomenės moralizuoti. Reikia uždavinio, kuris visus apimtų, ne vien ateitininkus, ir visus jungtų. Darbų grožis savaime nuplauna žaizdas ir jas gydo. Bet konkretūs uždaviniai turi būti gerai apgalvoti.

Kun. St. Yla: Esame žodžio organizacija. Tas faktas turi minusą ir pliusą. Pliusas yra tas, kad esame organizacija, išmąstanti savo ideologinius pagrindus, pervirškinanti vertybes. Mes — žodžio organizacija, bet ne tuščiažodžiaujam. Minusas — išmąstytų dalykų nepervedam į akciją, į išplanavimą. Yra pas mus organizacinio talento, bet nėra koordinacijos. Visi pas mus solistai. Mes netelkiam kitų, patys vieni veikiam, į visuomenę planingai neiname. Iš studentų į sendraugius jaunimas nepereina gal dar ir dėl to, kad niekas nebando jų pritraukti. Niekur nebuvo iškilmingo studentų įvedimo į sendraugius.

Pastaba: Kažin ar šiais laikais apeigos darytų jaunimui įspūdžio.

Dr. Vyt. Vygantas: Mąstymas veda į individualizmą. Bet kaip išjudinti ir įtraukti veiklon viduriniąją kartą? Kaip juos veikti, stimuliuoti?

Sugestijos: Reikėtų palaikyti su šia karta tampresnius ryšius, ieškoti žmogaus, o gal sudaryti ir visą branduolį, kuris sugebėtų ją išjudinti.

Petras V. Kisielius, jr.: Jaunimas nesidomi politinėmis organizacijomis. Studentai jungiasi į organizacijas daugiausia dėl draugų. Bet pasitaiko ir tokių, kurie stoja iš idėjos. Bet organizacijoje jaučiama idėjos stoka. Tas reiškinys pastebimas ne tik ateitininkuose, bet ir visoj studentijoj. Šių dienų jaunuolis į ateitininką žiūri kaip į žmogų, neturintį ryšio su gyvenimu, jis esąs „egghead" (kiaušingalvis). Į studentus ateitininkus daugiausia narių ateina iš moksleivių ateitininkų, bet esama ir išimčių. Yra planai, kaip patobulinti ideologinius kursus, bet jie nevykdomi. Į stovyklas dabar daug mažiau besuvažiuoja, ateitininkų tarpe mažai yra asiocialių asmenų. Studentai, kurie neturi gilesnių tikslų, nuo organizacijos atkrinta. Religinis sąmoningumas studentuose dabar susilpnėjęs.

Kun. St. Yla: Kažin ar tik dėl socialumo jaunimas ateina į mūsų organizaciją. Turi jie ir gilesnių motyvų, tik pas juos pastebima tendencija savo tikruosius tikslus pridengti, ir dažniausia jie tik vaizduoja esą nereligingi, paviršutiniški.

Kun. dr. Jurgis Šarauskas: Jaunimui lengviau išsikalbėti anglų kalba, ne lietuvių. Ateitininkai jaunimui esą neįdomūs. Religinis sąmoningumas neaukštas. Parapijose liturginis gyvenimas esąs menkas. Kunigai nesuprantą naujos liturgijos, pamokslai negyvenimiški, neįdomūs.

Diskusijos: Reikėtų visom jėgom stengtis išlaikyti organizacijoje lietuvių kalbą, jos neatsisakyti.

Dr. Vyt. Vygantas: Federacijos vadovybė turėtų angažuoti socialinių mokslų specialistus paruošti studijai apie viduriniąją kartą, kad turėtume gilesnį žvilgsnį į jos problemas.

Užbaigdamas diskusijas Federacijos vadas Juozas Laučka padėkojo dalyviams už pareikštas mintis.

Polėkiai

Lietuvių išeivijoj pasitaiko pastangų, įvykių, renginių, kurių tikslas yra žmogiškas taurumas, dvasinis gilėjimas, krikščioniškas atsinaujinimas. Žinių apie tokias pastangas pasitaiko tai čia, tai ten. Pasitaiko ir visai viešumon nepaminėtų, bet vertų dėmesio įvykių. Norisi tokias žinias surinkti vienon vieton — ne tik žinias, bet ir tokių pastangų patirtį. Be to, verta tokias pastangas plačiau nušviesti, palyginti, įvertinti, pasiūlyti. Pagaliau — naudinga pasidalinti žiniomis apie panašaus pobūdžio literatūrą bei kitokią įkvepiančią ar gyvenimiškai praktišką medžiagą. Tad rinksime ir laiks nuo laiko Ateityje *spausdinsime tokias žinias, patirtis, vertinimus bei naudingos medžiagos sugestijas.*

— Red.

PASTANGOS

Nesinori eiti per toli į praeitį, tačiau pernai buvo tokių dėmesio vertų renginių, kad dera juos čia, kaip pavyzdžius, suminėti. Po jų žvelgiame jau į šiuos metus.

Susitelkimas: Dievas veda žmogų. Omaha, Nebraska, JAV

Keturios jaunos skautės akademikės su klebono pritarimu suorganizavo susitelkimo dienas 1979 m. kovo 9—11 d., pakviesdamos visus parapiečius. Vadovavo kun. Ant. Saulaitis, S.J., ir ses. Ignė. Dalyvavo 60—90 asmenų, daugumas tarp 45—65 m. amžiaus, ir būrelis jaunimo. Tema: Dievas veda žmogų gyvenimo kelionėje.

Šv. Rašto seminaras Chicagoje

Kun. Ant. Saulaičio, S.J., iniciatyva 1979 m. kovo 9—11 d. buvo suruoštas savaitgalinis seminaras Jaunimo centre, Chicagoje. Vadovavo kun. Ant. Rubšys ir ses. Ona Mikailaitė. Tema: Dievo žodis šiandien. Paskaitomis, diskusijomis ir skaidrių rodymu dalyviai supažindinami su pagrindinėm Naujojo Testamento temom. Dalyvių skaičius įvairavo: 65—120.

Dvasinio gyvenimo kursai Toronte, Kanadoje

Sesuo Ignė lietuviams pritaikė ir išvertė 12 savaičių dvasinio gyvenimo kursų medžiagą. Ta medžiaga pasinaudodama ji suruošė kursus moterims. Kursų tikslas: atgaivinti asmeninį ryšį su Dievu, aktyviau įsijungti į parapijas bei Bažnyčios liturginį ir apaštalinį gyvenimą. Jau dvi grupės pasinaudojo tais kursais.

Antrasis Šv. Rašto seminaras Chicagoje, JAV

1979 m. lapkričio mėn. pradžioje, prieš adventą, Chicagoje, įvyko antrasis šv. Rašto seminaras. Šį kartą buvo svarstomas Senasis Testamentas tema „Senojo skraistė". Seminarui vadovavo kun. Ant. Saulaitis, S.J., kun. L. Zaremba, S.J., ir ses. Ona Mikailaitė. Senojo Testamento mintys buvo jungiamos su artėjančiu advento laikotarpiu.

Jaunimo susitelkimo savaitgalis Clevelande, JAV

Jau ketvirti metai kaip jaunimo grupė (pradžią davė Nerijos stovykloj dirbę vadovai) Clevelande gavėnios metu organizuoja susitelkimo savaitgalį jaunimui. Vadovauti paprastai kviečiama ses. Ignė Marijošiūtė ir kunigas. Susitelkimo programoj: šv. Raštas, diskusijos, bendra malda, liturgija.

Pasaulėžiūriniai pokalbiai Chicagos studentų ateitininkų tarpe

Chicagos studentų ateitininkų draugovės dvasios vado kun. dr. Kęstučio Trimako iniciatyva, ruošiami „neoficialūs" pasaulėžiūriniai pokalbiai. Tai vakariniai pobūviai, kuriuose susirinkusieji studentai su dvasios vadu pasikalba rūpimais aktualiais dienos, pasaulėžiūriniais ar religiniais klausimais, diskusijas paįvairindami atsineštų ištraukų, citatų ar eilėraščių paskaitymu.

Trečiasis šv. Rašto seminaras Chicagoje, JAV

Š.m. kovo 14—16 d., Jaunimo centre Chicagoje, buvo suruoštas trečiasis šv. Rašto seminaras. Šiame savaitgalyje Senojo ir Naujojo Testamento nagrinėtas mintis rišo bendra tema „Šventajame Rašte Dievo beieškant": „Šv. Rašto įkvėpimas" (kun. J. Duoba, MIC), „Šv. Jono Apreiškimas" (kun. Vyt. Bagdanavičius, MIC), „Pasaulio sutvėrimas Pradžios knygoje" (kun. J. Duoba, MIC), „Šv. Rašto skaitymas" (ses. Janina Golubickaitė), „Šv. Jono evangelija" (kun. L. Zaremba, S.J.) ir „Kristaus prisikėlimas šv. Rašte" (kun. V. Bagdanavičius, MIC).

Vaizdai iš Vedusiųjų atsinaujinimo dienos Lemonte, Ill., JAV. Viršuj: Vadovai kun. dr. K. Trimakas ir kun. Vyt. Bagdanavičius, MIC, susikaupia pašnekesio pradžioj. Vidury: kun. K. Trimakas atsako į klausimus: Apačioj: diskusijų dalyviai; jų tarpe dr. P. Kisielius (kairėj) ir dr. J. Meškauskas (dešinėj).
(Nuotr. V. Tijūnėlienės)

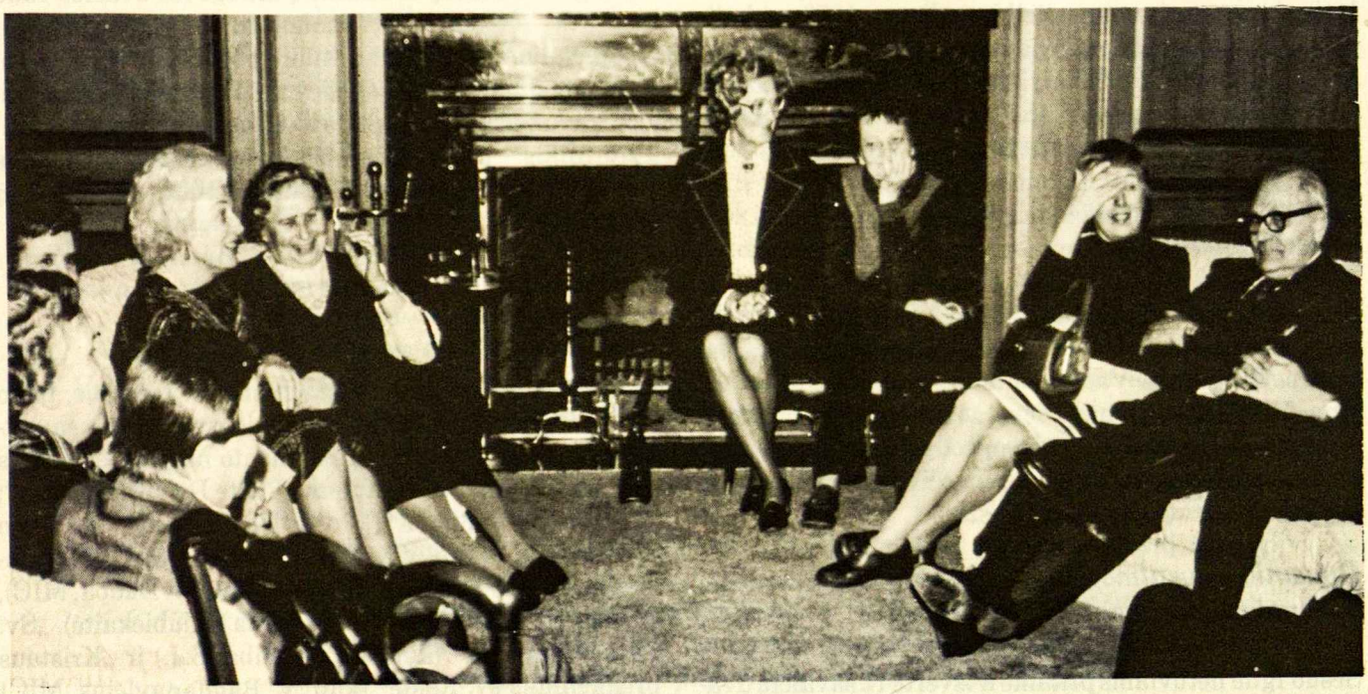

Vedusiųjų atsinaujinimo diena
Ateitininkų namuose, Lemonte, JAV

Ateitininkų namų valdybos pirmininkės A. Prapuolenytės rūpesčiu sukviestas pasauliečių komitetas suorganizavo atsinaujinimo dieną vedusiems š.m. kovo 23 d. Ateitininkų namuose, Lemonte, JAV. Vadovavo kun. dr. K. Trimakas ir kun. Vyt. Bagdanavičius, MIC. Programoje trys pokalbiai tarp jų ir diskusijos su dalyviais. Temos: (1) Ryšys su Dievu, (2) Tarpasmeniniai vedusiųjų ryšiai ir (3) Ryšiai už šeimos ribų. Dalyvavo 69 asmenys (plačiau žr. aprašymą šiame *Ateities* nr.).

Lietuvių kunigų rekolekcijos
JAV rytiniam pakrašty, Putname

Jau ketvirti metai, kaip Amerikos Lietuvių Kunigų Vienybė birželio mėn. pradžioj Putname, Conn., JAV, ruošia rekolekcijas lietuviams kunigams. Jomis palaikomas artimesnis ryšys su Dievu, o taip pat su tautiečiais kunigais. (Chicagoj bandymas turėti tokias rekolekcijas nepavyko: be rengėjų iš 100 kunigų jomis norėjo pasinauti tik 3 kunigai).

Kursai studentams apie tikėjimą
Medforde prie Philadelphijos, JAV

Studentų Ateitininkų Sąjungos centro valdyba š.m. gegužės 24—25 d. suruošė kursus JAV rytinio pakraščio studentams ateitininkams. Kursų tema: Tikėjimas: žmogaus padaras ar Dievo dovana. Kursams vadovavo kun. dr. K. Trimakas. Gegužės 24 d. jo keturių pokalbių temos lietė tikėjimo rėmimąsi įžvalgomis ir išsipildymą pasišventime, tikėjimą kaip žmogaus laisvą asmeninį veiksmą ir kartu Dievo dovaną, psichologinį žvilgsnį į tikėjimą, tikėjimo brendimą, abejones, netikėjimą ir kt. Gegužės 25 d. rytą kun. K. Trimakas atnašavo Eucharistijos Auką; po pusryčių — skaitymo valanda su minčių pasidalinimu; o po piet kun. K. Sakalauskas pateikė minčių apie Dievo valios pažinimą (apie šių kursų vertinimą žr. šiame *Ateities* nr.).

VERTINIMAS

VEDUSIŲJŲ ATSINAUJINIMO DIENA

Š.m. kovo 23 d. Ateitininkų namuose, Lemonte, netoli Chicagos buvo suruošta atsinaujinimo diena vedusiems. Nevienu atžvilgiu ši diena buvo skirtinga nuo tradicinių rekolekcijų: viena, tai bene pirmas bandymas lietuvių išeivijoj, kad tokia diena skiriama specialiai vedusiųjų poroms; antra, ši diena buvo vedama trumpais vadovaujančių kunigų pasisakymais, jų tarpusaviu pokalbiu, paskui įvedant ir klausytojus į diskusijas. Pokalbiams vadovavo kun. dr. K. Trimakas ir kun. Vyt. Bagdanavičius, MIC. Trejuose pokalbiuose buvo svarstomos šios temos: (1) ryšys su Dievu, (2) vedusiųjų tarpusaviai ryšiai ir (3) vedusiųjų ryšiai už šeimos ribų. Šio renginio organizacinį darbą atliko pasauliečiai: A. Prapuolenytė (šio renginio koordinatorė), Vyt. Kasniūnas, J. Norvilienė, J. Baužys ir kiti.

Kadangi ši vedusiųjų atsinaujinimo diena yra naujas bandymas, tenka jį plačiau apsvarstyti. Į šią dieną atvyko 69 asmenys — tas skaičius prašoko bet kokias rengėjų viltis. Be to, 46 tos dienos vertinimo anketą užpildžiusieji, didele dalimi, labai teigiamai įvertino šią dieną ir pageidavo daugiau panašių renginių ateityje.

Štai keletas charakteringesnių atsakymų į klausimą, kas patiko: „pirmas bandymas pažvelgti į mudviejų abiejų procesą artėjant prie Dievo“, „vadovų naudotas metodas buvo labai patrauklus, įdomus, net su didele doze linksmumo“, „vadovų tarpusavis gyvas ir vaisingas dialogas“, „bandymas sąžiningai atsakyti į klausimus“, „atvirumas pasisakymuose“, „dialogas su susirinkusiais“, „patiko, kad leidžiama ir patiems rekolekcijų dalyviams aktyviai dalyvauti“, „patiko, kad klausimais ir diskusijomis įsijungė ir daugiau žmonių sau rūpimais klausimais“.

Į klausimą „ką norėtumėte pakeisti?“ pasisakiusieji pageidavo dar daugiau dėmesio konkretiems šeimų klausimams, daugiau laiko diskusijoms ir, bendrai, ilgesnių renginių. Susikaupimo atžvilgiu nuomonės pasidalino: vieniems 10 minučių, skirtų susikaupimui po kiekvieno pokalbio, buvo per daug, („Mažiau susikaupimo valandėlių: susikaupti negalima pagal užsakymą; pasilieka tuštumos valandėlės“); kiti pageidavo ilgesnio susikaupimo („daugiau tylos ir susikaupimo; jei galima, dviejų dienų atsinaujinimo“). Atrodo, kad panašios dienos programoj tektų skirti maždaug tiek pat laiko, tik su geresnėm instrukcijom, kaip tą laiką susikaupime praleisti.

Daugelis išreiškė pageidavimą, kad tokie atsinaujinimo renginiai būtų ruošiami ateity: didelė dauguma jų nori gavėnioj, kai kas — advento laiku, keli — po kelis kartus į metus. Palyginant nelabai didelis procentas (24%) atsiliepusiųjų norėjo tokio renginio „tik vedusiems“, šiek tiek didesnis procentas (28%) atsakė, kad tai „nebūtinai tik vedusiems“. Skirstymas pagal amžių (pvz. atskirai iki 40 m., atskirai, vyresniems) taip pat didesnei daliai nebuvo svarbu (nesvarbu — 54%, svarbu — 20%); 9% net pageidavo, kad vyresniųjų ir jaunesniųjų poros dalyvautų kartu: „įdomu išgirsti vyresniųjų pasisakymus“).

Iš pageidaujamų temų suminėtos ypač vedusiųjų ir šeimų santykiai (30%), vaikų auklėjimas, ypač religinis auklėjimas (13%), asmens santykiai su Dievu (13%). Nors didelė dauguma labai palankiai atsiliepė apie kunigų vadovavimą tokioms dienoms, tačiau vienas kitas sugestijonavo, kad prie jų galėtų prisijungti pasauliečiai. Didžiulė dauguma laikė vienos dienos atsinaujinimo programą patogiausia, parankiausia ir labiausiai įmanoma dalyvauti (87%).

Bendrai šie vertinimai buvo labai konstruktyvūs. Tikimasi, kad jais pasinaudos ruošiantys panašias susikaupimo dienas tiek Chicagoje, tiek kitose vietovėse.

PATIRTIS

ŠVIESŪS POKALBIAI TAMSIŲ VANDENŲ STOVYKLOJ

Kursų dalyviai (iš kairės): Andrius Razgaitis, Virgus Volertas, Danutė Balčiūnaitė, Edis Razma, Algis Šalčiūnas Vidmantas Rukšys, Vida Bendžiūtė, Vytas Volertas, Rūta Staniškytė, kun. dr. K. Trimakas, Rena Višnionytė, Vytenis Bakanas. (Nuotr. K. Trimako)

Š.m. gegužės 24-25 d., Tamsių vandenų stovyklavietėje (Camp Dark Waters), Medford, N.J., JAV, miške prie upelio įvyko dviejų dienų kursai apie tikėjimą, kuriam vadovavo kun. dr. Kęstutis Trimakas. Be jo, vieną kalbą gegužės 25 d. pasakė kun. Kajetonas Sakalauskas. Šį savaitgalį suruošė Studentų Ateitininkų Sąjungos centro valdyba. Apačioj – kursų dalyvių – studentų pasisakymai apie tuos kursus.

Geriausias būdas giliai pergalvoti ir įsisamonintį kokią temą – tai atsiskirti nuo pasaulio rūpesčių ir apie ją ramiai pagalvoti. Šis savaitgalis sudarė tokią progą. Ir kas svarbiau: ta tema buvo apie tikėjimą – tokia, kurią, tur būt, retai svarstom ar savo gyvenime laikom esmine. Šį savaitgalį supratau, kad, jei esu ir būsiu tikintis, turėsiu daugiau apie savo tikėjimą galvot, rašyt ir skaityt, tikėjimas lygus kitoms sritims – jeigu nori išmokti, reikia padirbėti. Ir šis bandymas (kursai) parodė, kad mes, kaipo studentai, esame pakankamai protaujantys tokius kursus pereiti (su kun. Trimalo ir kun. Sakalausko pagalba).

Edis Razma

Aš džiaugiuos, kad nutariau atvažiuoti į vasaros kursus. Dalinimasis mintimis buvo įdomus, nes ne visus taip gerai pažinojau; o daug ką gali sužinoti apie patį žmogų kalbant tikėjimo tema. Kunigo Trimako mintys atvėrė naujas duris; kalbėjo apie idėjas, apie kurias niekad negalvojau. Nutariau, kad reikia daugiau apsiskaityti kai kuriomis temomis. Taip pat sužinojau, kiek daug aš dar nežinau. Galvoju, kad tikrai buvo naudingas savaitgalis. Gamtoj dažnai lengviau galvoti, susikaupti, ir Dievas tampa artimesnis...

Rūta Staniškytė

Aš nemažai išmokau šį savaitgalį. Mano amžiaus studentai turi daug abejonių apie gyvenimą, tikybą ir kt. Aš išvažiuosiu su nauju atviraprotiškumu apie savo tikybą ir tikiu, kad aš išlaikysiu šį naują įspūdį. Ačiū už Jūsų darbą.

Vidmantas Rukšys

Šių kursų žvilgsnis į tikėjimą ir jo įtaka mano gyvenime buvo labai naudingas. Kartais reikia žmogui pažvelgti į savo vidinį sąmoningumą ir stipriai apgalvoti apie savo padėtį ir prasmę šiame pasaulyje.

Vytas Volertas

Man buvo labai įdomūs visi pasikalbėjimai, ypatingai kai kalbėjome apie žmogaus aukščiausius ir žemiausius išgyvenimus (*peak and valley experiences*). Šį savaitgalį aš sustiprinau savo tikėjimą tais pasikalbėjimais ir atsakymais į klausimus!

Algis Šalčiūnas

Tai buvo mano pirmas kartas studentų ateitininkų kursuose. Šis savaitgalis paliko man didelį įspūdį. Turėjau laiko susikaupti ir pagalvoti apie savo tikybą, kiek aš suprantu apie katalikybę, ir, nors yra daug dalykų apie tikybą, kurių aš nesuprantu, kodėl aš tikiu, aš ieškau Dievo pagalbos mano gyvenimo kiekvienoj srity. Ačiū už tokias informuotas ir įdomias paskaitas - diskusijas.

Vida Bendžiūtė

Šio savaitgalio bendras pokalbis, diskusijos padėjo iškelti mintis ir gilesnį pagalvojimą apie Dievą. Bendrai paėmus, mes visi maždaug jaučiam ir žinom, kad esame įvelti į labai materialistiškai nuteiktą gyvenimą. Nebūna laiko atsisėsti ir gerai pagalvoti, ką mums reiškia Dievas, kas tai yra krikščionybė šiuo laiku ir kaip mūsų Bažnyčia yra pasikeitus šiuo metu. Yra tikrai naudinga su kitais atsisėsti, rimčiau pakalbėti ir vėl pergalvoti, ką šiuo metu mums reiškia tikėjimas. Jūsų darbas ir perduotos kitų žmonių mintys gal kartais ir buvo šie tiek sunkiai suprantamos, nes mes nesame pripratę kasdieniniame gyvenime atsisėsti ir giliau pagalvoti. Už tai aš tikrai Jums dėkoju už tokią įdomiai perduotą temą.

Virgus Volertas

Mano nuomone, kursai gerai pasisekė. Daug įdomių minčių buvo iškelta, bet aš galvoju, kad galėjome truputį daugiau įsigilinti į vieną mintį, pavyzdžiui, daugiau nagrinėti netikėjimą.

Man labai įstrigo William Alfred citata apie netikėjimą: "Žmonės, kurie sako, kad Dievo nėra, yra kaip šešiametis berniukas, kuris sako, kad nėra tokio dalyko, kaip karšta meilė – jis jos juk dar nepatyrė."

Taip pat buvo įdomu girdėti kitų nuomones apie tikėjimą. Daug kartų galvoji apie ką, bet negali išaiškinti. Tai įdomu, kai – išgirsti citatą ir pamatai, kad ji rišasi su tavo galvojimu.

Rena Vyšnionytė

Kiekvienas asmuo pasaulyje yra paveiktas Dievo. Tie, kurie netiki į Dievą, sakytų kitaip, bet atrodo, kad, kuo daugiau žmogus galvoja apie viską, kas yra ištyrinėta, tuo daugiau jis yra traukiamas atrasti savo prasmę. Yra ryšys tarp tos prasmės ir Dievo.

Vytenis Bakanas

Man didžiausią įspūdį padarė akcentavimas įžvalgos. Tas jausmas, ne teorija, kurią gauni daugelį metų savo katalikiškame ugdyme, kuris lydi tave arčiau ir arčiau prie moralinio brendimo ir artumo Dievui. Tada gali savo tikėjimą sujungti su bendruomene ir Bažnyčia.

Danutė Balčiūnaitė

Buvo įdomu ir sveika šiuose kursuose pamąstyti, pasikalbėti ir išgirsti nuomones apie tikėjimą. Mūsų gyvenimas yra tuščias be tikėjimo. Kuo daugiau pagalvojam ir pasikalbam apie tikėjimą, tuo daugiau suprantam ir išvystom savo tikėjimą – ir tą tikslą atsiekėm šį savaitgalį.

Andrius Razgaitis

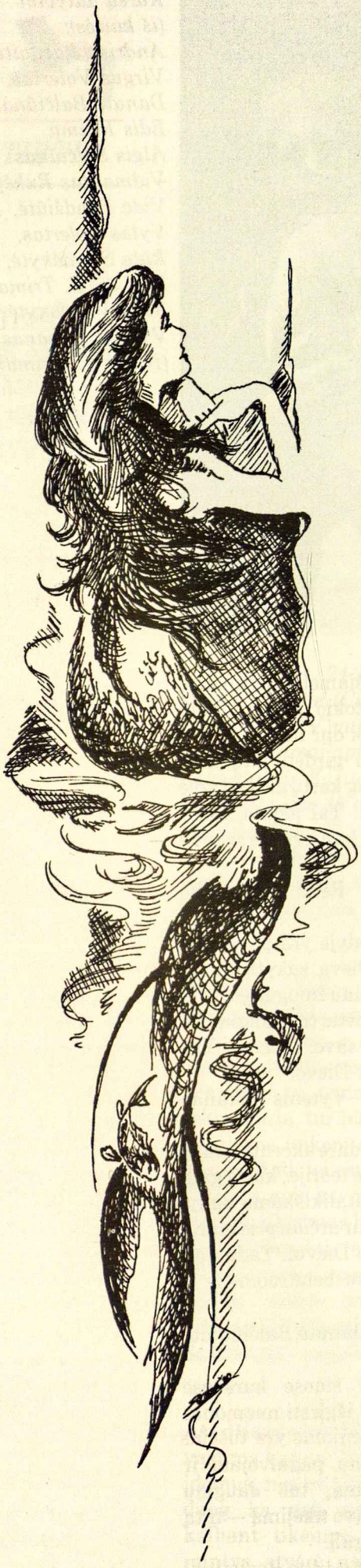

Atžalos

SMĖLIO MIESTAI, BANGOS IR SAPNAS

LINAS PALUBINSKAS

Smėlis yra žmonijos sapnų rinkinys. Sudžiūvusius ir subyrėjusius, vėjas suneša sapnus į kopas. Smėlyje slepiasi kriaukliai ir atsiskyrę žmonės, išblyškę medžio gabalai ir vienišos sielos. Kartas nuo karto iš smėlio kas pastato sapnų pilį, bet toks kūrinys greit bangom pasiduoda, ir lieka vėl tik smėlio lygumas prie amžinai besikeičiančios ir niekad nepasikeitusios jūros. Kiekvienas praeivis palieka savo pėdsakus smėlyje, bet tų pėdsakų nelieka, nes jas ištrina laikas ir vėjas.

Banga kyla, bėga į kranto pusę. Jos karūną plėšo vėjas, plevena putų kasos. Banga kabo virš smėlio, tada trenkiasi visa jėga žemyn. Sprogsta baltos putos ir migla. Griausmas praneša, kad banga sunkiai žuvo. Iš miglos, kurią banga sukėlė, saulė nuaudžia vaivorykštę. Už pirmos bangos seka antra: ji lūžta ant vaivorykštės ir užgniaužia spalvas. Iš naujų miglų saulė vėl nudažo naują juostą. Griausmas seka griausmą pasaulio seniausioje dainoje.

Į bangų ir vėjo tarpą įsiterpia balsas, kuris greit pasidaro dalis muzikos. „Ar tu manęs jau nemyli?“ Atsisuku nuo pilkai marmorinės jūros pažiūrėt jai į akis. Mėlynos, kaip jūra turėtų būti... „Ne“. Grąžinu žvilgsnį prie bangų, kurios vis smarkiau lūžta ant kranto. „Tai tu man melavai“. Jos balsas nuaidi vėjo švilpime. „Ne, nemelavau. Myliu, bet negaliu. Nebūtų teisinga“. Banga lūžta ir putos nuplauna pėdsakus, kurie mus atsekė per sapnų kopas. Tarp mūsų su koja išrėžiu griovį, į kurį įbėga bangos likučiai.

Atsiklaupiu ant drėgno smėlio ir pradedu iš jo mūrus kelti. Sustumiu tvirtas sienas, be vartų, ir jas atsargiai išlyginu. Pastatau menę, didelę ir šaunią, kriaukliukais išdailintą. Suspaudžiu iš smėlio kuorą ir arklides, kareiviams barakus. Viską atsargiai ir švelniai išlyginu, kad būtų tobula. Pabaigęs tvirtovę, ją apsupu miestu, nors jau ne taip gražiai statau, kaip pilį. Kai miesto ribos pasiekia griovio ribą, namai atrodo kaip smėlio lūšnelės: nevykus statytojo svajonė.

Per griovį pradedu statyti tiltą. Beveik pusiaukelėje matau iš kitos pusės statomą tiltą. Kitoje griovio pusėje yra smėlio miestas, kaip ir mano. Pilis ir nameliai, kaip ir mano išsapnuota. Tiltai beveik liečiasi.

Pažiūriu jai vėl į akis ir matau jose lūžtančias bangas ir tokį mėlynumą, kurį jūra turėtų turėti. Plaukuose atsispindi saulė, mirga vaivorykštės spalvos. Su smėliu sujungiu abu tiltus. Griovys nėra platus, per jį perlipu

vienu žingsniu. Ilgai stovim, žiūrėdami į jūrą, kuri nepasikeitus. Vėjas švilpia pro ausis. Pro vėją pasigirsta jos balsas. „Ar dabar myli?“ „Taip“, atsakau tyliai ir galvoju, kad žodis bangų dundėjime pasimeta. „Gerai“. Vėjas nuneša žodį tarp kopų.

Kyla banga ir bėga į kranto pusę. Vėjas viršūnę suplėšo į skiauteres, bet ji vis kyla. Paimu jos ranką ir suku eiti, atsuku bangai nugarą. Po kelių žingsnių apsisukam pažiūrėti. Banga krinta ant laumės juostos, ant smėlio pilių, ant tilto. Subaltuoja putos ir migla, pasirodo vaivorykštė. Ore dreba bangos paskutinis šauksmas. Iš putojančio chaoso iki kojų ateina pėdų takas. Pamatęs, nusijuokiu. „Gyvenu sapne“, sakau. „Aš irgi“, ji nusijuoka, ir vėjas juoką neša tarp smėlio kopų, tarp sapnų likučių. Paliekam pėdsakus ir juoką tarp kriauklių ir atsiskyrėlių, tarp išblyškusių medžio gabalų ir vienišų žmonių. Už mūsų daužosi bangos, o mus veda vėjas.

Linas Palubinskas — *1979—1980 m. Los Angeles moksleivių ateitininkų kuopos pirmininkas, laimėjęs nevieną* Ateities *jaunimo konkurso premiją.*

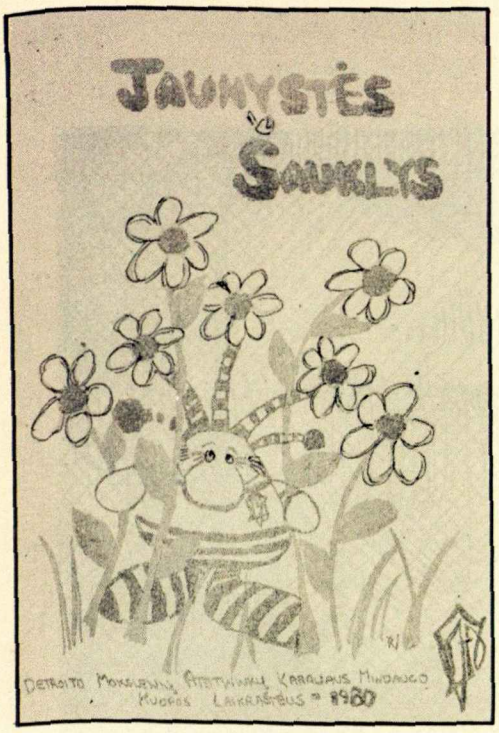

Visi rašiniai šiame puslapy — iš Detroito kuopos laikraštėlio „Jaunystės šauklys".

KĄ AŠ NORĖČIAU PASIEKTI GYVENIME

Dabar, būdamas mokiniu, aš siekiu, kad mokykloj gaučiau gerus pažymius, pasiekčiau gerą ateitį ir susitikčiau su Dievu. Aš noriu būti stiprus fiziškai, mintimi ir siela. Fiziškai ir protiškai sekasi neblogai, bet sielai reikia daug dirbti. Aš neturiu kantrybės ir visą laiką šaukiu ant brolių ir sesers. Jeigu aš labai norėsiu ir dėl to stengsiuosi, išmoksiu ir tai sutvarkyti.

Ateityje aš norėčiau gauti astronomijos doktoratą. Kai tą mokslo laipsnį įsigysiu ir turėsiu darbą, kad galėčiau kitą žmogų išlaikyti, tada norėčiau vesti. Turėtume tris ar keturis vaikus, šunį ir katę. Gyvensim kaip vidurinės klasės žmonės. Aš nenoriu būti milijonierium. Jei taip atsitiktų, gerai, nors daug labiau norėčiau būti garsiu astronomu. Noriu uždirbti pakankamai, kad pasiturinčiai gyventume kaip ir dabar. Aš norėčiau, kad mano vaikai būtų labai geri ir siektų to paties ko ir aš — fizinės, protinės ir dvasinės stiprybės. Aš manau, kad būtų smagu turėti vaikų, nors kaip visi žinom, jie gali būti tikras „skausmas".

Aš manau, kad turėsiu gerą ateitį, jei aš pasieksiu tų trijų dalykų, bet ypač sielos tvirtybės.

Marius Gražulis

AR VERTA BANDYTI, JEI GALVOJI, KAD NEPASISEKS?

Aš manau, kad yra verta bandyti atsiekti tikslą, nes nežinai, gal ir galėsi atsiekti. Visad yra verta pabandyti, nes, jeigu nebandysi, nežinosi, ką gali atsiekti ir ko negali.

Pavyzdžiui, žmonės bando lipti į aukštą kalną, tikėdamiesi pasiekt viršūnę, bet tai ne visiem pasiseka. Tiems, kuriems pasiseka, būna didelis maloningumas ir džiaugsmas. Su jais kartu džiaugiasi ir visas pasaulis.

Prezidentas Carteris bandė išvaduoti Amerikos ambasados įkaitus Irane. Bet jo žygis jam nepavyko. Visa tauta gailėjosi to nepavykusio žygio ir tų drąsių vyrų, kurie ruošėsi išvaduoti: nežiūrint to nepasisekimo, jis vis tiek dar žada bandyti išvaduoti įkaitus. O gal kitą kartą jam pavyks!

Nežiūrint, kad vieną kartą ir nepavyko, daugiau bandant, gal ir pavyks. Daug išradimų yra padaryta bandymais. Daug kartų buvo bandyta pasiekti mėnulį ir vis dėlto pasiekė. Tai įrodo, kad bandymai yra naudingi.

Vilija Smalinskaitė

KODĖL YRA VERTA IŠLAIKYTI TAUTYBĘ TREMTYJE?

Tautybė yra labai brangi ir yra verta mums tremtyje bandyti ją išlaikyti. Lietuvoje lietuviai neturi laisvės. Rusų priespauda ir noras surusinti Lietuvą neleidžia lietuvybei pasireikšti. Tad kiekvienas lietuvis tremtyje turi pareigą išlaikyti tautybę. Mes galime ir turime jėgų tai padaryti ir esame parodę, kad tai yra įmanoma. Kai mes tautybę išlaikysime, tai ir mūsų vaikai ją išlaikys. Jei mes neišlaikysime, tai lietuvybė ir Lietuva išnyks.

Kai mes išlaikome tautybę, mes rodome kitiem mūsų gilią meilę Lietuvai. Šitaip mes skelbiame Lietuvos vardą ir padėtį. Be mūsų pastangų pasaulis nežinotų, kad Lietuva yra nelaisva. Gyvenant dviejose kultūrose, mes galime daugiau vispusiškai išsilavinti. Tuo pačiu metu mes bręstame ir padedam Lietuvai.

Kaip ateitininkai, mes esame susipratę lietuviai patriotai. Mes ugdome kas gera ir teisinga; tuo būdu ugdome lietuvių tautybę. Tą dieną, kai ateis proga Lietuvai išsilaisvinti, mes būsime pasiruošę jai padėti. Žinosime jos kalbą, kultūrą, tradicijas ir istoriją. Todėl labai verta išlaikyti lietuvybę tremtyje.

Rūta Kuraitė

MANO PAREIGOS SAVO DRAUGAMS

Mano visa problema yra — aš neturiu draugų. Jei turėčiau, su jais kartu daug dalykų daryčiau. Mes į kiną nuvažiuotume, sportuotume, į stovyklas važiuotume.

Jei turėčiau draugą, visas jo problemas išklausyčiau ir stengčiausi jam padėti, kada jam atrodo, kad visas gyvenimas byra po kojomis.

Pirmiausia ir svarbiausia pareiga yra būti ištikimam. Aš blogai apie jį nekalbėčiau. Jeigu mes kartais susipyktume, bandyčiau prasmingai viską su juo išspręsti.

Noriu surasti tokį žmogų, kuris būtų geru draugu ar tik draugu, nes man darosi labai liūdna vienam pačiam.

Arūnas Keblys

NORĖČIAU BŪTI...

Klausimas: *Kiek norėtum dabar būti metų, ir kodėl?*

— 26, nes tada neturėčiau eiti į mokyklą ir galėčiau daryti, ką tik noriu.

— 19 ar 20, nes tada man nebūtų taip nuobodu kaip dabar.

— 27, nes tai yra laikas, kada pradedi gyventi.

— Tiek, kiek dabar esu, nes Dievas taip norėjo.

— 30, kai jau nereikėtų eiti į mokyklą ir dirbčiau dėl pnigų.

— 75, nes noriu važiuoti į senųjų piliečių (*Senior Citizens*) disco šokių balių.

— 10 metų, 3 mėnesių, 2 savaičių, 4 valandų, 15 minučių ir trijų sekundžių, nes, kai aš buvau tokio amžiaus, pilnai neišgyvenau.

Laiškai

Už viešą maldą JAV valstybinėse mokyklose

Vieša malda JAV valstybinėse mokyklose yra neleidžiama. JAV senate ir atstovų rūmuose yra vėl iškilęs klausimas ar leisti savanorišką maldą. Ateities *vyr. redaktorius kun. dr. K. Trimakas parašė porą laiškų politikams, pasisakydamas už viešą maldą. Apačioj spausdinami atsakymai.*

Dėkoju Jums, kad pranešėte man apie tai, kad remiate savanorišką maldą viešose mokyklose. Esu tvirtai užsiangažavęs Konstitucijos principui — Bažnyčios ir valstybės atskyrimui. Esu įsitikinęs, kad mūsų istorijoj šio principo išlaikymas yra viena svarbesnių priežasčių, kodėl religija taip stipri Amerikos gyvenime. Tačiau netikiu, kad savanoriška malda ar meditacijos valandėlė mokykloj dienos pradžioj būtų grėsmė sienai tarp Bažnyčios ir valstybės.

Jūsų nuomonė yra labai vertinama ir aš į ją atsižvelgsiu. Tikiu, kad mes rasime kelią leisti savanoriškai maldai viešose mokyklose, bet tuo metu išlaikysime tradicinę Bažnyčios ir valstybės atskyrimą.

Su geriausiais linkėjimais,

Adlai E. Stevenson
JAV senatas, Washingtone

Ačiū už Jūsų laišką. Man malonu Jums pranešti, kad aš esu ko-sponserius to Atstovų Rūmų įstatymo projekto (HJ Res. 330), siekiančio konstitucijos pakeitimo leisti savanorišką maldą valstybiniuose pastatuose, kurie yra išlaikomi federaliniais pinigais.

Kaipo Atstovų Rūmų Teisingumo Komiteto narys, aš dėsiu visas pastangas, kad šis įstatymo projektas būtų svarstomas artimoj ateity.

Ačiū dar kartą, kad pareiškėte man savo rūpestį šiuo svarbiu klausimu.

Henry J. Hyde
JAV kongresas, Washingtone

Ką popiežius pasakė lietuviams?

Ateities 1980 m. sausio nr., 2 psl., rašoma apie Popiežių. Duodamas ir šv. Tėvo posakis, pasakytas Chicagoje lietuviškai lietuviams.

Draugas atspausdino šv. Tėvo paveikslėlį, kurį pridedu, ten vienas žodis kitaip pasakytas. Kur teisybė? Tas žodis keičia visą sakinio prasmę.

V. Prizgintas

Ateityje *(1 nr., 2 psl.) naudojami Chicagos Grand Parke paties popiežiaus lietuviams lietuviškai pasakyti žodžiai, kurie buvo tuo pačiu metu televizijos perduoti ir mūsų bendradarbio užrekorduoti magnetofoninėn juostelėn.*

Kitur spausdintas tekstas nevisai atitinka žodžiams, kuriuos popiežius iš tikro pasakė.

— Red.

Sveikinimai iš Argentinos „Ateičiai" ir A. Vinokūrui

Nuoširdūs sveikinimai iš Argentinos padangės ir didelis lietuviškas ačiū už *Ateities* siuntinėjimą. Labai puikūs straipsniai bei gražios nuotraukos iš Pasaulio lietuvių jaunimo kongreso (1979, 9—10 nr.).

Labai malonu, kad pasirodė ir Lietuvos žydų kilmės asmenys (žr. Arkadijus Vinokūras, *Ateitis,* 1979, 9—10 nr., 322 psl.). Tai mes turėtume juos pasveikinti ir jie galėtų per Izraelio spaudą daug iškelti mums lietuviams svarbių problemų dėl kaltinimo žudymo nacių laiku...

Petras Čiabis
Buenos Aires, Argentina

„Antai" — aktualijos, pokalbis,... pasikalbėjimas

Ateitis. Nr. 3.... Kiekviename *Ateities* numeryje būna ypač puikūs redaktoriaus vedamųjų puslapiai antrašte „Antai". Jie vis užgriebia kone dešimtį temų. Jos būna tikros aktualijos, surinktos iš viso pasaulio šiandieninių rūpesčių, iš lietuviškosios išeivijos degančių problemų ir iš pavergtosios Lietuvos gyvenimo...

Spausdinamas pokalbis su naujuoju Ateitininkų federacijos vadu Juozu Laučka... Labai gyvas ir prasmingas pasikalbėjimas su Moksleivių ateitininkų sąjungos pirmininku Arvydu Žygu...

Draugo kultūr. priede, birželio 7 d.

Kruopščiai ir vaizdžiai apie Vilniaus universitetą

Ateitis, nr. 4—5. ... Net 13 žurnalo puslapių paskirta A. Liulevičienės rašiniui „Praeitis priklauso mums... Vilniaus universiteto istorija LKMA suvažiavime". Pereitą rudenį Chicagoj įvykusiame Lietuvių Katalikų Mokslo Akademijos suvažiavime Vilniaus un-to 400 metų sukaktis buvo vispusiškai paminėta. Reportažo autorė nepaprastai kruopščiai ir vaizdžiai aprašo kiekvieną liestą temą... Iš A. Liulevičienės reportažo bei įdomių komentarų *Ateities* skaitytojai susidarys puikų ano suvažiavimo ir Vilniaus un-to minėjimo vaizdą...

Alfonsas Nakas
Darbininke, birželio 27 d.

Paremti iškiliąsias jėgas... Kaip atžymėti globėjus?

Siunčiu 100 dol. *Ateities* konkursui paremti. Džiaugiuosi, kad toks yra įsteigtas. Reikia paremti mūsų iškiliąsias jėgas.

Aš vis labai rūpinuosi tais, kurie nėra jau taip labai pasižymėję, bet kuri dirba su mūsų mažiukais. Gal reikėtų kaip nors juos atžymėti, žinoma, nesumažinant jų idealizmo. Gal daugiau turėtumėm jaunučių globėjų ir daugiau kuopelių.

Dr. Albina Prunskienė
Chicago, IL. JAV

Labai dėkojame, kad įvertinate mūsų jaunimo kūrybines pastangas, o taip pat, kad iškėlėte klausimą, kaip atžymėti tyliuosius, bet taip svarbius jaunučių globėjus. Atrinkti juos premijoms gal sunkiau, tačiau tikrai jų darbą reikia įvertinti paminint ir

Veikla

BRAZILIJOS ATEITININKAI jau paminėjo 70 metų sukaktį

Brazilijos ateitininkai bene pirmieji pasaulyje paminėjo ateitininkų 70 m. gyvavimo sukaktį. Jau balandžio mėn. ėmė planuoti. Pirmiausia atspausdino ir išsiuntinėjo aplinkraštį visiems ateitininkams Brazilijoj. Tarp kitko jame rašoma:

„Šiemet sukanka 70 metų nuo Ateitininkų įsisteigimo ir 30 metų nuo Ateitininkų įsikūrimo Brazilijoje. Planuojame tą sukaktį paminėti. Norėtume ta proga surinkti visus, kurie perėjo per ateitininkų eiles. Tuo tikslu skelbiame visų metų parengimų kalendorių ir kviečiame parengimuose dalyvauti. Kas neras galimybės dalyvauti visuose parengimuose, tedalyvauja tuose, kuriuose galės. Parengimuose kviečiami dalyvauti visi buvę ir esamieji ateitininkai, jų šeimos, tėvai, artimieji ir draugai".

Šių sukaktuvinių metų parengimų kalendorius yra šis:

1. *Jubiliejinė vakarienė* — birželio 14 Jaunimo namuose, V. Zelinoje, Sao Paulo mieste, su menine programa, kurioje dalyvavo Nerijos studenčių vokalinis vienetas iš Clevelando, JAV, tuo metu gastroliavęs Pietų Amerikoje.

2. *Susitelkimo-studijų dienos* — liepos 11—13 d., Lituanikos sodyboje, Atibajoje, skirta sendraugiams ir jų šeimoms. Programa vyko dviem kalbom: lietuviškai ir portugališkai. Buvo pramogų, žaidimų, laužas.

3. *Stovykla jaunimui* — liepos 19—28 d., Lituanikos sodyboje, Atibajoje. Stovykla skirta lietuviškai suprantančiam jaunimui. Tarp stovyklos vadovų buvo ir dvi viešnios iš JAV: Daina Kojelytė iš Chicagos ir Sigutė Lenkauskaitė iš Clevelando.

4. *Tradicinė jaunimo šventė* — rugpiūčio 3 d., seselių pranciškiečių salėje V. Zelinoje, Sao Paulo mieste. Šventėje įvairi meninė programa.

5. *Jubiliejinės Mišios ir agapė* — gruodžio 6 d. V. Zelinos lietuvių parapijos bažnyčioje, Sao Paulo mieste.

Šalia to minima, kad studijuojama galimybė metų gale pastatyti gerą vaidinimą. Be to, bus tariamasi su *Mūsų Lietuvos* laikraščio leidėjais išleisti vieną laikraščio numerį, minintį jubiliejus.

Ateities redakcija sveikina judriuosius Brazilijos ateitininkus, ypač ten gyvenantį ateitininkų sąjūdžio pirmūną dr. Eliziejų Draugelį ir jų vadovą kun. Juozą Šeškevičių, šio dvigubo jubiliejaus proga.

---

aprašant spaudoje, ypač Ateityje. *Jei kas turėtų sugestijų kaip juos atžymėti, prašome mums parašyti.* — Red.

Kas fotografavo? Ką fotografavo?

Ponai redaktoriai, kodėl Jūs įsigeidėte varginti skaitytoją. Viršelio antrame puslapyje surašote kieno nuotraukos ir kuriame puslapyje, ir paskui norite, kad aš bėgiočiau nuo vieno puslapio prie kito ir ieškočiau, kas fotografavo... Argi sunku prie nuotraukos parašyti, kieno ji fotografuota?

O dabar pylos L. Šakėnui (*Ateitis*, 1979, 7—8 nr.) ir kitiems. Nuotraukos gražios, meniškos. O kodėl neparašėte vaikų, jaunuolių pavardžių? Sunku! Juk čia ne meno... Man tūkstantį kartų daugiau pasakytų, jei po nuotrauka perskaityčiau, kad čia Jurgis Vėžys, ten Vytas Kasnis ir t.t. Ir pažįstamiems daugiau džiaugsmo, ką bekalbėti apie jaunuolio tėvus, gimines ir jį patį.

Vytautas Kasniūnas
Beverly Shores, Ind., JAV

Dėkingi mes esame tiems, kurie nufotografavę pasiunčia savo nuotraukas Ateičiai. *Dar esame dėkingesni, kai po nuotrauka jie surašo pavardes nuotraukose vaizduojamų asmenų. Suprantame, kad nevisada galima žinoti ar sužinoti visas pavardes, bet tikrai įvertiname, kai tikrai pasistengia mūsų fotografai-bendradarbiai.*

Žinoma, patogiau skaitytojams, kai fotografijos autoriaus pavardė yra po jo nuotrauka žurnale. Kai kuriuose numeriuose tai jau buvo įvesta (žr. Ateitis, *1979, 1 nr.). Nuo šio numerio tai pastoviai įvedame.*

— Red.

STUDENTŲ ATEITININKŲ SĄJUNGA Centro valdybos veikla

1979 m. rudenį buvo išrinkta nauja Studentų Ateitininkų Sąjungos centro valdyba: pirm. Edis Razma, vicepirm. Andrius Kazlauskas, sekr. Dana Balčiūnaitė, ižd. Rena Vyšnionytė, korespondentė Rėda Ardytė ir aplinkraščio red. Rūta Staniškytė.

Paskutinio SAS suvažiavimo metu Clevelande Edis Razma pradėjo kalbėti apie SAS silpnumus, stiprybę ir galimybes. Matė ir kliūtis: visai išnykusios draugovės ir apatija studentų ateitininkų veiklai. Laikas jau praėjo, kada SAS galėtų remtis vien tik kitų ateitininkų sąjungų veikla, o pati snausti.

1979—1980 m. SAS valdybai pastatomi dideli uždaviniai. Edis Razma ir jo valdyba turėjo tris projektus, kuriuos stengėsi įvykdyti. Pirma, bandė užmegzti glaudesnius ryšius su Ateitininkų Federacijos ir kitų ateitininkų sąjungų centro valdybomis. Jie su Federacijos vadu J. Laučka ir jo valdyba jau turėjo visą eilę pasitarimų. Taip pat pradėta komunikacija su Moksleivių Ateitininkų Sąjungos pirm. Arvydu Žygu. Toliau buvo stengtasi suvienodinti studentų ateitininkų kandidatų kursų apimtį ir jų paruošimą. Iki šiol kiekviena draugovė savo nuožiūra kandidatus paruošdavo įžodžiui. SAS centro valdyba jau yra paruošusi bendrą programą, kurią kiekvienas kandidatas į studentus turi išeiti. Kovo 29—30 d. Ateitininkų namuose, Lemonte, JAV, buvo pirmasis SAS kandidatų studijų savaitgalis, kuriame buvo kalbama apie ateitininkų veiklą, ideologiją ir istoriją.

Trečiasis SAS centro valdybos projektas lietė neveikiančias draugoves, ypač JAV Rytų pakraštyje. Sausio 11—12 d. New Yorke ji suruošė suvažiavimą pasiinformuoti, kokios yra problemos ir kaip mirusias draugoves atgaivinti. SAS centro valdyba padidino savo aplinkraščių tiražą tikėdamasi, kad jie pasieks ir tuos, kurie atitolo nuo veiklos.

Be naujų projektų yra ir eiliniai sąjungos darbai ir SAS suvažiavimo nutarimų vykdymas. Atrodo, kad SAS centro valdybos pirmininkas yra pasiryžęs pagerinti sąjungos stovį. Sveikiname šios valdybos pastangas ir linkime sėkmės. K. Rociūnaitė

Ši SAS centro valdybos veiklos apžvalga, pasiekusi *Ateities* redakciją birželio mėnesį, teapima tik dalį jos veiklos. Ši valdyba taip pat suruošė pavasario kursus apie tautiškumą Dainavos stovykloje, Manchester, MI., JAV, kovo 22—24 d., o taip pat vasaros kursus apie tikėjimą gegužės 24—25 d., Medford, N.J., JAV. Tautinių šokių šventės metu, liepos 4 d. Chicagoje buvo sušauktas draugovių pirmininkų bei atstovų darbo posėdis, o rugpiūčio 24—31 d. suruošta studentų ateitininkų vasaros stovykla Tippicanoe, Ohio, JAV.

— Red.

Studentų Ateitininkų Sąjungos pirm. Edis Razma užfiksuoja (viršuj) ir analizuoja (apačioj) savo valdomos sąjungos padėtį. SAS atstovauja trys centro valdybos narės (iš kairės): Rena Višnionytė, Danutė Balčiūnaitė ir Rūta Staniškytė. (Iš SAS vasaros kursų Medford, N.J. — nuotr. K. Trimako)

SU PENSININKAIS Clevelande

1979 m. gruodžio 22 d. įvyko Clevelando studentų, moksleivių ir jaunučių suruošta pensininkų kalėdinė popietė. Dalyvavo 120 pensininkų ir 40 studentų, moksleivių ir jaunučių. Klebonas kun. Gediminas Kijauskas, S.J., popietę pradėjo malda. Clevelando Pensininkų klubo pirm. V. Mariūnas ir studentų ateitininkų draugovės pirm. K. Rociūnaitė pasveikino visus atvykusius. Studentas A. Razgaitis pravedė meninę programą. Jaunučiai padainavo, deklamavo ir pagrojo įvairiais muzikiniais instrumentais. Pabaigai moksleiviai ir studentai suvaidino trumpą kalėdinį vaidinimą. Keli iš pensininkų buvo pakviesti pasidalinti su visais ką nors apie šv. Kalėdas iš Lietuvos atsiminimų. Visiems buvo laiko

Pasaulėžiūrinio pokalbio dalyviai pas Chicagos studentų draugovės dvasios vadą kun. dr. Kęstutį Trimaką (kairėj) — prieky: Daiva Baršketytė, Loreta Stončiūtė, Vita Reinytė, Ramunė Kubiliūtė; viršuj: Domas Lapkus, Grasilda Reinytė, Jonas Kuprys, Arvydas Žygas, Daiva Markelytė ir Vilius Dundzila. (Nuotr. K. Trimako).

Clevelandiškiai R. Jasinevičius, G. Puškorius ir A. Paliūnas daro kalėdines dovanėles jaunučiams ir pensininkams. (Nuotr. A. Razgaičio)

pasikalbėti, pabendrauti ir pasivaišinti. Popietei pasibaigus, studentai ir moksleiviai išvedė jaunučius kalėdoti pas Naujosios Parapijos rajone gyvenančius lietuvius su sveikinimais ir giesmėmis.

STUDENTŲ KŪČIOS Clevelande

1979 m. gruodžio 21 d. Clevelando studentų draugovė susirinko Razgaičių namuose tradicinėms kūčioms. Vakarienė prasidėjo su skaitymais iš šv. Rašto. Saulius Čyvas pakalbėjo apie kūčių ir mūsų suėjimo reikšmę. Andrius Kazlauskas išvardino keletą kūčių tradicijų ir truputį paaiškino apie pagonių „Saulės" šventę, kuri buvo švenčiama maždaug tuo pačiu laiku, kaip šv. Kalėdos. Nors Andrius ir minėjo keletą pavyzdžių iš pagonių laikų, buvome laimingi ir dėkingi, kad neturėjome juos išbandyt. Studentų kūčiose dalyvavo 23 draugovės nariai, tame skaičiuje ir keletas, kurie buvo grįžę į Clevelandą iš kitų miestų šventėm. Šitie jau seniai nematyti draugai prisidėjo prie kūčių gražios ir šventos nuotaikos.

STUDENTAI VEIKIA Los Angeles

Vasario 3 d., išklausę Mišias, atvyko dešimt studentų į Polikaičių namus draugovės trečiam susirinkimui. Pradėjome susirinkimą su malda, kurią pravedė Angelė Mičiulytė. Po maldos įvyko tylos valandėlė prisiminti mūsų mirusįjį draugą ir narį Edį Tarą. Susėdę, išgirdome Gintaro Grušo ir Vitos Polikaitytės įvairius pranešimus apie draugovės darbus ir numatytus planus. Po to sekė Prano Grušo paskaita apie Prano Dovydaičio „Tris pamatinius klausimus". Išmokome ne tik kas tie trys klausimai yra, bet ir kaip jie buvo pritaikyti Lietuvos praeityje ir kaip jie gali būti pritaikyti mūsų dabartyje. Prano Dovydaičio „Trys pama-

T. Palubinskas, A. Kazlauskas, K. Rociūnaitė, R. Jasinevičius, A. Razgaitis, A. Paliūnas ir A. Sušinskas.

tiniai klausimai" yra: Kas mes esame, Ką mes matome aplink save, Kokios mūsų pareigos? Praeities atsakymai į šiuos klausimus buvo: mes esame išsimokslinę lietuviai katalikai, norintys pažinti tikrą tiesą, tautiečius paskatinti ir padėti Lietuvai, kad ji taptų lietuvių katalikų kraštas; mes matome aplink save blogybes ir ateizmą, tada pagal šūkį „Visa atnaujinti Kristuje" norime šviesti su Kristaus vėliava; mūsų pareigos yra kovoti už nepriklausomą katalikišką Lietuvą. Tad šie praeities atsakymai ir gali būti pritaikyti ir mūsų dabartiniame gyvenime. Šiandien mes dar esame lietuviai katalikai, norintys pažinti tiesą; mes matome blogybes ir ateizmą aplink save; ir dar kovojame už nepriklausomą Lietuvą. Gale paskaitos Grušas išdalino studentams kopijas Prano Dovydaičio „Trijų pamatinių klausimų". Baigėm susirinkimą su malda. Po jos užkandžiavome.

Vita Polikaitytė

METINĖ ŠVENTĖ New Yorke

New Yorko ateitininkų metinė šventė įvyko balandžio 12—13 dienomis. Šeštadienį balandžio 12-tą Kultūros židinyje įvyko simpoziumas studentams, o moksleiviams pokalbis. Moksleivių pokalbiui vadovavo Gintė Damušytė. Ji kalbėjo apie žmogaus intelektualinį augimą arba mirtį. Žmogus turi vis siekti ko nors geresnio ir jo intelektas vis turi augti. Žmogus gali būti senas fiziškai, bet jaunas dvasia. Gali būti ir priešingai. Kiekvienas žmogus turi augti dvasia — ar jis būtų jaunas, ar senas.

Vakare visi dalyvavo „Laisvės Žiburio" radijo vakare. Pasirodė „Antras Kaimas", kuris atvyko iš Chicagos. Buvo įdomu ir juokinga. Po vaidinimo buvo šokiai.

Sekmadienį, balandžio 13-tą dieną buvo iškilmingos šv. Mišios Apreiškimo parapijoje. Pamokslą pasakė kun. K. Pugevičius, kuris buvo labai įspūdingas. Po pamaldų parapijos salėje buvo iškilmingas posėdis. Prie garbės stalo buvo kun. Pakalniškis, parapijos klebonas, kun. K. Pugevičius, Ateitininkų Federacijos vadas Juozas Laučka iš Washingtono, Studentų Ateitininkų Sąjungos centro valdybos pirmininkas Edis Razma iš Clevelando.

Jaunučių įžodį davė Gailė Ivaškaitė, Tomas Matusaitis ir Asta Šaulytė. Jaunių įžodį davė Rita Gvildytė, Paulius Ivaška, Jonas Janušas, Andrius Lileika, Kristina Matusaitytė, Vytas Šaulys, Tomas Šaulys, Aras Vebeliūnas, Tauras Vebeliūnas ir Rytas Vebeliūnas. Į vyresniųjų eiles perėjo Laura Gudelytė, Ramunė Jasaitytė, Audrė Lukoševičiūtė, Danutė Senkutė, Kristina Žukauskaitė ir Laura Šatinskaitė. Naujom studentėm tapo Ritonė Ivaškaitė, Vilija Dėdinaitė, Dalia Sakaitė. Programai vadovavo moksleivių kuopos pirmininkas Stasys Janušas. Jaunučiai padeklamavo jaunučių himną. Kristina Žukauskaitė paskaitė savo referatą. Meninę dalį smuiku atliko Vytas Šaulys, akompanuojant Vilijai Dėdinaitei. Po posėdžio įvyko vaišės apatinėje salėje.

Algirdas Lukaševičius

IŠKILMINGA ŠVENTĖ Chicagos apylinkių kuopoje

Chicagos apylinkių Aleksandro Stulginskio moksleivių ateitininkų kuopos iškilmingoji šventė įvyko š.m. gegužės mėn. 4 d. Ateitininkų namuose. Šventė prasidėjo kun. dr. Kęstučio Trimako atnašaujamomis šventomis Mišiomis. Moksleivių įžodį davė Ramona ir Renata Bielskytės, Daiva Grigaitytė, Gina Kiliūtė, Paulius Majauskas, Rita Ostrauskaitė, Arūnas Pabedinskas, Lina Saulytė, Daina ir Rasa Tijunėlytės, Lora Vasiliauskaitė, Viktutė Venclovaitė ir Lelė Žukauskaitė. Kuopos kūmai, p. V. Šoliūnas ir p. E. Razmienė, užrišo juostas. Studentų įžodį davė Erikas Vasiliauskas ir Vilius Dundzila. Chicagos studentų draugovės pirm. Linas Rimkus užrišo jų juostas. Aukojimo metu kuopos nariai įteikė rožes mamytėms lietuviškos motinos dienos proga.

Mišioms pasibaigus visi pasivaišino prie p. Pabedinskienės ir dr. Vasiliauskienės paruošto bufeto stalo. Arvydas Žygas mus pasveikino Moksleivių Ateitininkų Sąjungos vardu. Vitas Laniauskas pasveikino mūsų kuopą Cicero kuopos vardu. Dalia Pauliūtė perskaitė Detroito Mindaugo ir Hamiltono Stulginskio kuopų sveikinimus. Trūko atstovo iš Chicagos. Vienas kuopos narys perskaitė trumpą referatą apie prez. Aleksandrą Stulginskį. Toliau sekė vaidinimėlis „Pertvarkytos pasakėlės". Rasa Šoliūnaitė paruošė vaidinimą. Šventė pasibaigė užsigardžiavimais ir muštuko žaidimu.

Vilius L. Dundzila

IŠLEISTUVĖS pas A. Stulginskio moksleivius

Chicagos apylinkių Aleksandro Stulginskio moksleivių ateitininkų kuopos išleistuvės įvyko š.m. gegužės mėn. 30 d. Almos Ostrauskaitės namuose. Puota prasidėjo užpildymu anketos, kuria buvo išrinkti kuopos „geriausieji" (žr. žemiau po šio aprašymo — Red.). Po to, nariai lošė muštuką netolimame parke, kol virėjai iškepė dešras ir paruošė vakarienę. Pasivaišinę sukalbėjome bendrą padėkos maldą, prie kurios kiekvienas kuopos narys turėjo pridėti savo mintį. Alma Ostrauskaitė ir Dalia Pauliūtė perskaitė anketų išrinktuosius. Visi laimėtojai gavo po saldainį. Kuopos nariai globėjams dr. E. Vasiliauskui ir dr. E. Žukauskienei įteikė po dovanėlę, dėkodami jiems už nesibaigiančią pagalbą. Kuopos jaunesnieji nariai įteikė abiturientams Erikui Vasiliauskui, Daliai Pauliūtei ir Viliui Dundzilai po bokalą kaipo abitūros dovaną. Vilius Dundzila tada perdavė kuopos kapeliono kun. Antano Saulaičio, S.J., sveikinimus ir linkėjimus. Pasibaigė rimtoji dalis. Visi išvažiavo ieškoti apšviesto parko Hinsdale mieste toliau lošti muštuką, bet nesuradę sugrįžo. Netrukus išsiskirstėme vasaros atostogoms.

Vilius L. Dundzila

Atspausdiname keletą pavardžių iš A. Stulginskio moksleivių kuopos „aukščiausio laipsnio" anketos: Daina Tijūnėlytė (lietuviškiausia), Renata ir Ramona Bieskytės, Erikas Vasiliauskas, Saulius Šoliūnas, Vi-

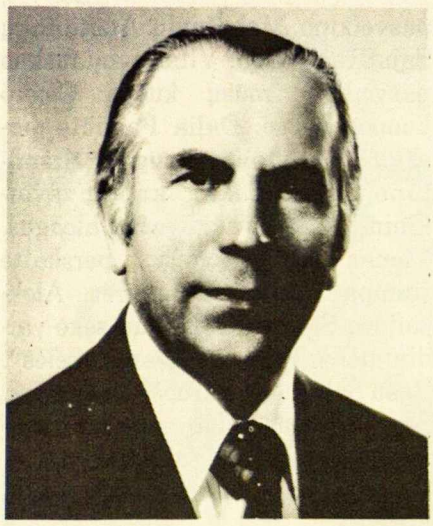

Jonas Žadeikis. Š m. spalio mėn. sukanka 7 metai, kaip jis ištvermingai redaguoja JAV lietuvių dienraštyje „Drauge" savaitinį ateitininkų skyrių „Iš ateitininkų gyvenimo". Ateitininku tapo prieš 50 metų Kražiuose; buvo Raseinių moksleivių kuopos pirmininku, platino „Ateitį", rašė į „Ateitį" ir „XX Amžių". (Nuotr. V. Noreikos)

lius Dundzila (draugiškiausi), Erikas Vasiliauskas (išmintingiausias), Vilius Dundzila (lietuviškiausias), Dalia Pauliūtė (išmintingiausia), Rasa Tijūnėlytė, Vilius Dundzila ir Erikas Vasiliauskas (ateitininkiškiausi).

— Red.

ŠEIMOS ŠVENTĖ pakilioj nuotaikoj Detroite

Detroito šeimos šventė įvyko sekmadienį, birželio 1 d. Diena buvo apsiniaukusi, bet vis tiek susirinko daug žmonių ir nuotaika buvo pakili.

Vėliavą įnešus, šv. Mišios buvo laikomos kun. A. Babono. Po evangelijos egzaminų komisijos aktas buvo perskaitytas Rasos Veselkaitės. Egzaminų komisija — kun. A. Babonas, p. M. Jankauskienė, pirm. Alma Lelytė ir vicepirm. Rasa Veselkaitė — išegzaminavusi kandidatus, pripažino Rūtą Kuraitę, Daną Petrusevičiūtę, Viliją Smalinskaitę, Paulių Gražulį, Paulių Doveinį ir Dainių Skiotį pasiruošusius duoti įžodį. Davę įžodį kandidatai gavo po juostą ir kartu perskaitė „Credo".

Sendraugių pirm. A. Juška sveikino visus, o kandidatų vardu Rūta Kuraitė padėkojo visiems, kurie padėjo kandidatams pasiruošti. Vadovams — M. Lišauskienei, Z. Idzelytei ir S. Jankauskui — buvo įteiktos dovanos. Baigusieji gimnaziją — Arūnas Keblys, Alma Lelytė, Laima Pikūnaitė ir Rasa Veselkaitė — buvo pasveikinti ir apdovanoti plokštelėmis.

Po Ateitininkų himno išnešus vėliavas, įvyko pietūs ir vienetų pasirodymai: jaunučiai suvaidino „Pirmąją Pagalbą", o jauniai vaidinimu parodė, kaip ežys įsigijo savo dyglius. Moksleiviai ir studentai atskirai padainavo dainas apie įdomų kuopos gyvenimą.

Taip ir baigėsi diena; vaikai džiaugėsi lietumi, o tėvai, užimdami ratu visą salę, išdainavo visas savo mėgiamiausias dainas.

Rasa Veselkaitė

TIKĖJIMO VASARA Studentų kursai gamtoj

Studentų ateitininkų vasaros kursai įvyko gegužės mėn. 23—25 dienomis Medved, New Jersey, JAV.

Kadangi pavasario kursai studentams taip gerai pasiseka JAV Vakaruose, centro valdyba nutarė išbandyti vasaros kursus Rytų pakrašty, kad būtų prieinamesni New Yorko, Philadelphijos ir Washingtono studentams.

Išsinuomavom mažą, jaukią stovyklavietę miške, apsuptą medžiais ir ilgu ežeru. Kursų tema buvo „Mūsų tikėjimas". Pradėjome kursus šeštadienio rytą su seselės Ignės atsiųstomis mintimis ir klausimais, apie kuriuos kursantai patys atsisėdę pagalvojo: „Kaip galime žinoti, ką Dievas mums sako ir ko Dievas nori iš mūsų". Tikėjimo temomis filosofiniu, psichologiniu bei religiniu požiūriu kalbėjo mums kun. dr. K. Trimakas keturiuose pašnekesiuose. Jų tarpuose per laisvalaikį žaidėme tinklinį, maudėmės ir plaukiojome baidarėmis.

Pirmam pašnekesy pagrindinė mintis buvo ta, kad jaunuolis, o ypač suaugęs nebegali tenkintis vaiko tikėjimu, paremtu tėvų ar kitų vyresniųjų pasakymu. Tada tikėjimas Dievu buvimu ima remtis susižavėjimu, pergyvenimais ir daugiausia įžvalga. Toks buvo ir didžiojo mokslininko Einsteino tikėjimas. Tikėjimas bręsta, jeigu žmogus vispusiškai bręsta, kaip žmogus, ne vien protu, bet ir jausmais, širdimi, gera valia. Jeigu žmogus darosi tauresnis, pripažįsta kitus, tai tas pat atsiliepia žmogaus tikėjime — jis daugiau pripažįsta ir Dievą.

Antro pašnekesio tema buvo perėjimas tikėjimo slenksčio. Kiekvienas turi skirtingą perėjimo slenkstį. Kiekvieno gyvenime yra aukštų punktų, kur jis, atsižadėjęs savęs, pakyla, ir žemų punktų, kur žmogus smunka neapykantoj, beprasmybėj ar nusivylime. Tikėjimas prasideda Dievo pripažinimu, bet auga ir bręsta pasišventimu Jam, įrodomu darbais.

Trečio pašnekesio dėmesio centre buvo abejonės. Gyvenimas — keitimasis, su periodiškomis krizėmis. Keitimasis iššaukia naujas pažiūras ir naujus sprendimus klausimų, kurie artimai liečia tikėjimą. Abejonės iškelia klausimus, parodo tikėjimo silpnas vietas, verčia žmogų galvoti, tikėjimu rūpintis ir ji stiprinti. Nereikia abejonių ignoruoti. Reikia pažiūrėti, ką abejonė iškeia ir ieškoti atsakymų.

Ketvirtam pašnekesy kalbėjom apie Kristų ir krikščionišką tikėjimą. Pirmiausia kun. Trimakas nušvietė Kristaus asmenį ir jo idėjas bei jų reikšmę žmonijai. Toliau diskutavom klausimą „Ar Kristus būtų šiandien nužudytas?" Kaip Jį priimtume? Kaip reaguotume? Įžvalgos kasdienybėj padeda Kristų priimti; dar labiau — panašėjimas į Jį gyvenime.

Gamta buvo labai graži, tad šeštadienį ir sekmadienį vakare buvo Philadelphijos draugovės suruošti laužai. Dainavom, pastatėm trumpus vaidinimus ir žaidėm įvairius žaidimus. Sekmadienio rytą po Mišių kiekvienas pasiėmėme po vieną kun. Trimako atvežtų knygų, valandą ją paskaitėm, o paskui būry pasidalinom su kitais pagrindinėmis skaitytomis mintimis. Visi buvo nustebinti, kiek gali pasisemti iš knygos tik valandėlę ją paskaitęs.

Pietums susipakavom maistą ir išplaukėm pavalgyti kitoj gamtos aplinkoj.

Sekmadienį popiet turėjome trum-

Moksleivio ateitininko įžodžio davėjai skaito Credo Detroito šeimos šventėj (iš kairės): Dainius Skiotys, Paulius Doveinis, Rūta Kuraitė, Vilija Smalinskaitė, Dana Petrusevičiūtė Trūksta Pauliaus Gražulio. (Nuotr. Kr. Veselkaitės)

pą pašnekesį su kun. K. Sakalausku tema „Ką Dievas nori iš mūsų". Diskusijose kilo mintis, kad daug ką galime pasisemti skaitydami šventą Raštą.

Nors dalyvavo tik dvylika kursantų, kursai labai gerai pasisekė. Buvo smagu pastovyklauti su tokia draugiška ir greitai „susiklijavusia" grupe. Norėtume padėkoti Philadelphijos draugovei už jų didelę pagalbą, gaivinančią energiją ir norą tęsti studentų ateitininkų veiklą Rytų pakrašty.

Danutė Balčiūnaitė

Šių kursų dalyvių pasisakymus žr. šio *Ateities* nr. „Polėkių" skyriuje. — Red.

ATEITININKŲ ŽENKLIUKAS San Salvadore vyrų organizacijoj

„San Salvadore dr. V. Dambrava dalyvauja vyrų naktinės adoracijos sąjūdy. Aniem ieškant tinkamo ženkliuko ir šūkio — programos, jis pasiūlė lietuvių ateitininkų ženkliuką ir šūkį „Visa atnaujinti Kristuje". Sąjūdis pasklido aukštų diplomatų sferoj, ir juos matytumėt su žaliu lietuvių ateitininkų ženkliuku. Nuncijus, sako, jam skundęsis, kad dar negavęs ženkliuko; bet gaus. Pats dr. Dambrava vadovauja vienai adoracijos grupei: susirenka jie vieną kartą į mėnesį adoracijai nuo 7-tos iki 2-tros valandos nakties".

Mūsų Lietuva, 1980.V.29, nr. 21

Sekantis žingsnis — ar negalėtų nuncijus, anie aukšti diplomatai ir kiti gerbiami naktinės adoracijos vyrai duoti ateitininko įžodžio?

— Red.

TRUMPAI

Washingtone kovo 15 d. Ateitininkų Federacijos vadas Juozas Laučka sušaukė Washingtono, Philadelphijos ir Baltimorės ateitininkų pasitarimą apie jaunesnės ir vidurinės generacijos problemas ateitininkų organizacijoje. Pasitarime dalyvavo Federacijos dvasios vadas kun. Stasys Yla ir dr. Vytautas Vygantas (plačiau žr. šio *Ateities* numerio „Atvirai" skyriuje).

Washingtono ateitininkai suruošė susitikimą su poetu Bernardu Brazdžioniu balandžio 3 d.

Ateitininkų Šalpos Fondo posėdis įvyko balandžio 25 d., pirm. dr. Vaclovo Šaulio namuose. Iš Washingtono atvykęs Federacijos vadas Juozas Laučka apibūdino Federacijos valdybos veiklos planus. Toliau sekė Fondo einamieji reikalai.

Clevelando ateitininkų šeimos šventė įvyko balandžio 26—27 d. Programoje sol. Vaclovo Verikaičio vokalinis koncertas ir Kristinos bei Ilonos Kuprevičiūčių instrumentalinis koncertas. Po šv. Mišių, kurias atnašavo dvasios vadas kun. Gediminas Kijauskas, S.J., sekė akademija. Jos metu 6 jaunučiai, 8 moksleiviai, 4 studentai ir 1 Giedros korporantė davė įžodį. Meninę šventės dalį atliko patys nariai.

Clevelando „Ateities" klubo susirinkimas įvyko gegužės 18 d. Susirinkime dr. Algimantas Čepulis kalbėjo apie vėžio ligą. Naują valdybą sudaro: Sofija Akelaitienė, Estera Alšėnienė, Ona Banionienė, Romas Bridžius ir Vladas Čyvas.

Ateitininkų Federacijos valdybos posėdis įvyko gegužės 21 d. Federacijos vadas Juozas Laučka padarė pranešimą apie valdybos atliktus darbus.

Ateitininkų Fondo narių susirinkimas įvyko birželio 1 d., Ateitininkų namuose, Lemonte. Susirinkimo metu Aldona Prapuolenytė

Kun. Vaclovo Martinkaus (vidury) primicijos 1935 m. gegužės 5 d. Jose dalyvavo nemaža ateitininkų. Prof. Pranas Dovydaitis sėdi kun. V. Martinkaus kairėj.

Kun. Vaclovas Martinkus susipažino su prof. Pr. Dovydaičiu 1932 m. vasarą Gamtos Draugo ekskursijoj Platelių ežero pakrantėse ir saloj. Ta pažintis tęsėsi ir toliau Gamtos Draugo ekskursijose ir kitoje ateitininkų veikloje iki pat prof. Pr. Dovydaičio išvežimo (apie kun. Martinkaus pastangas perspėti prof. Dovydaitį prieš išvežimą žr. Ateitį, 1976, 4 nr., 144 psl.). Savo 45 m. kunigystės jubiliejaus proga kun. V. Martinkus paskyrė Ateičiai 1000 dol. š.m. balandžio nr. išleisti. Paaukojęs 500 dol., jis buvo ir 1976 m. balandžio nr. mecenatu.

apžvelgė tarybos veiklą, Povilas Kilius — namų finansinę padėtį, o adv. Saulius Kuprys — teisinius reikalus.

Detroito ateitininkų šeimos šventė buvo suruošta birželio 1 d. Dainavoje. Dvasios vadas kun. A. Babonas atnašavo šv. Mišias, kurių metu kandidatai davė įžodį. Po šv. Mišių sekė narių pasirodymai bei vaišės.

Los Angeles ateitininkų šeimos šventė įvyko birželio 1 d. šv. Kazimiero parapijoje.

Sao Paulo ateitininkai paminėjo 70 metų nuo ateitininkų organizacijos pradžios ir 30 metų nuo jų įsisteigimo Brazilijoje jubiliejine vakariene, kuri buvo suruošta birželio 14 d., Jaunimo namuose, Sao Paulo mieste. Vakarienėje dalyvavo iš Amerikos atvykusios „Nerijos“ dainininkės.

Chicagoj gyvenančių Ateitininkų Tarybos narių posėdyje su Ateitininkų Federacijos vadu Juozu Laučka liepos 2 d. buvo aptartos moksleivių ir studentų vasaros stovyklų problemos, Chicagos ateitininkų veiklos koordinatoriumi pakviestas dr. Petras Kisielius, o jo padėjėjais Juozas Polikaitis ir Edis Razma, o taip pat pasisakyta už Ateities sąjūdžio 70 m. jubiliejinę stovyklą visoms sąjungos kartu 1981 m.

JAUNIEJI

Jaunųjų Ateitininkų Sąjungos centro valdyba suruošė jaunučių stovyklai vadovų seminarą gegužės 23—25 d., Ateitininkų namuose, Lemonte. Kursantai (iš viso 18) buvo supažindinti su stovyklos programa bei tikslu. Taip pat vyko įvairūs darbo rateliai bei paskaitos. Seminaro koordinatorė — Birutė Bublienė.

Toronto jaunųjų ateitininkų skaičius padidėjo 6 naujais nariais: Indrė Čuplinskaitė, Vytas Čuplinskas, Violeta Dobilaitė, Zita Gurgulytė, Dana Pargauskaitė ir Gintaras Uleckas.

New Yorko jauniai ir jaunučiai gegužės 17 d. iškyloje vyko į cirką Madison Square Garden.

MOKSLEIVIAI

Clevelando Maironio kuopos moksleivių susirinkimas įvyko kovo 9 d. Lietuvių namuose. Ses. Ignė kalbėjo apie Dievo pažinimą bei nuolatinę meilę Jam.

Cicero vysk. M. Valančiaus kuopos laikraštėlis „Aštuntoji Diena“ buvo išleistas ir platinamas kuopos suruoštame Pavasario baliuje.

New Yorko moksleivių metinė šventė buvo suruošta balandžio 12—13 d., Kultūros Židinyje. Po šv. Mišių, kurias atnašavo kun. Kazimieras Pugevičius, įvyko aka-

demija. Kandidatai (iš viso 19) davė įžodį ir iš Washingtono atvykęs Federacijos vadas Juozas Laučka skaitė paskaitą.

Clevelando Maironio kuopos narių susirinkimas buvo suruoštas balandžio 20 d. Globėja Onutė Kliorytė ragino susirinkusius daugiau rašyti į laikraštėlį, „Omegą", kuris buvo išleistas balandžio 26 d. šeimos šventės proga.

New Yorko vyr. moksleivių ateitininkų susirinkime gegužės 3 d. kalbėjo kun. K. Pugevičius. Po susirinkimo moksleiviai aplankė dail. Prano Lapės dailės parodą Kultūros židinyje.

Chicagos apylinkių A. Stulginskio moksleivių ateitininkų kuopos metinė šventė įvyko gegužės 4 d., Ateitininkų namuose, Lemonte. Šventės metu 14 kandidatų davė įžodį.

New Yorko vyr. moksleiviai gegužės 17 d. kartu vyko į muzikės Dalios Sakaitės (studentės ateitininkės) piano rečitalį.

Chicagos kun. Alf. Lipniūno kuopos kandidatams suruoštas susirinkimas įvyko gegužės 18 d. Daina Kojelytė ir adv. Saulius Kuprys kalbėjo susirinkusiems apie ateitininkų ideologijos pagrindus.

Chicagos apylinkių A. Stulginskio moksleivių kuopa gegužės 30 d. išleistuvių nuotaikoj atsisveikino su 3 abiturientais — V. Dundzila, D. Pauliūte ir E. Vasiliausku.

Chicagos kun. Alf. Lipniūno moksleivių kuopos šventė įvyko birželio 14 d., Jaunimo centre. Šv. Mišias atnašavo tėv. Jonas Borevičius, S.J. Po šv. Mišių 7 kandidatai davė įžodį.

Toronto moksleivių kuopos skaičius padidėjo 11 narių: Linas Ažubalis, Arūnas Bajorūnas, Juozas Bilaišis, Marytė Balaišytė, Darius Čuplinskas, Linas Daukša, Dana Dirmantaitė, Renata Kaknevičiūtė, Romas Marcinkevičius, Rimas Prakapas ir Kristofas Rauth.

Chicagos kun. Alf. Lipniūno moksleivių kuopos valdybą sudaro: Linas Laurušonis, Vida Momkutė, Rūta Musonytė, Darius Polikaitis, Ramona Smilgaitė ir Rita Stukaitė.

MAS centro valdybos aplinkraštis, nr. 6, buvo atspausdintas ir platinamas birželio gale. Jo turinyje: centro valdybos žodis, Pasaulis be Kristaus, kuopų švenčių aprašymai, datos ir įvykiai, 1980 m. vasaros stovyklų sąrašas ir kt. Gausu iliustracijų.

Stovyklos 1980 m. vasarą: liepos 7—19 d. moksleiviams — *Dainavoj,* Manchester, MI. JAV; liepos 20—rugpiūčio 3 d., visiems, nuo jaunučių iki moksleivių *Wasagoje,* Kanadoje; rugpiūčio 17—30 d. moksleiviams — *Neringoje,* Vermonte, JAV; rugpiūčio 15—22 d. — *Los Angeles* ateitininkų (moksleivių ir jaunučių) stovykla; liepos 19—28 d. Brazilijos ateitininkų jaunimo stovykla *Lituanikos* stovyklavietėje.

P. Bernotas, P. Palūnas, R. Jasinevičius ir A. Sušinskas Clevelando studentų ateitininkų draugovės susirinkimo metu. (nuotr. A. Razgaičio)

STUDENTAI

Toronto studentų susirinkimas įvyko gegužės 4 d., Prisikėlimo parapijos patalpose. Naująją valdybą sudaro: Algis Janušauskas, Antanas Rašymas, Rita Rudaitytė, Rimas Ulba ir Rasa Vaidilaitė. Studentų įžodį davė Rūta Girdauskaitė, Rita Rudaitytė ir Virga Rūkaitė.

Chicagos apylinkių A. Stulginskio moksleivių kuopai priklausę pirmamečiai studentai Erikas Vasiliauskas ir Vilius Dundzila savo kuopos šventės metu gegužės 4 d., Lemonte, davė studento ateitininko įžodį šv. Mišių metu.

SAS centro valdybos aplinkraštis, nr. 4, buvo išsiųstas gegužės 19 d., o adresatus pasiekė gegužės 23—24 d. Turinyje SAS pirm. Edžio Razmos žodis, pavasario kursų ir kandidatų kursų aprašymai, o be to — pranešimas apie vasaros kursus, įvykstančius gegužės 24—25 d. (deja toks pranešimas yra paskelbtas per vėlai).

Vasaros kursai JAV rytiniam pakrašty buvo suruošti gegužės 24—25 d., miško stovyklavietėje prie Medford, N.J., JAV. Dalyvavo 11 studentų iš Philadelphijos ir Clevelando. Dar du buvo atvykę vienam vakarui. Vadovavo kun. dr. K. Trimakas, kuris turėjo 4 paskaitas-pokalbius apie tikėjimą, o sekmadienį atnašavo Mišias. Be to, kun. Kajetojas Sakalauskas kalbėjo kaip pažinti Dievo valią.

New Yorko studentų draugovėje studentų įžodį davė Vilija Dėdinaitė, Ritonė Ivaškaitė ir Dalia Sakaitė.

Chicagos studentų draugovės susirinkimas įvyko birželio 29 d., Jaunimo centre. Po dvasios vado kun. dr. Kęstučio Trimako atnašautų Mišių draugovės nariai nubalsavo iš draugovės iždo paskirti 500 dol.

Ateičiai, 200 dol. SAS centro valdybai, 200 dol. vasariniams lituanistikos kursams, 100 dol. Jaunimo centrui Chicagoje. Į draugovės valdybą išrinkti Dalia Bilaišytė, Nida Misiulytė, Arūnas Pemkus ir Edis Razma.

Studentų Ateitininkų Sąjungos darbo posėdis, į kurį buvo kviečiami draugovių pirmininkai ir atstovai, įvyko Tautinių šokių šventės savaitgalį, liepos 4 d., Chicagoje. Svarstytos veiklos problemos bei tolimesnė veikla.

SENDRAUGIAI

Chicagos sendraugiai suruošė ateitininkų šeimos šventę Ateitininkų namuose, Lemonte. Po šv. Mišių sekė užkandžiai ir pabendravimas.

Chicagos sendraugių skyriaus pirm. Mečiui Šilkaičiui su žmona darbo reikalais iš Chicagos išsikeliant į Floridą, birželio 28 d. Ateitininkų namuose, Lemonte, buvo surengtas išleistuvės.

Chicagos sendraugių pirmininko pareigas, buv. pirmininkui Mečiui Šilkaičiui išvykus į Floridą, perėmė Juozas Baužys.

Ateitininkų Sendraugių Sąjungos centro valdyba, vadovaujama pirm. Vytauto Šoliūno, ruošia *Ateities* žurnalo vakarą spalio 18 d., Jaunimo Centre, Chicagoje.

BAIGĖ STUDIJAS

Studijas baigusiųjų mūsų idėjos draugų,-ių sąrašas buvo atspausdintas *Ateities* rugsėjo numeryje. Redakciją pasiekė žinia dar apie šias mokslą baigusias studentes:

Sandra Regina Saldytė, gyvenanti Sao Paulo mieste, Brazilijoj, baigė universitetą ir gavo dantų gydytojos diplomą.

Kristina Rociūnaitė baigė Kento valstybinio universiteto medicinos seserų mokyklą, gaudama medicinos seserų mokslų bakalaureatą.

SVEIKINAME

Ateities redakcija nuoširdžiai sveikina:

— *tėv. Gediminą Kijauską, S.J.,* 50 metų amžiaus ir 20 metų kunigystės sukakties proga;

— *dr. Juozą Girnių* idėjomis našiame ir kūrybingame gyvenime sulaukus 65 metų amžiaus.

— *Danutę (Nikštėnaitę) ir Giedrių Lazdinius* sukūrus lietuvišką šeimos židinį.

Galimos, negalimos mintys...

Ateities vakaras

Ateities žurnalo vakaras su jaunimo konkurso premijų įteikimo iškilmėmis įvyks spalio 18 d., Jaunimo centre Chicagoje. Ruošia Ateitininkų Sendraugių Sąjungos centro valdyba, vadovaujama Vytauto Šoliūno. Visi maloniai kviečiami tame vakare dalyvauti ir tuo paremti *Ateities* žurnalo leidimą.

Atsiųsta paminėti

Novalis. HIMNAI NAKČIAI. Vertė Alfonsas Tyruolis. Išleido M. Morkūnas. Įvadiniai skyriai: Novalis ir jo „Himnai nakčiai". Kiti Novalio kūriniai, Novalio magiškasis idealizmas. Po jų — Novalio kūryba: Himnai nakčiai, iš „Dvasinių giesmių" ir Iš Novalio dienoraščio. Apie svarbiausią kūrinį rašoma įvade: *Himnus nakčiai* sudaro 6 nevienodo ilgio himnų sekvencija. Pagal tai sudaryta ir veikalo kompozicija: per žemiškąją šviesą, miegą, mirtį pakylama į dangiškąją šviesą, kuri yra Kristus".

J. Burkus. ARTI TIKSLO. Antroji laida. Įvade autorius rašo: „Šioje knygoje kalbu apie skaistyklą, joje kenčiančias šventas vėles ir jų kentėjimus, jų gelbėjimą ir kaip mums patiems jų išvengti". Toliau mini, kad naudojasi ne tik viešais apreiškimais, Bažnyčios oficialiu mokymu, bet ir privačiais apreiškimais. „Sūduvos" leidinys. 1980. Kaina 6 dol.

Zenta Tenisonaitė. VIENIŠI VĖJO VAIKAI. Eilėraščiai. Išleido Nidos leidykla Londone, 1979. 47 psl. Viršelį piešė autorė.

Kazys Jakubėnas. EILĖRAŠČIAI IŠ VILNIAUS KALĖJIMO. Įvadiniame žodyje rašoma: „Neseniai Vakarus pasiekė Kazio Jakubėno Vilniaus kalėjime rašytų eilėraščių rankraščiai. Tai visas 20 eilėraščių rinkinys". Poetas „bolševikų buvo suimtas, kalintas Vilniaus kalėjime, ledinę speigo naktį išvežtas į užmiestį, primuštas, nuogai išrengtas ir paliktas mirčiai. Ten jis ir mirė 1950 m. sausio mėn. 8 d. Šiemet nuo poeto nukankinimo suėjo 30 metų". Išleido M. Morkūnas. Iliustravo Ada Sutkuvienė. Kaina 3 dol.

TĖVYNĖS SARGAS. 1980. Nr. 2. Leidžia Pop. Leono XIII Literatūrinis Fondas. Šio nr. straipsnių autoriai: J. Varnas, P. Maldeikis (žurnalo red.), V. Bagdanavičius, M. Gečionis, M. Krupavičius, P. Vanagas ir kt.

LIETUVIŲ DIENOS. Gegužės nr., skirtas Hamiltono mergaičių chorui „Aidas" ir jos vadovui muz. J. Govedui atžymėti. Kun. P. Celiešiaus vedamasis „Kodėl mes turime būti lietuviais".

Zenonas Ignonis. PRAEITIS KALBA. Dienoraštiniai užrašai, Gudija, 1941—1944. Spaudai parengė Klemensas Jūra, kuris įvade rašo: *Praeitis kalba* — Monsinojoro Zenono apaštalavimas Gudijoje — nutolusių laikų autentiškas dokumentas. Trumpoje santraukoje pateikiu Lietuvos karo kapeliono dienoraštį Antrojo pasaulinio karo metu". Leidėjas Br. Ignatavičius. Viršelis P. Jurkaus.

Vincas Nekė. KLAJŪNO DALIA. Eilėraščiai. Gaunama pas platintojus arba pas leidėją: V. Strolis, 1315 Muskegon Ave., Grand Rapids, Mi. 49504, USA.

Balys Gaidžiūnas. SEPTYNI PASKUTINIAI KRISTAUS ŽODŽIAI lietuvio maldose. Dievo Motinos Nuolat. Pagalbos parapijos leidinys. Kaina 1 dol. Clevelandas, 1980 m. 15 psl.

CHRONICLE of the Catholic Church in Lithuania. No. 36, 37. Išleido Kunigų Vienybė, 351 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207. Vertė V. Matusaitis.

Paulius Rabikauskas. THE FOUNDATION OF THE UNIVERSITY OF VILNIUS (1579). Royal and Papal Grants. Roma, 1979. Lietuvių Katalikų Mokslo Akademijos leidinys.

ALp(LKA)1786
1980, Nr.8

90.725.251